

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ**

**ΕΚΠΟΝΗΤΗΣ : ΔΑΝΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : ΣΚΑΓΙΑΝΝΗΣ ΠΑΝΤΟΛΕΩΝ**

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

1.1	Ιστορικό πλαίσιο.....	1
1.2	Φυσικογεωγραφικά χαρακτηριστικά του νομού.....	2
1.3	Κοινωνικο - οικονομική κατάσταση Ν. Καστοριάς.....	6
	Α. Πληθυσμός.....	6
	Β. Απασχόληση-Ανεργία.....	9
	Γ. Οικονομική Δραστηριότητα.....	15
	Δ. Κοινωνικοί Δείκτες.....	29

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

2.1	Μορφές τουρισμού.....	32
2.2	Τουριστικές περιοχές.....	34
2.3	Τουριστική κίνηση.....	37
2.4	Ξενοδοχειακό δυναμικό.....	42
2.5	Δράσεις στον κλάδο του τουρισμού.....	43
2.6	Ανάλυση S.W.O.T. του κλάδου του τουρισμού στο Ν. Καστοριάς.....	44

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

3.1	Ιστορικά στοιχεία του κλάδου.....	45
3.2	Διάρθρωση του κλάδου της γούνας στο Ν. Καστοριάς.....	47
3.3	Οικονομικά χαρακτηριστικά του κλάδου της γούνας.....	52
3.4	Διεθνής αγορά γούνας.....	58
3.5	Ανάλυση S.W.O.T του κλάδου της γούνας στο Ν. Καστοριάς.....	66

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4
ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

4.1 Προσβάσεις – Συνδέσεις – Αποστάσεις.....	68
4.2 Φορείς στον τομέα των μεταφορών.....	71
4.3 Αλληλεξαρτήσεις.....	73

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5
ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

5.1 Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς «Αριστοτέλης».....	75
5.2 Ανάλυση Κίνησης Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς «Αριστοτέλης».....	80
5.3 Ανάλυση S.W.O.T. των αερομεταφορών του Ν. Καστοριάς.....	88

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

6.1 Αναπτυξιακά προβλήματα Ν. Καστοριάς.....	90
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 Συμπεράσματα – Εκτιμήσεις.....	95
7.2 Προτάσεις.....	107

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	110
--------------------------	------------

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η εργασία αυτή με τίτλο «Αερομεταφορές Ν. Καστοριάς και Προοπτικές Ανάπτυξης τους» εκπονήθηκε από τον φοιτητή Δάνου Γρηγόριο του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης στα πλαίσια εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

Για την πραγματοποίηση της συγκεκριμένης εργασίας καθοριστική στάθηκε η συμβολή των σχετικών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων του νομού Καστοριάς που παρείχαν τα απαραίτητα στοιχεία.

Πολλές ευχαριστίες οφείλονται στον Αερολιμενάρχη του Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς «Αριστοτέλης» κ. Φώτη Κάλφα, στην Χωροτάκτη Πολεοδόμο Περιφερειολόγο Ειρήνη Μητρούση και στον επιβλέποντα, Επίκουρο Καθηγητή του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Παντολέων Σκάγιαννη για την πολύτιμη βοήθεια που πρόσφεραν έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί η παρούσα εργασία.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία που ακολουθεί αποτελεί μια προσπάθεια προσέγγισης των αερομεταφορών του Ν. Καστοριάς με σκοπό να διαφανούν οι μελλοντικές προοπτικές του τομέα.

Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχθηκε με αφορμή τις εργασίες που πραγματοποιούνται στον Κρατικό Αερολιμένα Καστοριάς «Αριστοτέλης» με σκοπό την αναβάθμιση του αεροδρομίου έτσι ώστε να γίνουν πραγματοποιήσιμες διεθνείς πτήσεις. Το έργο της διεθνοποίησης του αεροδρομίου αποτέλεσε πάγιο αίτημα των τοπικών παραγόντων προς τις εκάστοτε κυβερνήσεις κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών με σκοπό την στήριξη του εμπορίου της γούνας και την καθιέρωση της Καστοριάς σαν ένα από τα σημαντικότερα κέντρα παραγωγής και εμπορίας γούνας σε παγκόσμιο επίπεδο. Η κατασκευή του έργου ξεκίνησε το έτος 2000 και η πρώτη φάση εργασιών (επέκταση διαδρόμου προσαπογειώσεως-περίφραξη) αναμένεται να τελειώσει στις αρχές του 2003.

Το ζήτημα των μικρών περιφερειακών αεροδρομίων είναι ένα από αυτά που συχνά απασχολούν τον σύγχρονο χωρικό σχεδιασμό. Τέτοια αεροδρόμια είναι σχεδόν εξ' ορισμού αεροδρόμια spoke που συνδέονται με τα κεντρικότερα hubs που μεταξύ τους διακινούν την κορμική κίνηση. Ένα μεγάλο μέρος των αεροδρομίων αυτών, ιδιαίτερα σε χώρες όπως η Ελλάδα εξαρτάται περίπου αποκλειστικά από την τουριστική κίνηση, και συνεπώς εντάσσεται σε μια αλυσίδα δραστηριοτήτων που αναφέρεται στον τουρισμό, εκτός αν γειτνιάζουν με δυναμικές αστικές συγκεντρώσεις. Το ζήτημα με τα περισσότερα από αυτά τα αεροδρόμια δεν είναι τόσο η γενική σύνδεση με κάποιες περιοχές και ο γενικότερος ρόλος τους (που βέβαια υπάρχει) αλλά κατ' εξοχήν η σύνδεση με τους τουριστικούς προορισμούς, και ο ειδικός ρόλος τους στον τομέα του τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο.(Σκάγιαννης Π., Σκυργιάννης Χ. 2002)

Το αεροδρόμιο του Ν. Καστοριάς εντάσσεται στη συγκεκριμένη κατηγορία αεροδρομίων εξ' αιτίας της τουριστικής ανάπτυξης του νομού αλλά διαφοροποιείται λόγω της μεγάλης επιρροής του κλάδου της γούνας σε αυτό κυρίως στην εμπορευματική του κίνηση. Για το λόγο αυτό η προσέγγιση των αερομεταφορών του νομού θα πραγματοποιηθεί και από την πλευρά των αλληλεπιδράσεων που δημιουργούνται με τον τομέα της γούνας και είναι δυνατόν να διαφοροποιήσουν τον

χαρακτήρα του αεροδρομίου. Στη συνέχεια γίνεται σύντομη αναφορά στο περιεχόμενο της συγκεκριμένης εργασίας.

Στα 1^ο κεφάλαιο της εργασίας παραθέτονται στοιχεία τα οποία περιγράφουν το προφίλ του Ν. Καστοριάς έτσι ώστε ο αναγνώστης να διαμορφώσει άποψη για την οικονομική και κοινωνική κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή. Στη συνέχεια και με βάση την παραδοχή ότι οι αερομεταφορές του νομού αλληλεξαρτούνται κυρίως με τους τομείς του τουρισμού και της γούνας στα κεφάλαια 2 και 3 αναλύονται οι συγκεκριμένοι τομείς . Στο 4^ο κεφάλαιο πραγματοποιείται σύντομη παρουσίαση του κλάδου των μεταφορών του νομού ενώ στο 5^ο ακολουθεί αναλυτική παρουσίαση των αερομεταφορών του νομού. Στη συνέχεια στο 6^ο κεφάλαιο επισημαίνονται τα αναπτυξιακά προβλήματα του νομού και στο τελευταίο 7^ο κεφάλαιο εξάγονται συμπεράσματα, γίνονται εκτιμήσεις για το μέλλον του τομέα των αερομεταφορών και διατυπώνονται προτάσεις που μπορούν να φανούν χρήσιμες μελλοντικά.

1. ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

1.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τα πρώτα ίχνη ανθρώπινης δραστηριότητας στην περιοχή ανάγονται στην νεολιθική εποχή και ανιχνεύτηκαν στον πασσαλόπηκτο λιμναίο οικισμό του Δισπηλιού ο οποίος χρονολογείται στο 5.500 π.Χ. .

Η Μακεδονία και ιδιαίτερα το τμήμα της γύρω από την Πίνδο, ήταν η περιοχή που πρώτη κατοικήθηκε από τα ελληνικά φύλα που άρχισαν να κατεβαίνουν από την Κεντρική Ευρώπη στον σημερινό ελληνικό χώρο από τις αρχές της 2^{ης} χιλιετίας π.Χ. . Ένα τμήμα των λαών αυτών , αυτό που αργότερα ονομάστηκε « μακεδονικόν έθνος» εγκαταστάθηκε αρχικά στην περιοχή αυτή και αργότερα εξαπλώθηκε προς την Πιερία και τις βόρειες πλευρές του Ολύμπου. Στα μεταγενέστερα χρόνια σύμφωνα με ιστορικές μαρτυρίες από το Ν. Καστοριάς διέρχονταν σημαντικές οδικές αρτηρίες που συνέδεαν την περιοχή με τους κύριους άξονες της Εγνατίας και της προσέδιδαν στρατηγική σημασία. (Υπουργείο Πολιτισμού 1979)

Στους Πρωτοχριστιανικούς χρόνους στην τοποθεσία όπου βρίσκεται η "Καστοριά" υπήρχε η πόλις Κέλετρον. Η πόλη αυτή κατά την παράδοση κτίσθηκε από Αιολείς αποίκους και υπήρξε πρωτεύουσα των Ορεστών βασιλείων. Καταλήφθηκε το 200 π.χ. από τους Ρωμαίους. Στους ρωμαϊκούς χρόνους κέντρο της περιοχής ήταν η πόλη ΔΙΟΚΛΗΤΙΑΝΟΥΠΟΛΗ που ήταν κτισμένη στην περιοχή 'Αργους Ορεστικού. Στα Βυζαντινά χρόνια η πόλη της Καστοριάς οχυρώνεται (τείχος Ιουστινιανού) για να αντιμετωπίσει τους εχθρούς. Την περίοδο των Βυζαντινών χρόνων η πόλη της Καστοριάς άκμασε γεγονός που αποδεικνύεται από το πλήθος Βυζαντινών εκκλησιών και αρχοντικών τα οποία σήμερα αποτελούν τουριστικά αξιοθέατα. Κατά διαστήματα καταλήφθηκε από τους Βούλγαρους, Νορμανδούς, Φράγκους, Σέρβους και το 1385 καταλαμβάνεται από τους Τούρκους.

Τα χρόνια του Μακεδονικού αγώνα η Καστοριά διακρίθηκε σαν ένα από τα σημαντικότερα κέντρα του Ελληνισμού και αποτέλεσε αφετηρία για την απελευθέρωση της Μακεδονίας από τον τουρκικό ζυγό. Ήρωες που έδρασαν : Καπετάν Κώτας, Παύλος Μελάς (Μακεδονομάχος-θρύλος, σκοτώθηκε στο χωριό

Στάτιστα που προς τιμή του μετονομάστηκε Μελάς), Μητροπολίτης Γ. Καραβαγγέλης. Απελευθερώνεται στις 11 Νοεμβρίου 1912. Στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 η περιοχή βρίσκεται στο προσκήνιο των Εθνικών Αγώνων. Καταλαμβάνεται από τους Γερμανούς και ελευθερώνεται στα τέλη του 1944. (www.teikoz.gr)

1.2 ΦΥΣΙΚΟΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

Ο Νομός Καστοριάς βρίσκεται στο βορειοδυτικό τμήμα της Δυτικής Μακεδονίας είναι παραμεθόριος νομός και συνορεύει δυτικά με την Αλβανία. Οι υπόλοιποι τρεις νομοί της Δυτικής Μακεδονίας (Φλώρινας, Κοζάνης, Γρεβενών) και ο νομός Ιωαννίνων δυτικά είναι οι συνοριακοί νομοί ως προς το εσωτερικό της χώρας.

Η έκταση του νομού Καστοριάς είναι 1720τ.χλμ και αποτελεί το 7% της έκτασης της Δυτικής Μακεδονίας. Το 58,4% της έκτασης χαρακτηρίζεται ως ορεινό, το 28,8% ημιορεινό και το 12,8% πεδινό.

Ο Νομός χαρακτηρίζεται ως κατ' εξοχήν ορεινός, περιβάλλεται δε από τους ορεινούς όγκους της Πίνδου, του Βοΐου, του Τρικλαρίου, του Βαρνούντα και του Βέρνα. Κυρίαρχοι ορεινοί όγκοι μέσα στα γεωγραφικά όρια του νομού είναι το ορεινό σύμπλεγμα του Γράμμου που αποτελεί τη βορειότερη προέκταση της Πίνδου,

βρίσκεται δε στα ελληνοαλβανικά σύνορα καθώς και αυτός του Βέρνου που αποτελεί τα φυσικά όρια με το νομό Φλώρινας. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Euricon Ε.Π.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς, 1999)

Ο Νομός είναι από τους ορεινότερους της χώρας (από 629 έως 2520μ.). Το 80% της έκτασης του βρίσκεται πάνω από τα 800μ. ή έχει κλίσεις άνω του 16%.

Εξαιτίας της ορεινής μορφολογίας του νομού και της ευρύτερης περιοχής η σύνδεση με την υπόλοιπη Ελλάδα καθίσταται δύσκολη και διεξάγεται προς την πεδιάδα της Θεσσαλονίκης μέσω του ορεινού όγκου του Βερμίου, προς την Θεσσαλία μέσω των στενών του Σαρανταπόρου, προς την Ήπειρο διασχίζοντας το βορειότερο μέρος της οροσειράς της Πίνδου (Γράμμος 2520μ.) και τέλος προς Φλώρινα και Αλβανία μέσω του όρους του Βιτσιού.

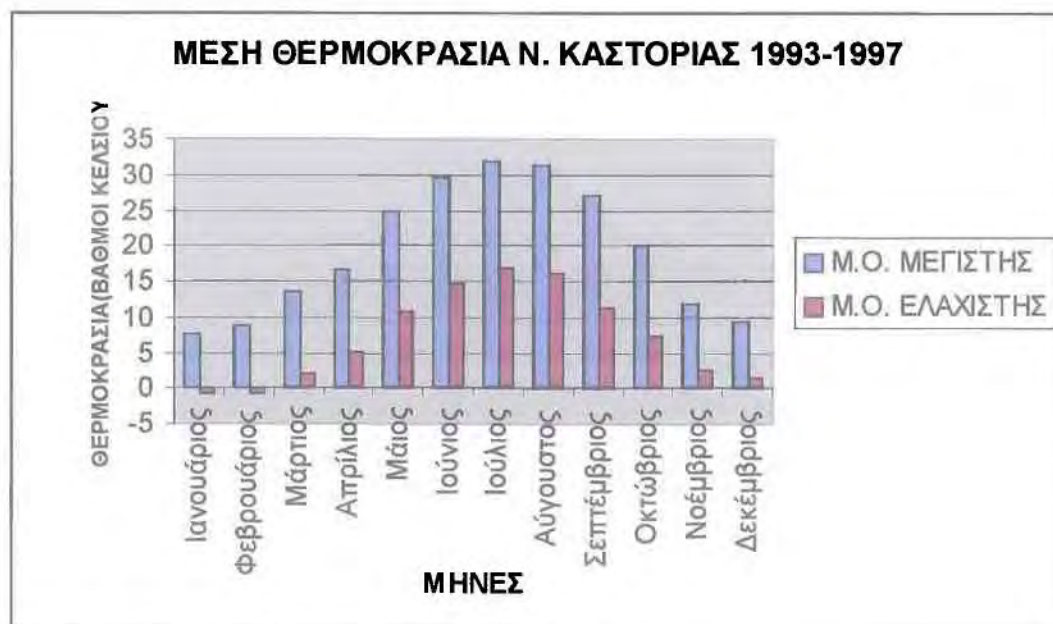
Έντονη είναι η παρουσία του υγρού στοιχείου με τον Αλιάκμονα ποταμό και τη λίμνη της Καστοριάς η οποία με υπουργική απόφαση (Υπουργείο Πολιτισμού και Επιστημών 1974) έχει χαρακτηριστεί σαν τόπος εξαίρετου κάλλους.

Οι πηγές του ποταμού Αλιάκμονα βρίσκονται στο ΝΔ τμήμα του νομού στο ορεινό σύμπλεγμα του Γράμμου. Ο Αλιάκμονας διασχίζει το βόρειο τμήμα της περιοχής σε ένα μήκος 45χλμ μέχρι το Νεστόριο με σημαντική παρουσία ρεμάτων που εκβάλλουν σε αυτόν. Τα πλέον σημαντικά από τα ρέματα είναι της Μπαρούγκας, του Παλαιοπρίονου, του Πριονιού, του Λιανοτοπίου, της Στάνης Λάμπρου, της Στάρπας, της Κελαρίνας, του Βαθύ Ρέματος και της Βάλιας. Η υδρολογική λεκάνη του Αλιάκμονα καλύπτει το Βόρειο τμήμα της περιοχής ενώ από τις δυτικές πλαγιές του Γράμμου πηγάζουν οι ποταμοί Δαβόλι της Αλβανίας και ο Αώος. Η υδρολογική λεκάνη του Αλιάκμονα εκτείνεται και στο ΒΑ τμήμα του νομού το οποίο διασχίζεται από σημαντικά ρέματα όπως του Μελά – Μακροχωρίου, Βαψωρίου και Πόρου τα οποία καταλήγουν στον Ποταμό καθώς και των ρεμάτων Βυσσινιάς και του Ξηροπόταμου που καταλήγουν στην Λίμνη της Καστοριάς.

Όσον αφορά τη λίμνη της Καστοριάς (Ορεστιάδα) καλύπτει έκταση 28,6 τ.χλμ και αποτελεί ίσως το βασικότερο στοιχείο της φυσιογνωμίας του νομού. Το μήκος των ακτών της ανέρχεται σε 35,8 χλμ και ο όγκος των νερών της σε $144 \times 10^9 \text{m}^3$. Η λίμνη τροφοδοτείται από ατμοσφαιρικά κατακρημνίσματα (βροχή, χιόνι) απ' ευθείας στην επιφάνεια της, επιφανειακές απορροές (ποταμοί, χείμαρροι, ρυάκια) της ευρύτερης λεκάνης απορροής της (304τ.χλμ) καθώς και από σημαντικό αριθμό υπολίμνιων καρστικών πηγών. Η λίμνη συνδέεται με τον ποταμό Αλιάκμονα στο νοτιοανατολικό

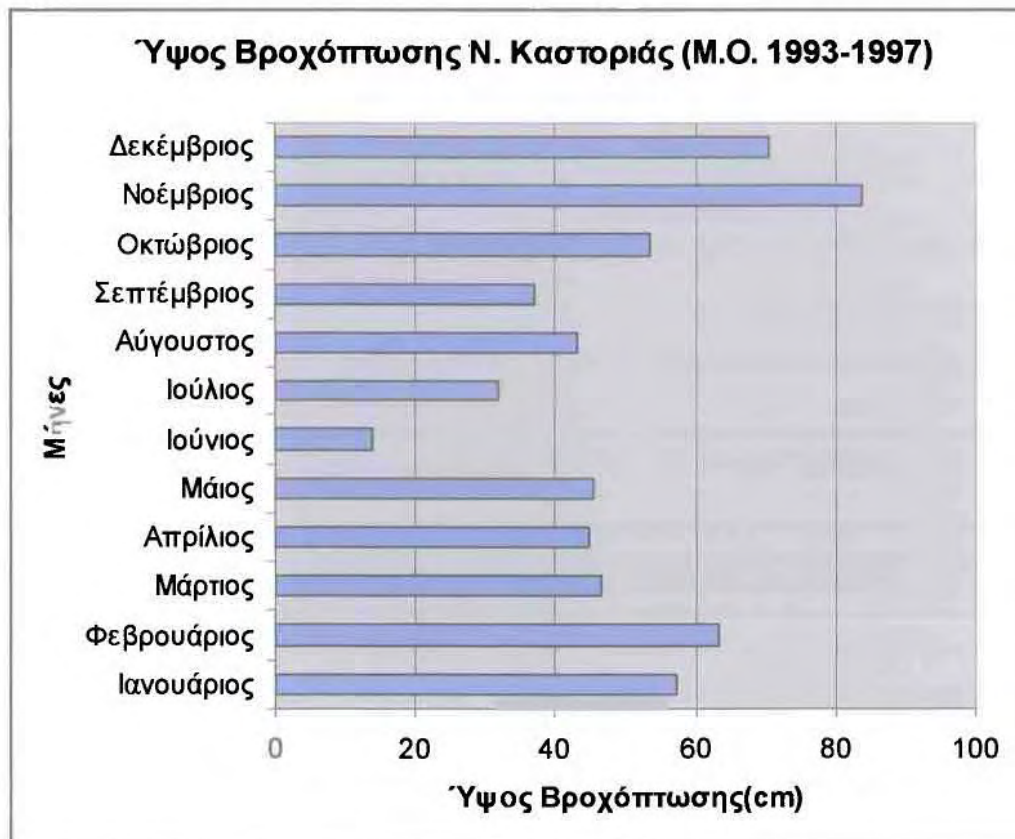
της τμήμα και με το ρεύμα Γκιόλι που αποτελεί φυσική διέξοδο για τα νερά της. (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς – Βασιλείου Θ.- Πασχαλίδης Α. 1999)

Από βιοκλιματική άποψη η περιοχή κατατάσσεται στον Υψυγροβιοκλιματικό όροφο με δριμύ χειμώνα και μεσογειακό έντονο χαρακτήρα βιοκλίματος (αριθμός ξηρών ημερών $\chi=91,395$).

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Καστοριάς

Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά τη διάρκεια των ετών 1964-1991 παρατηρείται σταδιακή μείωση της μέσης ετήσιας βροχόπτωσης ($P_{1964-69} = 699$ mm, $P_{1968-80} = 608,2$ mm και $P_{1980-91} = 552,4$ mm), ηπιότερη μείωση της θερμοκρασίας ($\Theta_{1964-69} = 13,04$ ° C , $\Theta_{1968-80} = 12,89$ ° C και $\Theta_{1980-1991} = 12,45$ ° C) καθώς και σημαντική αύξηση στον αριθμό των ξηρών μηνών από δύο μήνες (Ιούλιος-Αύγουστος) τα έτη 1964-69 σε τρεις (Ιούνιος – Ιούλιος - Αύγουστος) τα έτη 1968-1980 και τέλος σε τέσσερις (Ιούνιος – Ιούλιος – Αύγουστος – Σεπτέμβριος) τα έτη 1980 –1991. Τα παραπάνω υποδηλώνουν σταδιακή μετάβαση προς ξηρότερες κλιματικές συνθήκες γεγονός που είναι δυνατόν να επιφέρει σημαντικότερες ανακατατάξεις στην οικολογική ισορροπία τόσο του λιμναίου οικοσυστήματος όσο και των χερσαίων συστημάτων της ευρύτερης περιοχής. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Euricon Ε.Π.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς, 1999)

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Καστοριάς

1.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Α. Πληθυσμός

Σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. του έτους 2001, ο συνολικός πληθυσμός του Νομού Καστοριάς ανέρχεται σε 53.054 κατοίκους, εκπροσωπώντας το 18% του πληθυσμού της Δυτικής Μακεδονίας και το 2% του πληθυσμού της Μακεδονίας.

Πίνακας 1.1α: Πληθυσμιακή Μεταβολή Νομού Καστοριάς

Έτη	Πληθυσμός(άτομα)	Ρυθμός Μεταβολής
1971	45.711	
1981	53.169	16,32%
1991	52.685	-0,91%
2001	53.054	0,70%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 1.1β: Πληθυσμιακή μεταβολή ανά φύλο 1991-2001 στο Ν. Καστοριάς

	Άρρενες	Θήλειες	Σύνολο
Πληθυσμός 1991	26.612	26.073	52.685
Πληθυσμός 2001	26.978	26.076	53.054
Μεταβολή 1991-2001	1,40%	0%	0,70%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Όπως φαίνεται στους παραπάνω πίνακες ο πληθυσμός του Ν. Καστοριάς παρουσίασε αύξηση την δεκαετία 1971-1981 της τάξεως του 16.32%, ενώ κατά την περίοδο 1981-1991 σημείωσε μικρή πτώση της τάξης του 0.91%. Αντιθέτως την περίοδο 1991-2001 παρατηρείται πληθυσμιακή αύξηση κατά 0,7%.

Ο Νομός σήμερα με την εφαρμογή του «Σχεδίου Ι. Καποδίστριας» αποτελείται από 15 Δήμους, οι οποίοι παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

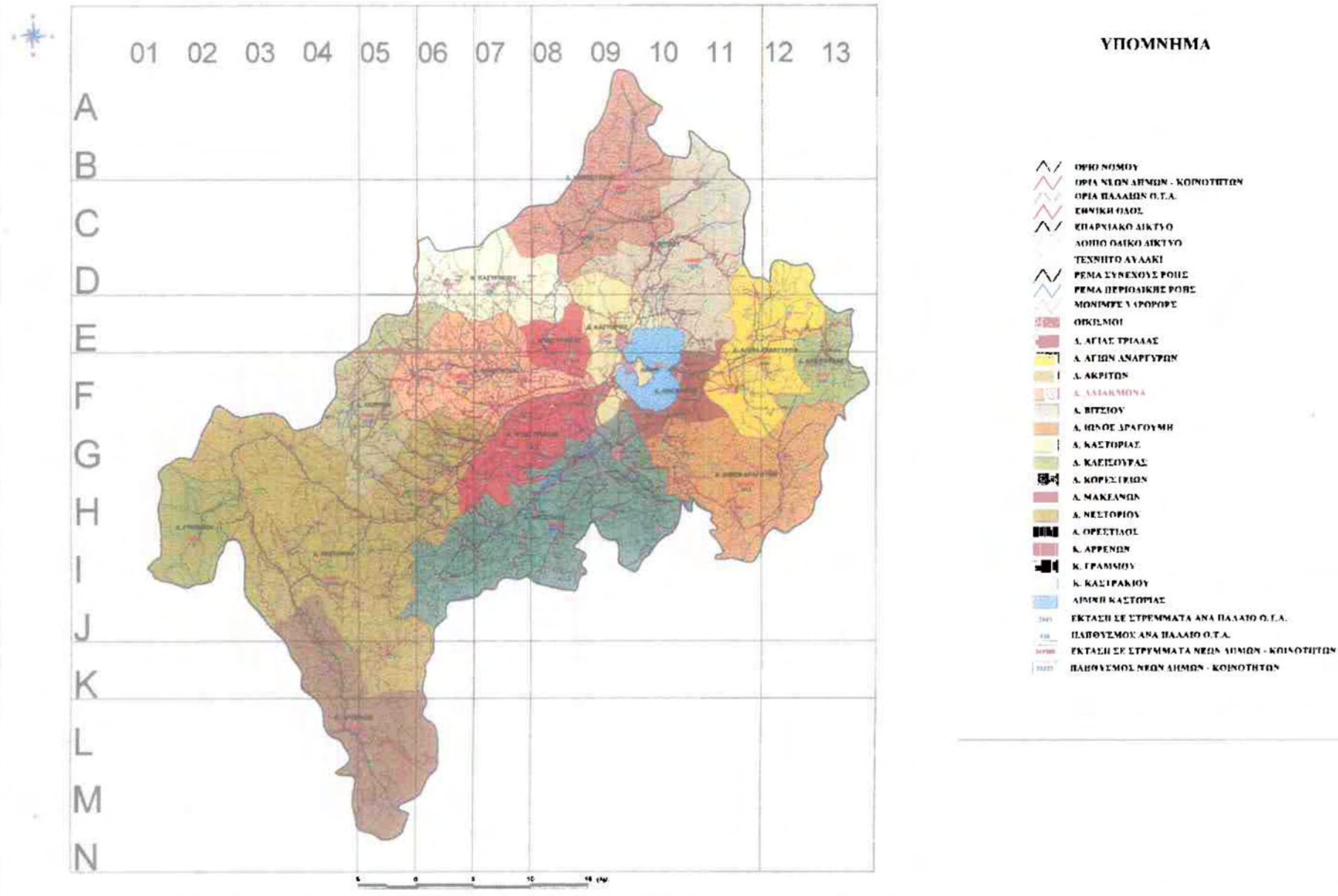
Πίνακας 1.2: Πληθυσμιακά μεγέθη των Δήμων του Ν. Καστοριάς

Δήμοι	Εδρα	Πληθυσμός	Έκταση(στρ.)
ΑΚΡΙΤΩΝ	Διποταμία	1.003	30.175
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	Καστοριά	15.710	69.393
ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	Κλεισούρα	610	37.069
ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	Νεστόριο	1.928	336.326
ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	Άργος Ορεστικό	9.314	206.396
ΑΡΡΕΝΩΝ	Επταχώρι	922	134.600
ΓΡΑΜΜΟΥ(ΚΟΙΝ)	Άργος Ορεστικό	0	59.422
ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ(ΚΟΙΝ)	Ιεροπηγή	824	78.415
ΑΓ. ΤΡΙΑΔΟΣ	Μανιάκι	5.777	87.014
ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	Κορησός	2.581	97.340
ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ	Μεσοποταμία	4.000	85.329
ΒΙΤΣΙΟΥ	Τοιχίο	1.632	13.453
ΙΩΝ. ΔΡΑΓΟΥΜΗ	Βογατσικό	3.962	134.335
ΚΟΡΕΣΤΕΙΩΝ	Γαύρος	1.128	122.281
ΜΑΚΕΔΝΩΝ	Μαυροχώρι	3.294	37.614

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η διαχρονική κατανομή του πληθυσμού σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας του σε αστικές, ημιαστικές και αγροτικές περιοχές παρουσιάζεται στον πίνακα που ακολουθεί. Από τα στοιχεία του πίνακα παρατηρείται ότι ο πληθυσμός του Νομού είναι κατά κύριο λόγο αγροτικός και ημιαστικός. Αναλυτικότερα ο αγροτικός πληθυσμός παρουσίασε αύξηση της τάξης του 8.23% την περίοδο 1971-1981 και της τάξης του 5.95% την περίοδο 1981-1991. Ανάλογη πορεία παρουσίασε και ο ημιαστικός πληθυσμός του Νομού. Συγκεκριμένα αυξήθηκε κατά 15.95% την περίοδο 1971-1981 και κατά 48.10% την περίοδο 1981-1991. Αντίθετα ο αστικός πληθυσμός παρουσίασε αύξηση 28.78% την περίοδο 1971-1981 ενώ σημείωσε μείωση κατά 23.96% την περίοδο 1981-1991.

ΧΑΡΤΗΣ 1: ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Πίνακας 1.3: Διαχρονική Κατανομή του Πληθυσμού του Νομού Καστοριάς σύμφωνα με τον τόπο κατοικίας του

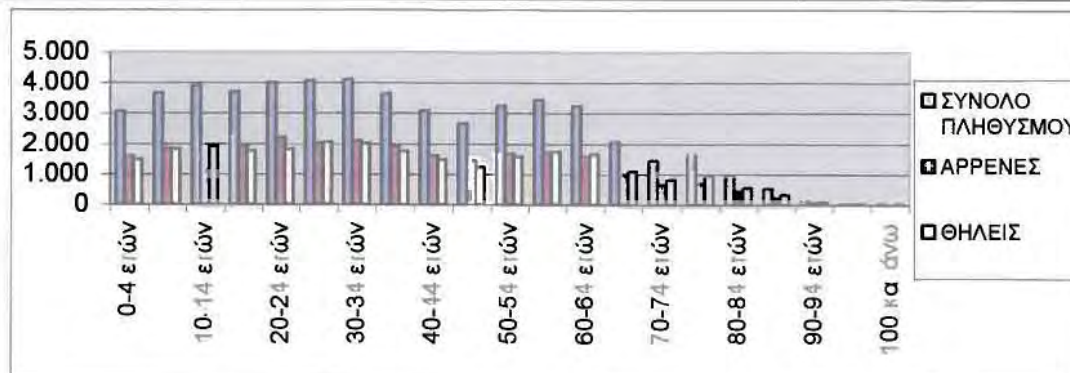
Πληθυσμός κατά τόπο κατοικίας	1971	1981	1991	Μεταβολή 1971-1981	Μεταβολή 1981-1991
Αστικός	16.043	20.660	15.710	28,78%	-23,96%
Ημιαστικός	5.178	6.004	8.892	15,95%	48,10%
Αγροτικός	24.490	26.505	28.083	8,23%	5,95%
Σύνολο	45.711	53.169	52.685	16,32%	-0,91%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 1.4: Κατανομή πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών (1991) στον Ν. Καστοριάς

Κλάση Ηλικίας	Σύνολο Πληθυσμού	Άρρενες Σύνολο	Θήλειες Σύνολο
Σύνολο	52.685	26.612	26.073
0-4 ετών	3.068	1.588	1.480
5-9 ετών	3.661	1.837	1.824
10-14 ετών	3.891	1.994	1.897
15-19 ετών	3.706	1.951	1.755
20-24 ετών	4.010	2.195	1.815
25-29 ετών	4.068	2.008	2.060
30-34 ετών	4.109	2.093	2.016
35-39 ετών	3.653	1.902	1.751
40-44 ετών	3.083	1.604	1.479
45-49 ετών	2.675	1.438	1.237
50-54 ετών	3.251	1.682	1.569
55-59 ετών	3.457	1.724	1.733
60-64 ετών	3.233	1.589	1.644
65-69 ετών	2.053	978	1.075
70-74 ετών	1.451	640	811
75-79 ετών	1.632	686	946
80-84 ετών	985	424	561

85-89 ετών	522	209	313
90-94 ετών	131	54	77
95-99 ετών	25	11	14
άνω των 100 ετών	21	5	16

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

Από τον πίνακα 1.4 μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Η αναλογία μεταξύ των δυο φύλων είναι σχεδόν 1:1 κατά την απογραφή του 1991 της Ε.Σ.Υ.Ε. .
- Παρουσιάζεται μείωση στον πληθυσμό των μικρότερων ηλικιακών ομάδων γεγονός το οποίο υποδηλώνει σταδιακή μείωση του πληθυσμού και εμφάνιση του φαινομένου της υπογεννητικότητας το οποίο μαστίζει το σύνολο της χώρας.
- Ενθαρρυντικό γεγονός αποτελεί το υψηλό ποσοστό επί του πληθυσμού το οποίο καταλαμβάνουν οι ηλικιακές ομάδες μεταξύ 20 ως 39 ετών.

Β. Απασχόληση-Ανεργία

Ο ενεργός πληθυσμός του Νομού Καστοριάς ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού παρουσιάζεται στον πίνακα 1.5. Επιπλέον στον ίδιο πίνακα παρουσιάζεται και ο ρυθμός μεταβολής του ενεργού πληθυσμού ως το έτος 1998.

Από την επεξεργασία των στοιχείων διαπιστώνεται ότι ο ενεργός πληθυσμός έχει αυξηθεί στη διάρκεια 1971-1981 κατά ποσοστό 18,50% ενώ κατά την περίοδο 1981-1993 παρουσίασε πτωτική πορεία. Στην συνέχεια και μέχρι το 1998 παρατηρούνται αυξομειώσεις στον ενεργό πληθυσμό του Νομού. Συγκεκριμένα τα έτη 1994-1995 ο ενεργός πληθυσμός παρουσίασε αύξηση κατά 13,96% και το 1998 μειώθηκε κατά 1,75%.

Πίνακας1.5: Συμμετοχή Ενεργού Πληθυσμού του Νομού Καστοριάς στον Συνολικό Πληθυσμό και Ρυθμός Μεταβολής αυτού

ΕΤΗ	Πληθυσμός (άτομα)	Ενεργός Πληθυσμός		Ρυθμός Μεταβολής%
		Άτομα	Ποσοστό	
1971	45711	18176	39,76	-
1981	53169	21539	40,51	18,50
1991	52685	20498	38,91	-4,83
1992	52429	8692	16,58	-57,60
1993	52139	8664	16,62	-0,32
1994	52010	8736	16,80	0,83
1995	51990	9186	17,67	5,15
1996	52019	8000	15,38	-12,91
1997	52317	9095	17,38	13,69
1998	52394	8936	17,06	-1,75

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε και Έρευνας της ALPHA Τράπεζας Πίστεως

Οι απασχολούμενοι και οι άνεργοι του Νομού Καστοριάς ως ποσοστό του ενεργού πληθυσμού, καθώς και ο ρυθμός μεταβολής τους ως το 1998 παρουσιάζονται στους πίνακες 6 και 7 που παραθέτονται παρακάτω. Από τα στοιχεία διαπιστώνεται ότι οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν στη διάρκεια 1971-1981 κατά ποσοστό 20,24%, ενώ οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 48,48%, λόγω μεταναστευτικού κύματος.

Αντίθετα κατά την περίοδο 1981-1991 και το 1992 σημειώθηκε μείωση των απασχολούμενων ενώ το ποσοστό της ανεργίας την ίδια περίοδο παρουσίασε ραγδαία αύξηση της τάξης του 947,26%. Στη συνέχεια και μέχρι το 1998 παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση τόσο στο ποσοστό των απασχολούμενων όσο και στο ποσοστό των ανέργων του Νομού.

Πίνακας 1.6: Συμμετοχή Απασχολούμενων στον Ενεργό Πληθυσμό του Νομού Καστοριάς και Ρυθμός Μεταβολής αυτών

ΕΤΗ	Ενεργός Πληθυσμός	Απασχολούμενοι		Ρυθμός Μεταβολής%
		Άτομα	Ποσοστό	
1971	18176	17716	94,47	-
1981	21539	21302	98,90	20,24
1991	20498	18016	87,89	-15,43
1992	8692	8000	92,04	-55,60
1993	8664	8000	92,34	0,00
1994	8736	8000	91,58	0,00
1995	9186	8000	87,09	0,00
1996	8000	7022	87,78	-12,23
1997	9095	8000	87,96	13,93
1998	8936	6949	77,76	-13,14

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε και Έρευνας της ALPHA Τράπεζας Πίστεως

Πίνακας 1.7: Συμμετοχή Ανέργων στον Ενεργό Πληθυσμό του Νομού Καστοριάς και Ρυθμός Μεταβολής αυτών

ΕΤΗ	Ενεργός Πληθυσμός	Ανεργοί		Ρυθμός Μεταβολής%
		Άτομα	Ποσοστό	
1971	18176	460	2,53	-
1981	21539	237	1,10	-48,48
1991	20498	2482	12,11	947,26
1992	8692	692	7,96	-72,12
1993	8664	664	7,66	-4,05
1994	8736	736	8,42	10,84
1995	9186	1186	12,91	61,14
1996	8000	978	12,23	-17,54
1997	9095	1095	12,04	11,96
1998	8936	1987	22,24	81,46

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε και Έρευνας της ALPHA Τράπεζας Πίστεως

Πίνακας 1.8: Άνεργοι κατά φύλλο στο Ν. Καστοριάς
το έτος 2001

ΑΝΔΡΕΣ	2303
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	2978
ΣΥΝΟΛΟ	5281

Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ. Καστοριάς

Απασχολούμενοι κατά φύλο ομάδες ηλικιών και ομάδες ατομικών επαγγελμάτων (1991).										
Νομός Καστοριάς.										
	Εύνολο	Ασκούντες επιστημονικά & ελευθέρια επαγγέλματα	Διευθίντες & ανώτερα διοικητικά στελέχη	Υπάλληλοι γραφείου κλπ. &	Εμποροι & πωλητές	Απασχολούμενοι στην παροχή Υπηρεσιών	Γεωργοί κτηνοτρόφοι υλοτόμοι αλιείς κλπ.	Γεωργίτες εργάτες και χειριστές μηχανών μέσων	Δήλωσαν ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμα	Δεν δήλωσαν επάγγελμα
Αμφότερων των φύλων	18.016	1.598	142	1.005	1.650	1.197	3.369	8.921	41	93
10-14 ετών	32	0	0	0	0	0	11	21	0	0
15-19 ετών	535	14	0	22	61	35	71	326	1	5
20-24 ετών	1.824	130	2	117	190	176	219	964	2	24
25-29 ετών	2.508	330	14	167	215	175	285	1.307	5	10
30-34 ετών	2.689	334	20	206	238	194	303	1.371	10	13
35-39 ετών	2.421	296	25	183	217	146	238	1.299	7	10
40-44 ετών	1.936	193	26	129	171	97	235	1.075	1	9
45-49 ετών	1.571	107	20	68	150	80	275	862	6	3
50-54 ετών	1.728	67	20	54	158	107	474	837	2	9
55-59 ετών	1.465	67	12	36	127	93	563	554	6	7
60-64 ετών	999	33	3	19	92	75	508	267	1	1
65-69 ετών	218	16	0	4	21	14	130	31	0	2
70-74 ετών	66	9	0	0	10	4	36	7	0	0
άνω των 75	24	2	0	0	0	1	21	0	0	0
Αρρενες	13.405	875	124	502	1.157	787	2.595	7.262	34	69
10-14 ετών	24	0	0	0	0	0	11	13	0	0
15-19 ετών	348	11	0	2	23	20	60	227	1	4
20-24 ετών	1.200	29	2	20	96	122	191	724	0	16
25-29 ετών	1.657	118	10	58	135	127	236	962	5	6
30-34 ετών	1.908	183	17	87	171	135	243	1.054	9	9
35-39 ετών	1.771	161	19	102	147	91	183	1.054	5	9

Αερομεταφορές Ν. Καστοριάς και προοπτικές ανάπτυξης τους

40-44 ετών	1.485	116	24	77	125	68	168	900	1	6
45-49 ετών	1.275	82	19	55	117	43	191	760	5	3
50-54 ετών	1.426	57	19	48	130	53	353	758	2	6
55-59 ετών	1.234	60	12	32	112	61	423	522	5	7
60-64 ετών	814	32	2	18	77	51	377	255	1	1
65-69 ετών	181	16	0	3	17	11	105	27	0	2
70-74 ετών	59	8	0	0	7	4	34	6	0	0
άνω των 75	23	2	0	0	0	1	20	0	0	0
Θήλειες	4.611	723	18	503	493	410	774	1.659	7	24
10-14 ετών	8	0	0	0	0	0	0	8	0	0
15-19 ετών	187	3	0	20	38	15	11	99	0	1
20-24 ετών	624	101	0	97	94	54	28	240	2	8
25-29 ετών	851	212	4	109	80	48	49	345	0	4
30-34 ετών	781	151	3	119	67	59	60	317	1	4
35-39 ετών	650	135	6	81	70	55	55	245	2	1
40-44 ετών	451	77	2	52	46	29	67	175	0	3
45-49 ετών	296	25	1	13	33	37	84	102	1	0
50-54 ετών	302	10	1	6	28	54	121	79	0	3
55-59 ετών	231	7	0	4	15	32	140	32	1	0
60-64 ετών	185	1	1	1	15	24	131	12	0	0
65-69 ετών	37	0	0	1	4	3	25	4	0	0
70-74 ετών	7	1	0	0	3	0	2	1	0	0
άνω των 75	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 1.9: Μορφωτικό επίπεδο ανέργων Ν. Καστοριάς 2001

ΑΕΙ	ΤΕΙ	ΛΥΚΕΙΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΑΓΡΑΜΜΑΤΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
36	32	1404	805	2987	17	5281

Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ. Καστοριάς

Πίνακας 1.10: Άνεργοι κατά Δήμο στο Ν. Καστοριάς το έτος 2001

ΔΗΜΟΣ	ΑΝΕΡΓΟΙ
ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ	761
ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	221
ΑΚΡΙΤΩΝ	88
ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ	538
ΒΙΤΣΙΟΥ	92
ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ	245
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1782
ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	102
ΚΟΡΕΣΤΕΙΩΝ	68
ΜΑΚΕΔΝΩΝ	311
ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	125
ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	803

Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ. Καστοριάς

Δύο στοιχεία που αφορούν τις δράσεις του Ο.Α.Ε.Δ. για την καταπολέμηση της ανεργίας στο νομό το διάστημα 2000-2001 είναι τα ακόλουθα:

- Την περίοδο 2000-2001 επιδοτήθηκαν 580 νέες επιχειρήσεις
- Την ίδια περίοδο εντάχθηκαν σε πρόγραμμα επιδότησης νέων θέσεων εργασίας 1100 άτομα.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω μπορούμε να πούμε:

- Η ανεργία το έτος 2001 εκτινάχθηκε σε πολύ υψηλά επίπεδα
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων σε σχέση με το μορφωτικό τους επίπεδο προέρχεται από τους τελειόφοιτους δημοτικού και λυκείου
- Οι γυναίκες αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο πρόβλημα ανεργίας
- Το φαινόμενο της ανεργίας κατανέμεται ομοιόμορφα σε όλους τους Δήμους του νομού αναλογικά με τον πληθυσμό τους.

Γ. Οικονομική ΔραστηριότηταΠροϊόν- Εισόδημα

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την εξέλιξη κατά τα τελευταία χρόνια τριών σημαντικών δεικτών, του ΑΕΠ, του κατά κεφαλήν εισοδήματος, και του ποσοστού του ΑΕΠ σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Ο τελευταίος δείκτης είναι σημαντικός γιατί μας επιτρέπει να παρακολουθήσουμε την οικονομική ικανότητα της περιοχής σε σχέση με τις μεταβολές που συνέβησαν στην εθνική οικονομία τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 1.11 : ΑΕΠ, Κατά Κεφαλή Εισόδημα και Ποσοστό του ΑΕΠ σχέση με τον Εθνικό μέσο όρο στο Νομό Καστοριάς

ΕΤΗ	ΑΕΠ(σε εκκατ.)	ΑΕΠ/ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗ(σε χιλ.)	% Μ.Ο. ΧΩΡΑΣ
1989	48426	1003	93
1990	59521	1243	96
1991	72721	1535	97
1992	73443	1566	86
1993	86866	1856	91
1994	96866	1765	69
1995	82479	1765	69
1996	96269	2069	73
1997	105212	2271	73
1998	114261	2464	73

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Από τον παραπάνω πίνακα εξάγονται τα παρακάτω συμπεράσματα:

- Το ΑΕΠ της περιοχής αυξάνεται σταθερά και έχει σχεδόν τριπλασιαστεί την τελευταία δεκαετία
- Δυο «άσχημες» χρονιές σημάδεψαν την δεκαετία : Το 1992 και το 1995
- Αυτές οι άσχημες χρονιές είχαν σαν αποτέλεσμα ο Νομός να έχει το 1998 εισόδημα ίσο μόλις με το 73% του μέσου εθνικού εισοδήματος, κατάσταση

σαφέστατα χειρότερη από την αρχή της δεκαετίας, όταν ο Νομός πλησίαζε τον εθνικό μέσο όρο (1991=97%). Συμπερασματικά προκύπτει ότι η κρίση του 1992 και 1995 ήταν τοπική και όχι εθνική

- Ο Νομός Καστοριάς βρίσκεται το 1998 μόλις στην 45^η θέση μεταξύ των νομών της χώρας σε κατά κεφαλή εισόδημα (Ο μέσος όρος της Ελλάδας το 1998 ήταν 3,39εκατ. Δρχ)

Επενδύσεις

Οι επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στο Νομό Καστοριάς παραθέτονται στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 1.12: Επενδύσεις στο Νομό Καστοριάς(τα ποσά σε εκατ. Δρχ)

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Ιδιωτικές	4106	4167	3639	3175	3315	3832	3893	4264	6492
Δημόσιες	1758	1725	3234	4272	4022	3573	4442	0	0
Σύνολο	5864	5892	6873	7447	7337	7405	8335	4264	6492

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Από τον πίνακα εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Οι ιδιωτικές επενδύσεις παρουσιάζουν μια σταθερή κάμψη από το 1989 ως το 1992. Αντιθέτως τα επόμενα 5 χρόνια παρουσιάζουν μια σταθερά ανοδική τάση
- Οι δημόσιες επενδύσεις έχουν υπερδιπλασιαστεί από το 1989 ως το 1995
- Ενώ τα πρώτα χρόνια της καταγραφής οι ιδιωτικές επενδύσεις ήταν υπερδιπλάσιες των δημοσίων, σταδιακά η σχέση αυτή άλλαξε με αποτέλεσμα το 1995 οι δημόσιες επενδύσεις να είναι υψηλότερες των ιδιωτικών.
- Κατά την διάρκεια των ετών 1989-1995 παρουσιάζεται αυξητική τάση στις συνολικές επενδύσεις που πραγματοποιήθηκαν στον Νομό

Καταθέσεις

Το σύνολο των καταθέσεων στον Νομό φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 1.13: Καταθέσεις στο Νομό Καστοριάς(τα ποσά σε εκατ. Δρχ)

Έτη	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Καταθέσεις	35432	38077	42017	45037	50563	56147	64098	69786	78074

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η πορεία των καταθέσεων όπως φαίνεται στον πίνακα είναι σταθερά αυξητική. Οι κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις το 1997 έφταναν το 1,5 εκ. δρχ, τοποθετώντας το Νομό στην 16^η θέση (Ο εθνικός μέσος όρος το 1997 ήταν 1,59).

Φορολογία

Σε σχέση με τον αριθμό των φορολογουμένων και το συνολικό δηλωμένο εισόδημα τα στοιχεία έχουν ως εξής.

Πίνακας 1.14: Φορολογούμενοι και Δηλωθέν Εισόδημα στο Ν. Καστοριάς

ΕΤΗ	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥ ΜΕΝΩΝ	14593	14698	15077	15555	16009	16190	18593	18996	20102	20792
ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	11419	12477	14464	17702	19817	23041	32429	35969	40650	48889

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Διάρθρωση του Οικονομικού Ιστού

Από το σύνολο του ενεργού πληθυσμού του Νομού Καστοριάς, ο δευτερογενής τομέας συγκεντρώνει περίπου το μισό (49%) του ενεργού πληθυσμού, ενώ στον τριτογενή συγκεντρώνεται το 1/3 αυτού (33%). Ο πρωτογενής τομέας περιορίζεται περίπου στο 1/5 (18%) της απασχόλησης, καθώς το γεωμορφολογικό ανάγλυφο δεν ευνοεί την ενασχόληση με τις γεωργικές κυρίως εργασίες. Τα στοιχεία αναφέρονται στο έτος 1996.

Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει την διάρθρωση της οικονομίας του Νομού, με την συμμετοχή του κάθε τομέα παραγωγής σαν ποσοστό επί του συνολικού παραγόμενου ΑΕΠ της περιοχής:

Πίνακας 1.15: Συμμετοχή ανά τομέα παραγωγής επί του συνολικού ΑΕΠ

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Πρωτογενής	10	9	13	12	10	15	2	9
Δευτερογενής	44	46	41	40	44	37	32	30
Τριτογενής	46	45	43	48	46	48	66	61

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της περιοχής η χαμηλή συμμετοχή του πρωτογενή τομέα παραγωγής στο παραγόμενο εισόδημα. Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην δυναμική παρουσία του τομέα της γουνοποιίας που ενισχύει τον δευτερογενή τομέα εις βάρος του πρωτογενή. Στη συνέχεια παρουσιάζεται πίνακας με στοιχεία σχετικά με την κατανομή των εργαζομένων ανά επάγγελμα:

Πίνακας 1.16: Κατανομή εργαζομένων ανά επάγγελμα

Ελεύθεροι	Διευθυντές	Υπάλληλοι Γραφείου	Έμποροι	Απασχολούμενοι σε Υπηρεσίες	Πρωτογενής Τομέας
1651	144	1047	1673	1237	3391
Τεχνίτες Εργάτες	Άσαφη	Νέοι Άνεργοι	Δεν Δήλωσαν		ΣΥΝΟΛΟ
9811	45	932	567		20498

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. (Απογραφή 1991)

Όπως φαίνεται από τον παραπάνω πίνακα η παρουσία του κλάδου της γούνας είναι έντονη καθώς ο μισός σχεδόν πληθυσμός δηλώνει σαν επάγγελμα «Τεχνίτης-Εργάτης». Πρέπει να επισημανθεί ότι το 90% περίπου των βιοτεχνιών που είναι εγγεγραμμένες στο μητρώο του Βιοτεχνικού Επιμελητηρίου είναι βιοτεχνίες γούνας.

Όσον αφορά τα μεγέθη των επιχειρήσεων από το σύνολο τους μόνο το 0,6% είναι Α.Ε. και το 7,1% Ο.Ε. . Οι υπόλοιπες είναι ατομικές επιχειρήσεις και Εταιρίες Περιορισμένης Ευθύνης.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό ότι ο Νομός Καστοριάς στηρίζει την οικονομία του σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αυτό είναι αποτέλεσμα της ιδιόμορφης ανάπτυξης του κλάδου της γούνας που ως κλάδος και παραγωγική διαδικασία είναι εντάσεως εργασίας και υψηλής προστιθέμενης αξίας. Συνεπώς δεν απαιτούνται μεγάλα κεφάλαια.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται εντατικές προσπάθειες για οικονομική ανάπτυξη στηριγμένη σε περισσότερους από έναν κλάδους. Έτσι παράλληλα με τον κλάδο της γούνας, γίνονται προσπάθειες στον αγροτικό τομέα καθώς και στον τομέα της παροχής υπηρεσιών και ιδιαίτερα του τουρισμού. Αναλυτικά θα αναπτυχθούν αυτοί οι κλάδοι στη συνέχεια.

Στοιχεία ανά τομέα παραγωγής

Πρωτογενής Τομέας

Η συνολική καλλιεργούμενη έκταση στον Νομό Καστοριάς σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. του έτους 1991, ανέρχεται σε 263.733 στρέμματα. Η κατανομή των εκτάσεων κατά κατηγορία παρουσιάζεται στον πίνακα 1.17. Διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών (42,05%) είναι ημιορεινές εκτάσεις, ακολουθούν οι πεδινές με ποσοστό 29,35% και οι ορεινές εκτάσεις με ποσοστό 28,61%. Αντίστοιχα το σύνολο των εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 5.085 κτηνοτροφικές και γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Πίνακας 1.17 : Καλλιεργούμενες εκτάσεις ανά κατηγορία

Κατηγορία Εκτάσεων	Καλλιεργούμενες Εκτάσεις	
	Στρέμματα	Ποσοστό %
Πεδινή	77,393	29,35
Ημιορεινή	110,899	42,05
Ορεινή	75,441	28,61
Σύνολο	263,733	100,00

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. απογραφή 1991

Στον πίνακα 1.18 παρουσιάζονται οι εκμεταλλεύσεις στο Ν. Καστοριάς ανά τύπο και κατηγορία εκτάσεων. Από τα στοιχεία του πίνακα 1.18 διαπιστώνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του συνόλου των εκμεταλλεύσεων του Νομού βρίσκονται σε ημιορεινές εκτάσεις (44,48%), ακολουθούν οι εκμεταλλεύσεις πεδινών εκτάσεων (29,7%) και των ορεινών εκτάσεων με ποσοστό 25,82%. Από τα στοιχεία του ίδιου πίνακα προκύπτει ότι η κατανομή των μικτών και των καθαρά γεωργικών εκμεταλλεύσεων κατά κατηγορία εκτάσεων, ακολουθεί την ίδια αναλογία με το σύνολο των εκμεταλλεύσεων του Νομού, ενώ οι καθαρά κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εντοπίζονται κατά κύριο λόγο σε ορεινές εκτάσεις.

Πίνακας 1.18: Εκμεταλλεύσεις Ν. Καστοριάς ανά τύπο και κατηγορία εκτάσεων

Κατηγορία Εκτάσεων	Εκμεταλλεύσεις			
	Σύνολο	Μικτές	Γεωργικές	Κτηνοτροφικές
Πεδινή	1510	335	1163	12
Ημιορεινή	2262	743	1503	16
Ορεινή	1313	759	537	17
Σύνολο	5085	1837	3203	45

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. απογραφή 1991

Σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας του Νομού Καστοριάς, η συνολική γεωργική έκταση το 1998 ανέρχεται σε 321.000 στρέμματα (αύξηση 21,71% από το 1991) εκ των οποίων ποσοστό 7,79% βρίσκονται σε αγρανάπαυση και 8,29% αποτελούν τεχνητούς λειμώνες (Πίνακας 16).

Πίνακας 1.19: Καλλιεργούμενες Εκτάσεις του Ν. Καστοριάς το έτος 1998

Είδος Έκτασης	Έκταση Στρέμματα	Ποσοστό
Γεωργική Έκταση	321000	
Καλλιεργούμενη Έκταση	269400	83,93%
Αγρανάπαυση	25000	7,79%
Τεχνητοί Λειμώνες	26600	8,29%

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Καστοριάς

Το σχέδιο παραγωγής του Νομού Καστοριάς αποτελείται κυρίως από σιτηρά, αραβόσιτο, μηδική, κηπευτικά, πατάτες, μήλα, φασόλια και αμπέλια. Η συμμετοχή των καλλιεργειών στο σχέδιο παραγωγής παρουσιάζεται στον πίνακα 1.20 σύμφωνα με στοιχεία της Διεύθυνσης Γεωργίας Καστοριάς. Το μεγαλύτερο ποσοστό της καλλιεργούμενης έκτασης καταλαμβάνουν τα σιτηρά σε ποσοστό 74,24% και ακολουθεί η μηδική σε ποσοστό 10,02%. Ακολουθούν τα μήλα με ποσοστό 6,09% και τα φασόλια με ποσοστό συμμετοχής στην συνολική καλλιεργούμενη έκταση 3,82%.

Πίνακας 1.20: Σχέδιο Παραγωγής του Ν. Καστοριάς ανά κατηγορία εδάφους το 1998

Είδος Καλλιέργειας	Εκταση(στρ.)	Ποσοστό
Σιτηρά	200000	74,24%
Μηδική	27000	10,02%
Μήλα	16400	6,09%
Φασόλια	10300	3,82%
Αραβόσιτος	4000	1,48%
Κηπευτικά	3800	1,41%
Πατάτες	3500	1,30%
Αμπέλια	2400	0,89%
Καπνός	2000	0,74%
Σύνολο	269400	100,00%

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Καστοριάς

Το 1980 ιδρύθηκε η Γεωργική Εταιρία Οπωροκηπευτικών Καστοριάς (Γ.Ε.Ο.Κ.). Η εταιρεία είναι λαϊκής βάσης και έχει 610 μέλη. Συγκεντρώνει, συσκευάζει και διακινεί 11.000 τόνους μήλα που αντιπροσωπεύουν το 35% της συνολικής παραγωγής του Νομού. Από τους περίπου 12.000 τόνους μήλα που εξάγει συνολικά η Ελλάδα, οι 3.000 τόνοι προέρχονται από τον Νομό Καστοριάς.

Για το σύνολο των γεωργικών εργασιών στον Νομό Καστοριάς υπάρχουν σήμερα 2.250 ελκυστήρες, με μέσο όρο ιπποδύναμης 73,75 Hp. Συγκεκριμένα υφίστανται 1.500 παλιοί ελκυστήρες ιπποδύναμης 50-55 Hp και 750 νέας τεχνολογίας ελκυστήρες ιπποδύναμης 90-100 Hp. Η διαχρονική εξέλιξη αυτών παρουσιάζεται αναλυτικά στον πίνακα 1.21.

Πίνακας 1.21: Αριθμός Γεωργικών Ελκυστήρων στο Ν. Καστοριάς

Έτη	Αριθμός Γεωργικών Ελκυστήρων	Ρυθμός Μεταβολής
1990	1640	
1991	1664	1,46%
1992	1679	0,90%
1993	1707	1,67%
1994	1704	-0,18%
1995	1776	4,23%
1996	2250	26,69%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Διεύθυνσης Εγγείων Βελτιώσεων & ALPHA BANK

Επιπλέον, για τις καλλιεργητικές ανάγκες του Νομού υπάρχουν 10 θεριζοαλωνιστικές μηχανές μέσης ιπποδύναμης 150 Hp, 150 μονοαξονικά μηχανήματα μέσης ιπποδύναμης 8 Hp και 5 δασικά μηχανήματα 130 Hp. Όσον αφορά τις γεωτρήσεις στον Νομό Καστοριάς, υπάρχουν συνολικά 1.100 ιδιωτικές γεωτρήσεις εκ των οποίων σήμερα λειτουργούν οι 890. Δέκα από αυτές αφορούν αποκλειστικά κτηνοτροφικές μονάδες. Οι γεωτρήσεις των Τ.Ο.Ε.Β. είναι συνολικά 26 και βρίσκονται σε 6 χωριά (Λιθιά, Μελισόκαμπο, Βασιλειάδα, Κορησό, Κορέστια και Βογατσικό). Επιπρόσθετα λειτουργούν στον Νομό 7 λιμνοδεξαμενές στις περιοχές Βασιλειάδας, Μελισόκαμπου, Καλοχωρίου, Μεσοποταμίας, Τσάκωνης, Χιλιοδένδρου και Ποριάς. Τα υφιστάμενα αντλιοστάσια βρίσκονται στην Βασιλειάδα (970 κυβικών), την Κορομηλιά (1.000 κυβικών) και την Λεύκη (400 κυβικών). (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Euricon Ε.Π.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς, 1999)

Τα προβλήματα στον συγκεκριμένο τομέα επικεντρώνονται στην έλλειψη τυποποίησης, επωνύμου προϊόντος και καλής συσκευασίας προϊόντος. Επίσης παρατηρείται πρόβλημα συγκράτησης του αγροτικού πληθυσμού. Τέλος πολύ συχνά η συμμετοχή του πληθυσμού στην αγροτική παραγωγή εμφανίζεται ως δευτερεύουσα δραστηριότητα.

Η στρατηγική της βιοκαλλιέργειας, σε συνδυασμό με τον αγροτουρισμό και την μικρή μεταποίηση γεωργικών προϊόντων δίνει τις δυνατότητες στον Νομό για

μελλοντική απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στην ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά.

Δευτερογενής Τομέας

Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλυση του δευτερογενούς τομέα του Νομού Καστοριάς. Ο κλάδος της γούνας καταλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του συγκεκριμένου τομέα αλλά εξαιτίας της έντονης αλληλεξάρτησης του κλάδου με τις αερομεταφορές και της ιδιαίτερης σημασίας του για το νομό θα ακολουθήσει αναλυτική παρουσίαση του σε επόμενο κεφάλαιο.

Ο Νομός Καστοριάς παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό απασχόλησης στον δευτερογενή τομέα σε ολόκληρη τη Μακεδονία, με έμφαση στη βιοτεχνία-μεταποίηση που αποτελεί τον κυρίαρχο κλάδο της οικονομίας. Όπως ήδη αναφέρθηκε ο τομέας αυτός συγκεντρώνει περίπου το ήμισυ (49%) του ενεργού πληθυσμού του Ν. Καστοριάς, συμβάλλοντας κατά ποσοστό 30% στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν. Σύμφωνα με στοιχεία του Ε.Β.Ε. Καστοριάς (έτος 1995), οι επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα ανέρχονται σε 4.805. Οι κυριότεροι κλάδοι δραστηριοποίησης αυτών είναι οι ακόλουθοι:

- Γουνοποιία
- Ένδυση – Υπόδηση
- Παραγωγή και μεταποίηση προϊόντων ξύλου και χάρτου
- Παραγωγή και μεταποίηση δομικών προϊόντων σιδήρου, αλουμινίου, αδρανών υλικών κ.α.
- Παραγωγή αλεύρων και προϊόντων άρτου
- Παραγωγή προϊόντων ζαχαροπλαστικής
- Επεξεργασία δερμάτων (Βυρσοδεψεία)
- Παραγωγή και μεταποίηση προϊόντων και λοιπών παραγώγων από μαλλί (Λαναριστήρια)
- Παραγωγή ειδών διατροφής (Γαλακτοκομικά Προϊόντα).

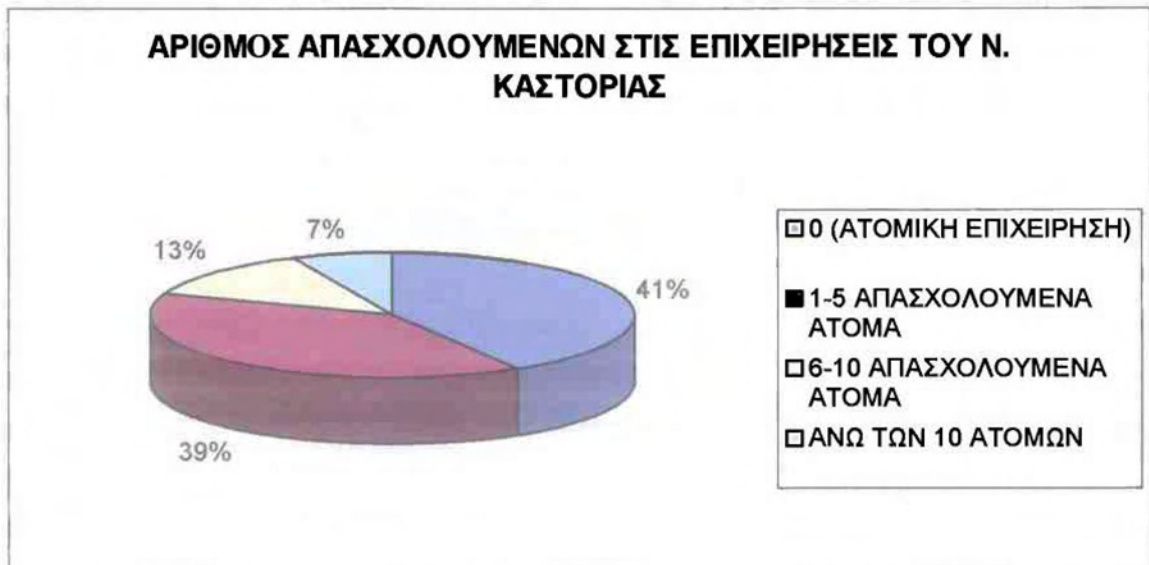
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΑΝΑ
ΔΗΜΟ/ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑ ΚΛΑΔΟ (ΜΑΡΤΙΟΣ 1999)

ΔΗΜΟΣ/ΚΛΑΔΟΣ	ΓΟΥΝΑΣ		ΧΗΜΙΚΕΣ		ΜΕΤΑΛΛΟΥ		ΞΥΛΟΥ		ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ		ΛΟΙΠΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ	
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	1809	45%	15	63%	1	23%	17	18%	3	9%	65	47%	1921	44%
ΟΡΕΣΤΙΔΟΣ	389	10%	6	25%	8	15%	20	21%	12	36%	20	15%	455	11%
ΑΛΙΑΚΜΟΝΑ	3,5	8%	1	4%	6	12%	13	14%	2	6%	11	8%	348	8%
ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ	156	4%			14	17%	14	15%			14	10%	198	5%
ΑΚΡΙΤΩΝ	177	4%							2	6%			179	4%
ΝΕΣΤΟΡΙΟΥ	64	2%					1	1%			4	3%	69	2%
ΚΟΡΕΣΤΙΩΝ	40	1%											40	1%
ΒΙΤΣΙΟΥ	98	2%			3	6%	3	3%	4	12%			108	2%
ΜΑΚΕΔΝΩΝ	320	8%	2	8%	5	10%	13	14%	3	9%	11	8%	354	8%
ΑΓΙΩΝ ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ	168	4%			1	2%	6	6%			4	3%	179	4%
ΙΩΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗ	333	8%			2	4%	2	2%	5	15%	6	4%	348	8%
ΚΛΕΙΣΟΥΡΑΣ	36	1%					3	3%	2	6%	2	1%	43	1%
ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ	69	2%											69	2%
ΓΡΑΜΜΟΥ														
ΑΡΡΕΝΩΝ	9				1	2%	2	2%					12	
ΣΥΝΟΛΟ	3983	100	24	100	52	100	94	100	33	100	137	100	4323	100

Πηγή: www.economics.gr

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ-ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ (ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002)**

ΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	530
0 (ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ)	220
1-5 ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ	207
6-10 ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΑ ΑΤΟΜΑ	67
ΑΝΩ ΤΩΝ 10 ΑΤΟΜΩΝ	36

Από το παραπάνω ερωτηματολόγιο συμπεραίνουμε ότι οι περισσότερες επιχειρήσεις στο Ν. Καστοριάς σε ποσοστό 80% απασχολούν λιγότερο από 5 άτομα δηλαδή οι περισσότερες είναι επιχειρήσεις μικρής κλίμακας. Οι επιχειρήσεις που απασχολούν από 6 μέχρι 10 άτομα αποτελούν το 13% του συνολικού αριθμού των επιχειρήσεων ενώ επιχειρήσεις άνω των 10 ατόμων καταλαμβάνουν μόνο το 7% επί του συνόλου.

Σύμφωνα με την βιομηχανική έρευνα της Ε.Σ.Υ.Ε. το έτος 1995 ο αριθμός των μονάδων του δευτερογενή τομέα που απασχολούν πάνω από 20 άτομα στον Νομό Καστοριάς, ανέρχεται σε 11 επιχειρήσεις, μέγεθος που αντιπροσωπεύει το 50% των μονάδων της Δυτικής Μακεδονίας και το 0,42% ολόκληρης της χώρας. Η μέση ετήσια απασχόληση των 11 αυτών μονάδων είναι 413 άτομα. Η ακαθάριστη αξία της παραγωγής ανέρχεται σε 8 εκ.δρχ περίπου και αντιπροσωπεύει το 34% της ακαθάριστης αξίας παραγωγής των μονάδων του δευτερογενή τομέα της Δυτικής Μακεδονίας. (Πίνακας 1.22).

Πίνακας 1.22: Βασικά οικονομικά μεγέθη Μονάδων Ν. Καστοριάς με απασχόληση 20 ατόμων και άνω το έτος 1995

Γεωγραφικό Διαμέρισμα	Σύνολο Χώρας	Δυτική Μακεδονία	Καστοριά	% Δυτικής Μακεδονίας	% Χώρας
Αριθμός Μονάδων	2631	22	11	50%	0,42%
Μέση Ετήσια Απασχόληση	220163	1566	413	26%	0,19%
Αμοιβές Απασχολουμένων	865026220	5304823	805054	15%	0,09%
Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής	5807830552	24232299	8354787	34%	0,14%
Προστιθέμενη Αξία	2136832180	8714837	1795003	21%	0,08%
Σύνολο Ακαθάριστων Επενδύσεων	343156775	581048	128621	22%	0,04%

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Η μεγάλη συμμετοχή του δευτερογενή τομέα εξηγείται καθώς βασικό χαρακτηριστικό του Νομού αποτελούσε πάντα η παραδοσιακή ανάπτυξη της επεξεργασίας γούνας. Ο Νομός αποτέλεσε και αποτελεί κέντρο του παγκοσμίου εμπορίου γουναρικών, παρά την κρίση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια λόγω του ανταγωνισμού κυρίως από χώρες της Άπω Ανατολής. Σήμερα οι κυριότερες αγορές

που απευθύνεται το εμπόριο γούνας είναι αυτές των χωρών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Η δημιουργία Β.Ε.Π.Ε. και ζώνης ελεύθερου εμπορίου αναμένεται να παίξει καταλυτικό ρόλο στην περαιτέρω ανάπτυξη του μεταποιητικού τομέα και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων. Η δημιουργία βιομηχανικής περιοχής θα βοηθήσει στην δημιουργία εξωτερικών οικονομιών κλίμακας, μείωση του κόστους παραγωγής και μεταφοράς και θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την υποδοχή νέων βιομηχανιών.

Τριτογενής Τομέας

Η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν παρουσιάζεται στον πίνακα 1.23. Στον τομέα αυτό δραστηριοποιείται το 33% του ενεργού πληθυσμού του Νομού. Όπως φαίνεται στον πίνακα 20 η συμμετοχή του τριτογενή τομέα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν τα έτη 1989-1994 κυμάνθηκε σε σταθερά επίπεδα ενώ τα έτη 1995-1996 το ποσοστό συμμετοχής του τριτογενή τομέα στο ΑΕΠ παρουσίασε σημαντική αύξηση.

Πίνακας 1.23: Ποσοστιαία Συμμετοχή του Τριτογενή Τομέα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν του Ν. Καστοριάς τα έτη 1989-1996

Έτη	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (σε εκ. δρχ.)	Τριτογενής Τομέας Ποσοστό %
1989	48.426	46
1990	59.521	45
1991	72.721	46
1992	73.443	48
1993	86.866	46
1994	96.866	48
1995	82.479	66
1996	96.269	61

Πηγή: Έρευνα ALPHA Τράπεζα Πίστεως

Οι κυριότερες δραστηριότητες του τριτογενή τομέα είναι:

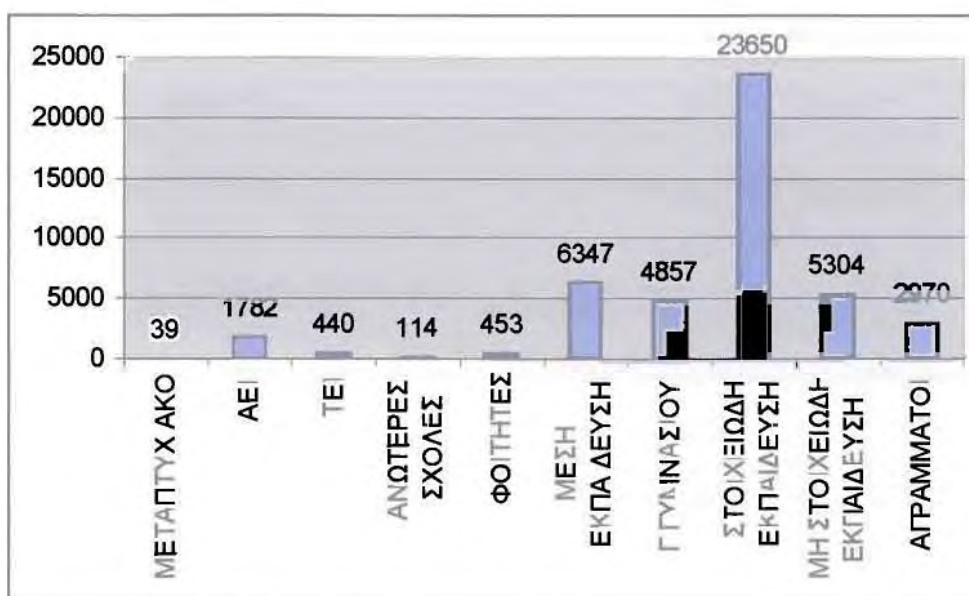
- Το εμπόριο κυρίως γούνας
- Η τουριστική δραστηριότητα

Αναλυτική παρουσίαση των παραπάνω δραστηριοτήτων ακολουθεί σε επόμενο κεφάλαιο εξαιτίας της σημαντικής επιρροής τους στον τομέα των αερομεταφορών.

Δ. Κοινωνικοί Δείκτες

Μορφωτικό Επίπεδο Κατοίκων

Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ο Νομός Καστοριάς είναι στην 4^η θέση στην Ελλάδα σε σχέση με τον αριθμό μαθητών δημοτικού σχολείου ανά 1000 κατοίκους. Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των κατοίκων του Νομού η απογραφή του 1991 έδωσε τα παρακάτω στοιχεία για άτομα με ηλικία άνω των 10 ετών:

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Υγεία

Παρακάτω παρατίθεται πίνακας (1.24) με στοιχεία σχετικά με την υγεία στο Νομό Καστοριάς. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα ο αριθμός των κλινών παραμένει ο ίδιος για την τελευταία δεκαετία. Ο αριθμός των ιατρών αντιθέτως έχει αυξηθεί σημαντικά. Οι υποδομές στον τομέα της υγείας στο νομό περιλαμβάνουν το Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Καστοριάς, το Κέντρο Υγείας Άργους Ορεστικού, το Θεραπευτήριο Χρονίων Παθήσεων στο Άργους Ορεστικό, Κλινικές στην πόλη της Καστοριάς, Αγροτικά Ιατρεία και Ιδιωτικά Ιατρεία.

Πίνακας 1.24: Κλίνες, Ημέρες Νοσηλείας και Αριθμός Ιατρών στο Ν. Καστοριάς

	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Κλίνες	120	120	120	120	120	120	120	120
Ημέρες Νοσηλείας	23762	20509	20585	18119	16865	17104	18925	-
Αριθμός Ιατρών	75	72	85	80	95	99	104	105

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

Τ.Ε.Ι. Καστοριάς

Τα ΤΕΙ του Νομού Καστοριάς ιδρύθηκαν και λειτούργησαν για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 1996-97 με το τμήμα Διεθνούς Εμπορίου. Διοικητικά υπάγονται στα ΤΕΙ Κοζάνης. Από το έτος 1999-2000 λειτουργεί το τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνιακής Πολιτικής. Η ύπαρξη πλέον των δυο τμημάτων έδωσε τη δυνατότητα αναβάθμισης των ΤΕΙ Καστοριάς τα οποία χαρακτηρίζονται πλέον σαν σχολή και όχι παράρτημα των ΤΕΙ Κοζάνης. Το απασχολούμενο επιστημονικό προσωπικό καλύπτει δύο (2) οργανικές θέσεις Καθηγητών, τρεις (3) Επίκουρων Καθηγητών και δύο (2) Καθηγητών Εφαρμογών. Παράλληλα κάθε διδακτική χρονιά απασχολούνται 32 έκτακτοι ωρομίσθιοι επιστημονικοί συνεργάτες. Ο συνολικός αριθμός των σπουδαστών το έτος 2002 έφτασε τους 1902 εκ των οποίων 1203 στο τμήμα Διεθνούς Εμπορίου και 758 στο τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνιακής Πολιτικής. Από τα στοιχεία των εγγεγραμμένων στο Τ.Ε.Ι. μπορούμε

να συμπεράνουμε ότι ο αριθμός των σπουδαστών αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας 1.25: Αριθμός Σπουδαστών στα Τ.Ε.Ι. Καστοριάς

Έτος	1996-97	1997-98	1998-99	1999-2000	2000-01	2001-02
Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου	90	236	384	573	870	1203
Τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας	-	-	-	201	440	758

Πηγή: Τ.Ε.Ι. Καστοριάς

2. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

2.1 ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αφετηρία για την προσέγγιση του τουρισμού στο Ν. Καστοριάς αποτελεί η παραδοχή ότι ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται διεθνώς μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού. Ειδικότερα μετά την οριοθέτηση των ευρωπαϊκών περιηγητικών μονοπατιών Ε4 και Ε6 η ελληνική ενδοχώρα πληρεί όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Συγκεκριμένα στο Ν. Καστοριάς διακρίνονται τρεις μορφές τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν. (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς – Βασιλείου Θ.- Πασχαλίδης Α. 1999)Οι μορφές αυτές είναι:

Α. Αθλητικός

Στο Ν. Καστοριάς εξαιτίας της παρουσίας της λίμνης και των ορεινών όγκων είναι εφικτή η πραγματοποίηση ορισμένων αθλητικών δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό βέβαια με την ύπαρξη των ανάλογων υποδομών. Στο νομό σήμερα διεξάγονται οι ακόλουθες αθλητικές δραστηριότητες:

- Κωπηλασία, η οποία θεωρείται σαν ένα από τα πιο σημαντικά αθλήματα στην περιοχή. Λειτουργούν όμιλοι ναυταθλητικών δραστηριοτήτων, ο Ναυτικός Όμιλος Καστοριάς (Ν.Ο.Κ.) και ο Ναυτικός Όμιλος Μαυροχωρίου (Ν.Ο.Μ.) στο Δήμο Μακεδνών. Στην λίμνη της Καστοριάς πραγματοποιούνται Πανελλήνιοι, Διεθνείς αγώνες και κάθε είδους ναυταθλητικές εκδηλώσεις.
- Χιονοδρομία, η οποία αποτελεί το πιο δημοφιλές παγκοσμίως χειμερινό άθλημα. Στο Νομό Καστοριάς λειτουργεί χιονοδρομικό κέντρο στο όρος Βίτσι που βρίσκεται στα σύνορα των νομών Καστοριάς και Φλώρινας. Το χιονοδρομικό κέντρο Βιτσιού Καστοριάς απέχει από την πόλη 22χλμ. Ο δρόμος είναι ασφαλοστρωμένος, ασφαλής και εκχιονίζεται. Το χιονοδρομικό κέντρο περιλαμβάνει κεντρική πίστα

μήκους 1000μ. και δυο πλευρικές 2500μ. και 1300μ. αντίστοιχα. Επίσης λειτουργεί σαλέ και parking.

Β. Περιηγητικός

Η μορφολογία του Ν. Καστοριάς ευνοεί τον περιηγητικό τουρισμό. Οι μορφές περιηγητικού τουρισμού που πραγματοποιούνται είναι οι ακόλουθες:

- Περίπατος στις όχθες της λίμνης κατά μήκος των κατάλληλα διαμορφωμένων διαδρομών αλλά κυρίως κατά μήκος των ευρωπαϊκών μονοπατιών Ε4 και Ε6.
- Ψάρεμα-Κυνήγι. Ο Νομός διαθέτει αξιόλογες εκτάσεις από ιχθυοφόρα ύδατα και περιοχές πλούσιες σε θηράματα. Επίσης στην Λίμνη της Καστοριάς διεξάγεται ετησίως αλιευτικός αγώνας.
- Φωτογραφία. Η φυσική ομορφιά της περιοχής και πιο συγκεκριμένα περιοχές όπως η λίμνη, οι ορεινοί όγκοι του Γράμμου και του Βιτσίου, ο ποταμός Αλιάκμονας και η σπάνια χλωρίδα και πανίδα δίνουν ευκαιρία στον ερασιτέχνη αλλά και επαγγελματία φωτογράφο να αντλήσει θέματα προς φωτογράφιση.

Γ. Εμπορικός

Η έντονη δραστηριότητα στον τομέα της γουνοποιίας , η πληθώρα εκθέσεων προϊόντων γουνοποιίας και ιδιαίτερα η ετήσια έκθεση της Ε.ΔΗ.ΚΑ. (Εκθετήριο-Δημοπρατήριο Καστοριάς) με παγκόσμια ακτινοβολία, συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών κυρίως από το εξωτερικό.

Δ. Συνεδριακός

Η δημιουργία νέων συνεδριακών χώρων στα ξενοδοχεία της περιοχής καθώς και στον χώρο της Ε.ΔΗ.ΚΑ. σε συνδυασμό με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου προσφέρουν τις κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού στο νομό.

2.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Η κεντρική θέση του νομού στην Δ. Μακεδονία εξασφαλίζει γρήγορη πρόσβαση σε τουριστικούς πόλους της ευρύτερης περιοχής.

Οι σημαντικότεροι τουριστικού ενδιαφέροντος χώροι της περιοχής είναι:

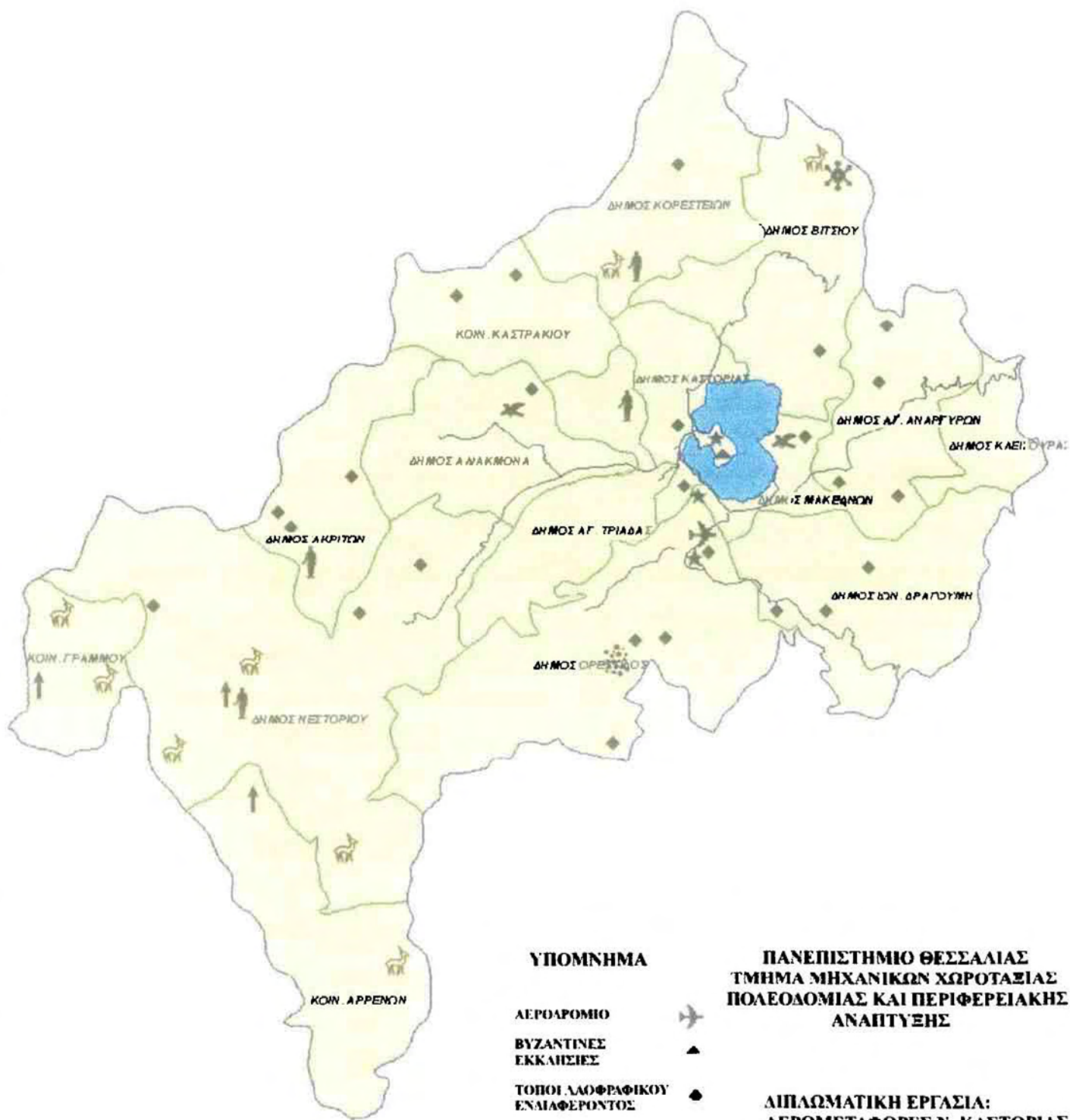
- Εθνικός Δρυμός Πρέσπας
- Δάσος- αισθητικό τοπίο Γράμμου- Βιτσίου
- Λίμνη Καστοριάς – Αλιάκμονας
- Χιονοδρομικά κέντρα Οξειάς και Πισοδερίου
- Διατηρητέα- Βυζαντινά Καστοριάς
- Διατηρητέα Πρεσπών- Πισοδερίου- Νυμφαίου
- Λιμναίος οικισμός Δισπηλιού
- Απολιθωμένο Δάσος Νοστίμου
- Αρχαιότητες Άργους Ορεστικού (Αρχαία Διοκλητιανούπολη)
- Ιαματικές πηγές και λουτρά Αμμουδάρας

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των περιηγητών συγκεντρώνεται στον Λιμναίο οικισμό Δισπηλιού και στο Απολιθωμένο δάσος Νοστίμου οπότε αξίζει να αναφερθούμε εκτενέστερα στις παραπάνω τοποθεσίες.

A. Λιμναίος οικισμός Δισπηλιού

Στη νότια όχθη της λίμνης της Καστοριάς από το 1992 ομάδα του τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. μελετά συστηματικά τον προϊστορικό Λιμναίο οικισμό του Δισπηλιού. Ο οικισμός βέβαια ήταν γνωστός από το 1930 όταν πραγματοποιήθηκε η πρώτη επιφανειακή έρευνα από τον καθηγητή Α. Κεραμόπουλο. Η ανασκαφή επιχειρεί τη διατύπωση συμπερασμάτων για τα τρία επίπεδα οργάνωσης της ζωής των προϊστορικών γεωργοκτηνοτρόφων : το χώρο, την

ΧΑΡΤΗΣ 2: ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ
- ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ
- ΤΟΠΟΙ ΛΑΟΦΡΑΦΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
- ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ
- ΤΟΠΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣ ΟΡΝΙΘΟΠΑΝΙΑΣ
- ΒΙΟΤΟΠΟΙ ΜΕΓΑΛΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ
- ΑΠΟΛΙΘΩΜΕΝΟ ΔΑΣΟΣ
- ΧΙΟΝΟΦΟΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
- ΠΕΖΟΠΟΡΙΑ
- ΑΝΑΡΡΙΞΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΥΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΔΑΝΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002

οικονομία και την ιδεολογία. Τον τρόπο, δηλαδή, με τον οποίο μια τυπική νεολιθική κοινότητα έρχεται σε καταλυτική επαφή με τη λίμνη αντιμετωπίζοντας δυναμικά τις περιβαλλοντικές προκλήσεις. Κατά τη διάρκεια της ανασκαφής βρέθηκαν οι διαβρωμένοι πάσσαλοι, πάνω στους οποίους στηριζόταν ο οικισμός, ενώ ανασκάφηκαν πέτρινα και κοκάλινα εργαλεία καθώς και αγγεία της εποχής. Ο οικισμός χρονολογείται γύρω στο 5.500π.Χ. Τα συμπεράσματα της ανασκαφής παίρνουν μορφή στα πλαίσια ενός ανοιχτού Οικομουσείου, με την υποστήριξη του νεοσύστατου Δήμου Μακεδνών. Το πρωτοποριακό αυτό εγχείρημα πραγματοποιήθηκε με την συγχρηματοδότηση της Ε.Ε. στα πλαίσια του προγράμματος LIFE. Το οικομουσείο περιλαμβάνει την αναπαράσταση τμήματος του οικισμού καθώς και του μικροπεριβάλλοντος του. Επίσης στον χώρο αναμένεται να λειτουργήσει και μουσείο. (Δήμος Μακεδνών-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)

B. Απολιθωμένο δάσος Νοστίμου.

Το απολιθωμένο δάσος Νοστίμου βρίσκεται στην ομώνυμη κοινότητα του Δήμου Ορεστίδος στο νότιο τμήμα του νομού. Τα πρώτα ευρήματα ανακαλύφθηκαν τυχαία την δεκαετία του '30 κατά τη διάρκεια εργασιών εξόρυξης λιγνίτη. Το 1971 σε συνέδριο στη Βιέννη γίνεται γνωστή η ύπαρξη του σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Το 1994 εντάσσεται στο πρόγραμμα ΕΑΠΤΑ II η ανάδειξη του. Το 1996 δημιουργείται προσωρινός εκθεσιακός χώρος για τα ευρήματα, ενώ αναμένεται στις αρχές του 2002 η λειτουργία του μουσείου η κατασκευή του οποίου έχει σχεδόν ολοκληρωθεί.

Η πρώτη φάση της ανασκαφής που πραγματοποιήθηκε από τον καθηγητή του τμήματος Ιστορικής Γεωλογίας- Παλαιοντολογίας του Παν/μίου Αθηνών κ. Ε. Βελιτζέλο έφερε στο φως πολλά και διαφορετικά είδη σπανίων απολιθωμάτων ηλικίας 20εκ ετών όπως:

- Φυτικά απολιθώματα (Απολιθωμένοι κορμοί, κλαδιά και ρίζες δένδρων όπως φοίνικες, σεκόγιες, κανέλες, προγονικές μορφές πεύκης κ.α.)
- Απολιθωμένοι θαλάσσιοι οργανισμοί (στρείδια, αχινοί, αστερίες, χτένια, τουριτέλλες, κώνοι, ιππουρίτες, κοράλλια, δόντια καρχαρία κ.α.)
- Απολιθωμένα οστά και δόντια χερσαίων σπονδυλωτών

Για την προστασία του του δάσους εκτός από τη δημιουργία του Μουσείου και τη δημιουργία Γεωπάρκου και περιπατητικών διαδρομών στην ευρύτερη περιοχή του εκδόθηκε από την Διεύθυνση Δασών Καστοριάς η **ΚΗ/1025 Δασική Αστυνομική Διάταξη** με την οποία απαγορεύεται η εκσκαφή, διακίνηση, έκθεση και κατοχή απολιθωμάτων από την ευρύτερη περιοχή του Απολιθωμένου Δάσους. Στις επιδιώξεις της ερευνητικής ομάδας είναι η καταγραφή του Δάσους στον κατάλογο φυσικών αγαθών της UNESCO έτσι ώστε να εξασφαλισθεί πλήρως η προστασία του. (Δήμος Ορεστίδος)

2.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Στην τουριστική κίνηση περιλαμβάνονται οι αφίξεις των περιηγητών, οι πτήσεις charters και οι κατάπλοι και μισθώσεις σκαφών. Η έλλειψη σταθμών εισόδου περιηγητών (εκτός του τελωνειακού σταθμού Κρυσταλλοπηγής) και ειδικών πτήσεων στον αερολιμένα Καστοριάς δείχνουν τη μειονεκτική θέση της περιοχής σε σχέση με άλλες περιοχές (κυρίως παράκτιες) της Ελλάδας. Όσον αφορά τον εσωτερικό τουρισμό παρουσιάζει αυξητική τάση με έντονους ρυθμούς τα τελευταία χρόνια γεγονός που αποδεικνύεται από την πληρότητα των ξενοδοχειακών μονάδων, την ανέγερση μεγάλων ξενοδοχειακών συγκροτημάτων και από την αυξανόμενη κίνηση στα τουριστικά αξιοθέατα. Στο Νομό Καστοριάς οι περισσότεροι αλλοδαποί επισκέπτες προέρχονταν το πρώτο οκτάμηνο του 2000 (πίνακας 2.5) από τη Ρωσία ακολουθούμενοι από τους Γερμανούς, τους Γάλλους, τους Ιταλούς και τους Αμερικανούς ενώ τις περισσότερες διανυκτερεύσεις πραγματοποίησαν οι Ρώσοι ακολουθούμενοι από τους Γερμανούς, τους Ιταλούς, τους Γιουγκοσλάβους και τους Αμερικανούς. Το γεγονός ότι οι Ρώσοι κυριαρχούν ανάμεσα στους περιηγητές αποδεικνύει ότι ο εμπορικός τουρισμός λόγω γούνας προσελκύει την πλειονότητα των αλλοδαπών τουριστών.

Πίνακας 2.1: Κατανομή περιηγητών στο Ν. Καστοριάς κατά προέλευση Ηπείρου

ΗΠΕΙΡΟΣ	1996	1995	1994	1993
ΩΚΕΑΝΙΑ	112	85	91	109
ΑΦΡΙΚΗ	21	61	32	25
ΑΣΙΑ	174	134	110	115
ΑΜΕΡΙΚΗ	448	539	392	630
ΕΥΡΩΠΗ	3.852	3.516	2.810	3.189
ΣΥΝΟΛΟ	4.607	4.335	3.435	4.068

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Ε.Ο.Τ.

Η τουριστική κίνηση στο Ν. Καστοριάς την περίοδο 1990-1999 παρουσιάζει διαρκή αύξηση και ιδιαίτερα από τη πλευρά των αλλοδαπών περιηγητών των οποίων ο αριθμός υπερδιπλασιάστηκε στο διάστημα της συγκεκριμένης δεκαετίας. Ο συνολικός αριθμός των περιηγητών στα τέλη της συγκεκριμένης περιόδου εμφανίζεται εμφανώς αυξημένος γεγονός το οποίο υποδηλώνει την ανοδική τάση που

διανύει ο κλάδος του τουρισμού στο Ν. Καστοριάς. Στη συνέχεια παραθέτονται πίνακες σχετικοί με την τουριστική κίνηση του νομού την περίοδο 1990-1999. Συγκρίνοντας τα στοιχεία του πίνακα 2.1 με τον πίνακα που ακολουθεί παρατηρήθηκε μια διαφοροποίηση στον αριθμό των αλλοδαπών τουριστών που καταγράφονται σε συγκεκριμένα έτη. Η διαφοροποίηση δεν είναι μεγάλη και προφανώς οφείλεται στην διαφορετική μέθοδο που χρησιμοποίησε ο κάθε φορέας για την καταγραφή του αριθμού των τουριστών.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ
ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-1999 (Δ/ΝΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ & ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ)

	1990		1991		1992		1993	
	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	6.076	10.733	4.342	9.385	4.618	11.060	4.533	8.586
ΗΜΕΔΑΠΟΙ	40.199	71.066	45.807	83.824	46.835	81.177	44.807	81.692
ΣΥΝΟΛΟ	46.275	81.799	50.149	93.209	51.453	92.237	49.340	90.278
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ	36,49%		40,19%		39,76%		40,27%	

	1994		1995		1996		1997	
	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	3.735	8.332	4.759	9.271	7.716	14.692	14.686	29.746
ΗΜΕΔΑΠΟΙ	44.731	81.916	50.609	86.732	59.624	103.960	60.862	110.240
ΣΥΝΟΛΟ	48.466	90.248	55.368	96.003	67.340	118.652	75.548	139.986
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ	39,98%		34,09%		39,89%		47,81%	

	1998		1999	
	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	14.334	32.807	14.968	24.933
ΗΜΕΔΑΠΟΙ	59.584	110.018	59.605	106.947
ΣΥΝΟΛΟ	73.918	142.825	74.573	131.880
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΤΗΣΙΑΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ	47,21%		41,04%	

Πίνακας 2.2: Εποχικότητα διανυκτερεύσεων Ν. Καστοριάς το έτος 1995

ΜΗΝΑΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	216	5.647	5863
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	199	3.628	3827
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.055	5.760	6815
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	635	7.602	8237
ΜΑΙΟΣ	834	6.620	7454
ΙΟΥΝΙΟΣ	678	5.837	6515
ΙΟΥΛΙΟΣ	1.190	6.774	7964
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	1.470	11.598	13068
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	925	8.969	9894
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	858	8.379	9237
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	494	6.155	6649
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	717	9.763	10480
ΣΥΝΟΛΟ	9.271	86.732	96003

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 2.3: Εποχικότητα διανυκτερεύσεων Ν. Καστοριάς το έτος 1998

ΜΗΝΑΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.031	9.822	10.853
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.141	6.911	8.052
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.103	6.773	7.876
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	2.206	9.607	11.813
ΜΑΙΟΣ	3.600	11.619	15.219
ΙΟΥΝΙΟΣ	2.445	9.513	11.958
ΙΟΥΛΙΟΣ	2.601	9.520	12.121
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	3.151	10.464	13.615
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	3.169	9.422	12.591
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2.917	9.092	12.009
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	5.004	8.186	13.190
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	4.411	9.079	13.490
ΣΥΝΟΛΟ	32.779	110.008	142.787

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 2.4: Εποχικότητα διανυκτερεύσεων Ν. Καστοριάς το έτος 1999

ΜΗΝΑΣ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	ΗΜΕΔΑΠΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.651	8.206	10.057
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.434	6.171	7.605
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.548	8.205	9.753
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	1.078	10.324	11.402
ΜΑΙΟΣ	1.756	10.698	12.454
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.206	7.092	8.298
ΙΟΥΛΙΟΣ	1.858	9.345	11.203
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	3.030	10.728	13.758
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	4.888	10.453	15.341
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	2.725	9.311	12.036
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	1.866	7.322	9.188
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	2.286	10.369	12.655
ΣΥΝΟΛΟ	25.326	108.224	133.750

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε. – Ε.Ο.Τ.

Η εποχικότητα της τουριστικής κίνησης (Πίνακες 2.2,2.3 και 2.4) παρουσιάζεται για τους αλλοδαπούς και τους Έλληνες τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο κατά πρώτο λόγο και μετά τον Δεκέμβριο, τον Οκτώβριο, το Μάιο και τον Ιούλιο. Από την ανάλυση της εποχικότητας στην άφιξη των επισκεπτών και τις μικρές αυξομειώσεις που παρουσιάζονται κατά την διάρκεια του έτους προκύπτει το συμπέρασμα ότι το είδος του τουρισμού του Ν. Καστοριάς δεν παρουσιάζει την εποχικότητα του θαλάσσιου τουρισμού. Έτσι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο εναλλακτικός τουρισμός ως επιλογή τουριστικής πολιτικής εξασφαλίζει σταθερό εισόδημα καθόλη τη διάρκεια του έτους.

Πίνακας 2.5: Κατανομή περιηγητών στο Ν. Καστοριάς κατά εθνικότητα και διανυκτερεύσεις αυτών το πρώτο οχτάμηνο του 2000

	ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΑΤΟΜΑ	ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ
ΑΓΓΛΟΙ	117	220	ΛΟΠΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	446	737
ΑΠΩ ΑΝΑΤΟΛΗ	6	9	ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ	6	8
ΑΥΣΤΡΑΛΟΙ	84	199	ΝΟΡΒΗΓΟΙ	15	15
ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙ	58	112	ΟΛΛΑΝΔΟΙ	124	210
ΑΦΡΙΚΑΝΟΙ	1	7	ΟΥΓΓΡΟΙ	9	10
ΒΕΛΓΟΙ	36	44	ΟΥΚΡΑΝΟΙ	5	8
ΒΟΥΛΓΑΡΟΙ	98	416	ΠΟΛΩΝΟΙ	22	39
ΓΑΛΛΟΙ	383	633	ΡΟΥΜΑΝΟΙ	71	369
ΓΕΡΜΑΝΟΙ	649	870	ΡΩΣΟΙ	2358	3507
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΟΙ	217	718	ΣΚΟΠΙΑΝΟΙ	19	36
ΔΑΝΟΙ	40	54	ΣΛΟΒΑΚΟΙ	0	0
ΕΛΒΕΤΟΙ	36	89	ΣΛΟΒΕΝΟΙ	3	4
Η.Π.Α.	257	453	ΣΟΥΗΔΟΙ	48	130
ΙΑΠΩΝΕΣ	42	54	ΤΟΥΡΚΟΙ	90	144
ΙΣΠΑΝΟΙ	52	90	ΤΣΕΧΟΙ	26	101
ΙΣΡΑΗΛΙΝΟΙ	145	181	ΦΙΛΑΝΔΟΙ	23	37
ΙΤΑΛΟΙ	314	718	ΣΥΝΟΛΟ	6206	10775
ΚΑΝΑΔΟΙ	101	129	ΕΛΛΗΝΕΣ	44732	76962
ΚΥΠΡΙΟΙ	302	421	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	50938	87737
ΛΑΤΙΝ. ΑΜΕΡΙΚΗ	3	3			

Πηγή: Γραφείο Τουρισμού Δυτ. Μακεδονίας

2.4 ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ

Στον τομέα του ξενοδοχειακού δυναμικού του Ν. Καστοριάς δύο παράμετροι είναι αξιοσημείωτοι. Κατά πρώτο λόγο η συνεχής αύξηση των κλινών με την ανέγερση νέων ξενοδοχειακών μονάδων και κατά δεύτερο η ανέγερση πλήθους ξενώνων σε όλη την επικράτεια του νομού σύμφωνα με το μέτρο του αγροτουρισμού που εντάσσεται στα προγράμματα LEADER I και II αλλά και στο LEADER+ το οποίο αναμένεται να ξεκινήσει το φθινόπωρο του 2002.

Επιπλέον αξίζει να επισημανθεί το γεγονός της ανέγερσης μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων οι οποίες διαθέτουν όλες τις απαραίτητες υποδομές και ιδιαίτερα αυτές που απαιτούνται για να καλύψουν τις ανάγκες του συνεδριακού τουρισμού καθώς ο συνεδριακός τουρισμός αποτελεί μια από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες μορφές τουρισμού.

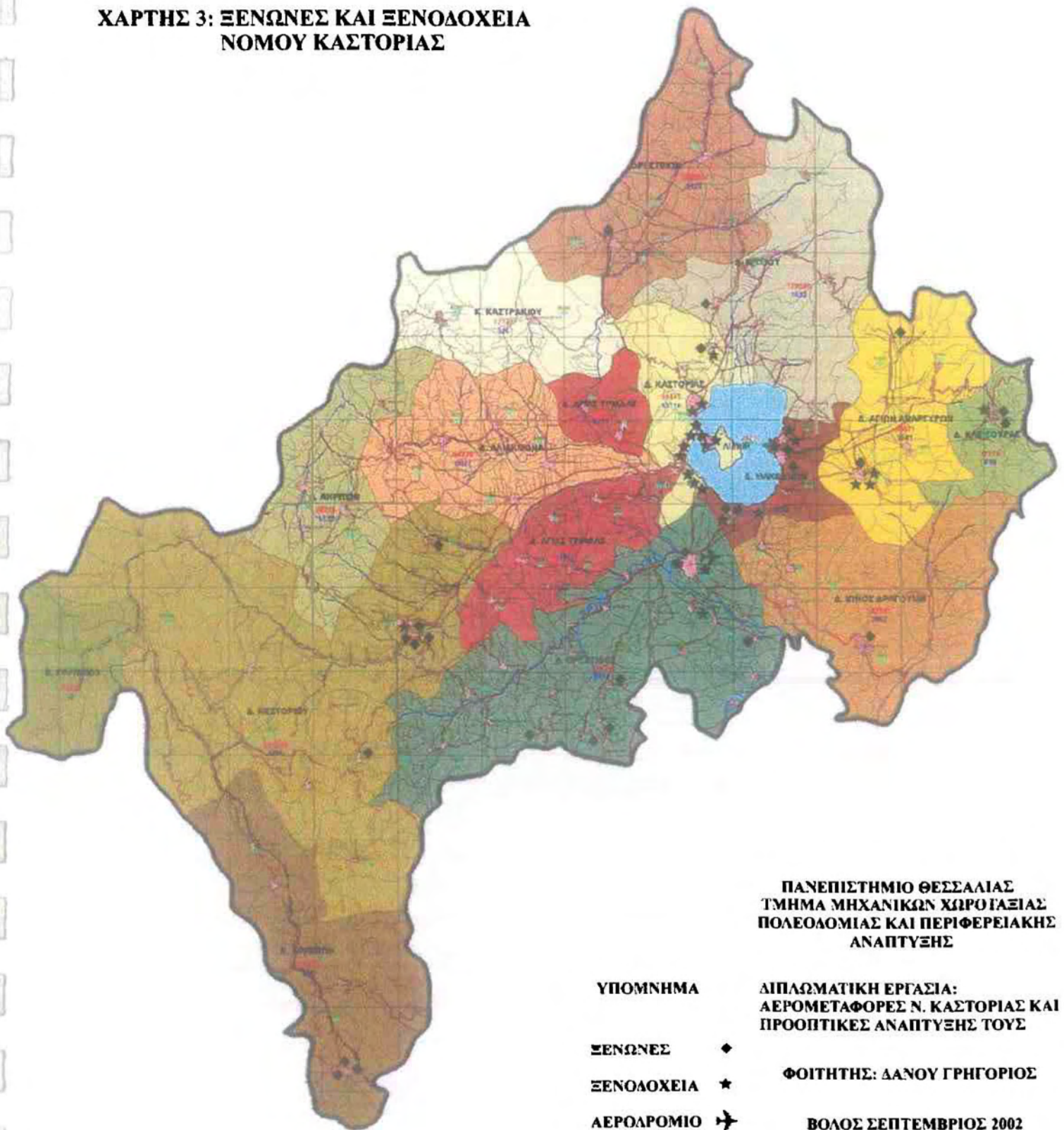
Πίνακας 2.6: Πλήθος και αριθμός κλινών ξενώνων και ξενοδοχείων Ν. Καστοριάς (Έτος 2001)

	ΠΛΗΘΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΛΙΝΩΝ
ΞΕΝΩΝΕΣ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ	30	421
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	28	1204
ΣΥΝΟΛΟ	58	1625

Πηγή: Ένωση Ξενοδόχων Ν. Καστοριάς

Ο αριθμός των κλινών με βάση τον παραπάνω πίνακα ανέρχεται σε 1625 στο σύνολο του νομού. Στο παράρτημα παρατίθεται πλήρης κατάλογος του ξενοδοχειακού δυναμικού του νομού. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης προγραμματίζονται επενδύσεις έτσι ώστε στο τέλος του 2002 ο αριθμός των κλινών να ξεπεράσει τις 2500.

**ΧΑΡΤΗΣ 3: ΞΕΝΩΝΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ
ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ**

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΓΕΙΑΣ
ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΞΕΝΩΝΕΣ** ◆
- ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ** ★
- ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ** ✈

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΣ**

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΔΑΝΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΒΟΛΟΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2002

2.5 ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η τουριστική ανάπτυξη αποτελεί μια από τις προτεραιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης στο νομό Καστοριάς. Στην κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης έχει προγραμματιστεί μια σειρά δράσεων εκ μέρους των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης τόσο από την πλευρά της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης σε επίπεδο νομού αλλά και από την πλευρά των δήμων για κάθε δημοτικό διαμέρισμα του νομού ξεχωριστά. Επιπλέον το ενδιαφέρον του ιδιωτικού τομέα για επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού είναι έντονο τα τελευταία χρόνια.

Πιο συγκεκριμένα από την πλευρά της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης σχετικά με την τουριστική ανάπτυξη αποτελούν προτεραιότητα η αποναρκοθέτηση του Γράμμου, η εκτέλεση βασικών έργων υποδομής, η αξιοποίηση της λίμνης και των παραλίμνιων οικισμών και η ανάπτυξη του αγροτουρισμού. (ΕΞΠΡΕΣ ΜΑΙΟΣ 2001)

Από την πλευρά των δήμων του νομού γίνονται προσπάθειες στην κατεύθυνση της τουριστικής ανάπτυξης κυρίως με δράσεις που επιχειρούν την ανάδειξη τουριστικών πόλων και στη δημιουργία υποδομών για τη διαμονή των περιηγητών.

Είναι σαφές άλλωστε, ότι οι φορείς του νομού έχουν αντιληφθεί την αναγκαιότητα αναδιάρθρωσης των οικονομικών δομών, ώστε να πραγματοποιηθεί ισόρροπη ανάπτυξη, ενώ στο πλαίσιο αυτό βάρος δίνεται τόσο στο Νεστόριο, όπου ετησίως φιλοξενείται το River Party, καθώς και στους ορεινούς όγκους Γράμμου και Βοΐου. (ΕΞΠΡΕΣ ΜΑΙΟΣ 2001)

Όσον αφορά τον ιδιωτικό τομέα και τις επενδύσεις του στον τομέα του τουρισμού, αφορούν κυρίως τον τομέα των ξενοδοχειακών υποδομών καθώς και υποδομές εστίασης και διασκέδασης.

2.6 ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T. ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ (STRENGTHS)
Συνδυασμός διάφορων μορφών τουρισμού στο νομό. Διεθνοποίηση του αεροδρομίου. Κατασκευή Εγνατίας Οδού και καθέτων αξόνων. Σημαντικοί αρχαιολογικοί χώροι στο νομό (Λιμναίος Οικισμός- Απολιθωμένο Δάσος). Φυσικό κάλλος της περιοχής.
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (WEAKNESSES)
Έλλειψη επενδύσεων στον τομέα. Έλλειψη διαφημιστικής καμπάνιας κυρίως στο εξωτερικό. Η θέση του νομού στα σύνορα της χώρας με την Αλβανία.
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (OPPORTUNITIES)
Προσέλκυση αλλοδαπών τουριστών με τη διεθνοποίηση του αεροδρομίου (πτήσεις charter). Αύξηση των επενδύσεων στον τουρισμό (LEADER+).
ΑΠΕΙΛΕΣ (THREATS)
Ο μεγάλος ανταγωνισμός που επικρατεί στον τομέα του τουρισμού. Υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ

Η παραγωγή και το εμπόριο προϊόντων γούνας για το Νομό Καστοριάς έχει μακρόχρονη παράδοση, που χρονολογείται από την πρώτη ήδη εποχή του Βυζαντίου. Στην ιστορία της ευρωπαϊκής γουνοποιίας η Λειψία διατήρησε τον έλεγχο στο γουνεμπόριο μέχρι τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο ενώ στη συνέχεια η Φρανκφούρτη μετεξελίχθηκε στο μεγαλύτερο κέντρο γουνεμπορίου αλλά και σε σημαντικό κέντρο παραγωγής προϊόντων γούνας.

Η παραδοσιακή περιοχή επεξεργασίας της γούνας στην Ελλάδα με κέντρα, την πόλη της Καστοριάς και την πόλη της Σιάτιστας στο Ν. Κοζάνης, διατήρησε σημαντική θέση στην Ευρωπαϊκή και παγκόσμια γουνοποιία κατά την μεταπολεμική περίοδο, δείχνοντας σημαντική αντοχή στον διεθνή ανταγωνισμό και ευστάθεια σε περιόδους κλυδωνισμού για τον κλάδο. Μετά την κρίση της τελευταίας δεκαετίας αναδείχθηκε στο μοναδικό ισχυρό κέντρο παραγωγής γούνας της Ευρώπης αλλά και ολόκληρου του Δυτικού κόσμου, αφού έκλεισαν ή εκφυλίστηκαν σαν κέντρα παραγωγής, η Φρανκφούρτη στην Ευρώπη, η Νέα Υόρκη στις Η.Π.Α., το Μόντρεαλ και το Τορόντο στον Καναδά. Ο κλάδος της γούνας, και ειδικότερα η μεταπολεμική του πορεία, στις περιοχές Καστοριάς και Σιάτιστας επέδρασε σημαντικά στην οικονομική κοινωνική και δημογραφική εξέλιξη της περιοχής με βασικό χαρακτηριστικό την μονοεπαγγελματική διάρθρωση της παραγωγής και της απασχόλησης. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Διαδικασία Βορείου Ελλάδος Α.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς, 1999)

Από τις αρχές της δεκαετίας του 50, με την ανασυγκρότηση των χωρών της Κεντρικής Ευρώπης υπήρξε κύμα μετακίνησης γουνεργατών από την Καστοριά προς τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης και τις Η.Π.Α.. Την ίδια περίοδο, στην περιοχή της Καστοριάς και κυρίως μέχρι το 1963 η κατεξοχήν δραστηριότητα της γούνας ήταν η παραγωγή γουναρικών από αποκόμματα. Στον τομέα αυτόν δραστηριοποιούνταν περί τις 15 επιχειρήσεις που απασχολούσαν 100-300 άτομα και παρήγαγαν προϊόντα για λογαριασμό οίκων γούνας των Η.Π.Α. και της Κεντρικής Ευρώπης. Μετά το 1964

άρχισε η περίοδος της επεξεργασίας γουναρικών από ολόκληρο δέρμα ενώ λίγο αργότερα και κυρίως από το 1967, άρχισε να αλλάζει η δομή της βιοτεχνίας της γούνας.

Από τις λίγες μεγάλες επιχειρήσεις που υπήρχαν μέχρι τότε, γίνεται μετάβαση στην παραγωγή από έναν αριθμό 1500 μικρών οικογενειακής μορφής βιοτεχνιών. Έτσι ο κλάδος εισέρχεται στην φασόν επεξεργασία ολόκληρων δερμάτων, επιστρέφουν οι γουνεργάτες από το εξωτερικό προς την Καστοριά μεταφέροντας παράλληλα την επαγγελματική τους δραστηριότητα ή δημιουργώντας επιχειρήσεις. Οι επιχειρήσεις αυτές αυξάνονται σε αριθμό φτάνοντας στα μέσα της δεκαετίας του 1980 τον αριθμό των 3500 περίπου επιχειρήσεων.

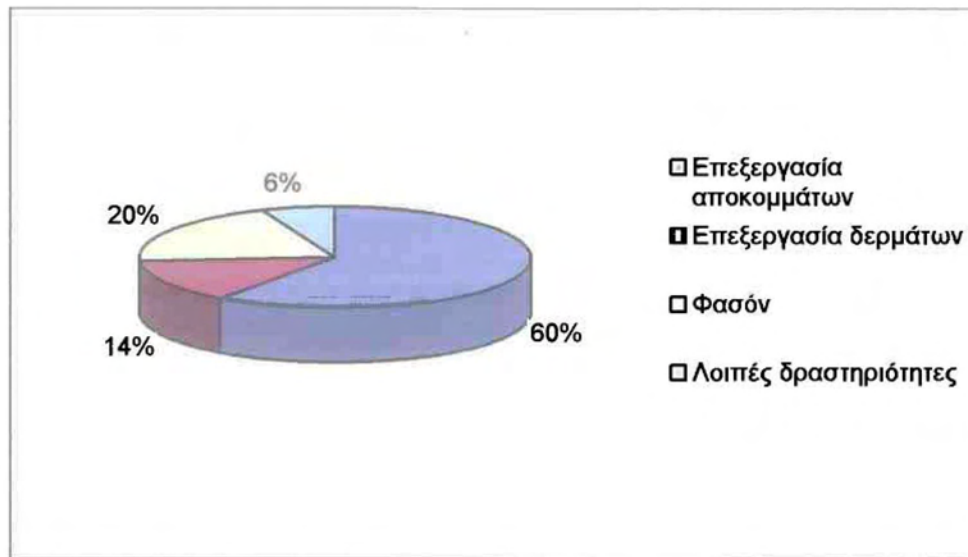
Σήμερα η ελληνική γουνοποιία βρίσκεται στο στάδιο της ύφεσης έχοντας απολέσει το συγκριτικό πλεονέκτημα που διέθετε τις προηγούμενες δεκαετίες. Το συγκριτικό πλεονέκτημα συνίστατο στην κατοχή και χρήση εξειδικευμένης τεχνογνωσίας επεξεργασίας γουνοδερμάτων για την παραγωγή ενδυμάτων γούνας σε διεθνώς ανταγωνιστικές τιμές. (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών – Εργανή Finance ΕΠΕ ,2000)

3.2 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΓΟΥΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Παρατηρείται έντονη γεωγραφική συγκέντρωση των επιχειρήσεων του κλάδου, στην περιφέρεια της Δ. Μακεδονίας, στην οποία συγκεντρώνεται το 94% του συνολικού τους αριθμού και το 95% της συνολικής απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο. Αυτό το χαρακτηριστικό προσδίδει μια ιδιαίτερη σημασία του κλάδου στην τοπική οικονομία και αποτελεί το δυναμικότερο μεταποιητικό κλάδο στη Δ. Μακεδονία. Ειδικότερα για τις περιοχές συγκέντρωσης των επιχειρήσεων (Ο Ν. Καστοριάς συγκεντρώνει το 70% της εγχώριας γουνοποιητικής δραστηριότητας), η γούνα αποτελεί το κέντρο της οικονομικής ζωής αυτών των περιοχών, οι οποίες χαρακτηρίζονται μονοεπαγγελματικές αφού το σύνολο σχεδόν των κατοίκων τους ασχολούνται με την γουνοποιία. Γεγονός που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι η συμμετοχή του κλάδου της γούνας στο Α.Ε.Π. του Ν. Καστοριάς ανήλθε το 1997 σε ποσοστό 60,25%.

Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων, εξακολουθεί να ασχολείται με την παραγωγή φύλλων από αποκόμματα γουνοδερμάτων. Τα τελευταία χρόνια όμως παρατηρείται μια σταδιακή μεταστροφή προς την επεξεργασία ολόκληρων γουνοδερμάτων. Συναντάται έντονα το φαινόμενο της φασόν παραγωγής, το οποίο μέχρι πριν λίγα χρόνια αφορούσε κυρίως την παραγωγή ενδυμάτων γούνας από ολόκληρα δέρματα για λογαριασμό οίκων του εξωτερικού. Τα τελευταία έτη αφορά κυρίως είτε στην ανάθεση από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κλάδου στους εκκαθαριστές μέρους της παραγωγικής διαδικασίας, είτε την ανάθεση σε μεγαλύτερες παραγωγικές μονάδες όλης της παραγωγικής διαδικασίας ή ένα τμήμα αυτής. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων εξακολουθούν να είναι βιοτεχνίες και οικοτεχνίες μικρού μεγέθους και οικογενειακού χαρακτήρα.

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΟΥΝΑΣ ΑΝΑ ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΤΟΣ 2000

Πηγή: Κέντρο Ελληνικής Γούνας

Είδη δραστηριοτήτων

Οι βιοτεχνίες που ασχολούνται με την επεξεργασία της γούνας χωρίζονται σε δυο κατηγορίες όσον αφορά την πρώτη ύλη.

- Βιοτεχνίες επεξεργασίας δερμάτων: Αυτές επεξεργάζονται το τμήμα του γουνοδέρματος αφού αφαιρεθούν το κεφάλι, τα πόδια και η ουρά και κατασκευάζουν τα πλέον ποιοτικά και ακριβά προϊόντα.
- Βιοτεχνίες επεξεργασίας αποκομμάτων: Οι βιοτεχνίες αυτές επεξεργάζονται τα άκρα του δέρματος (κεφάλι, πόδι, ουρά). Τα προϊόντα που παράγονται από τα αποκόμματα είναι κατώτερης ποιότητας.

Στάδια παραγωγής

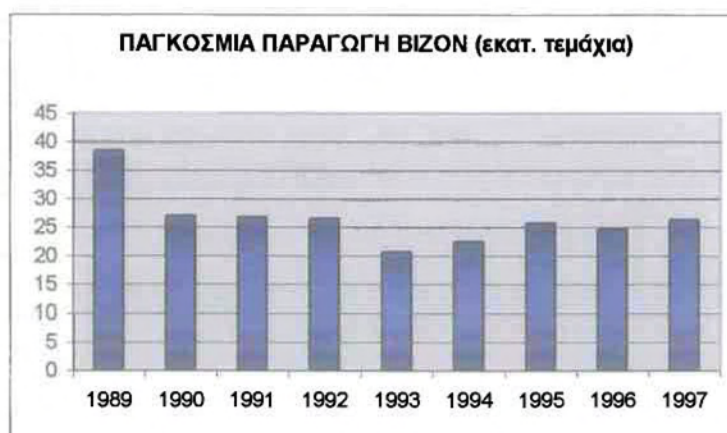
Τα επιμέρους στάδια παραγωγής και διάθεσης των προϊόντων γούνας ουσιαστικά καθορίζουν την τμηματοποίηση του κλάδου και έχουν ως εξής:

- Εκτροφή γουνοφόρων ζώων – Παραγωγή γουνοφόρων δερμάτων

Το στάδιο εκτροφής των γουνοφόρων ζώων λαμβάνει χώρα κατά συντριπτικό ποσοστό στις Σκανδιναβικές χώρες, τη Ρωσία και κατά μικρότερο ποσοστό στις Η.Π.Α. και τον Καναδά. Στην Ελλάδα εκτρέφεται περιορισμένος αριθμός ζώων κυρίως αλεπούδες και βιζόν. Συγκεκριμένα από τα γουνοδέρματα που επεξεργάζονται στην Ελλάδα (περίπου 2.000.000) μόνο τα 50.000 είναι εγχώριας παραγωγής. Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους δεν εκτρέφονται συστηματικά γουνοφόρα ζώα στην Ελλάδα είναι η αδυναμία τήρησης των απαραίτητων προϋποθέσεων εκτροφής και ανάπτυξης των ζώων αυτών (κυρίως λόγω κλίματος). Στην ευρύτερη περιοχή της Δυτ. Μακεδονίας οι κλιματολογικές συνθήκες είναι κατάλληλες για εκτροφή γουνοφόρων ζώων, αλλά απαιτείται η κατάλληλη υποδομή και υποστήριξη των παραγωγών. Σήμερα στην χώρα μας υπάρχουν 7 φάρμες γουνοφόρων ζώων, όλες στη Βόρεια Ελλάδα, οι περισσότερες και πλέον αξιόλογες στη Δυτική Μακεδονία (Ν. Καστοριάς και Ν. Κοζάνης – περιοχή Σιάτιστας). Τα παραγόμενα γουνοδέρματα στο σύνολο τους ανέρχονται σε 50.000 περίπου και αντιπροσωπεύουν το 0,25% της παγκόσμιας παραγωγής, η οποία υπολογίζεται σε 24.000.000 γουνοδέρματα και στο 2,5% της εγχώριας ζήτησης η οποία ανέρχεται σε 2.000.000 γουνοδέρματα το χρόνο. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Κέντρου Γούνας, στο Νομό Καστοριάς υπάρχουν 3 εκτροφεία (φάρμες) γουνοφόρων ζώων, με συνολική παραγωγή που φθάνει τα 18.000 γουνοδέρματα. Ο κλάδος αυτός αναμένεται να έχει σημαντική ανάπτυξη και εξέλιξη τα αμέσως επόμενα χρόνια, με τη δημιουργία καινούριων και σύγχρονων εκτροφείων.

Σημαντική συμβολή στην αναπτυξιακή προοπτική του κλάδου θα έχει και η νέα βιομηχανία παραγωγής ζωοτροφών γουνοφόρων ζώων που ολοκληρώθηκε και εγκαινιάστηκε τον Μάρτιο του 2002. Η νέα αυτή επιχείρηση, μοναδική στην Ελλάδα, με την επωνυμία MABIZ A.E., βρίσκεται στα όρια των Νομών Καστοριάς και Κοζάνης (5^ο χλμ. Εθνικής οδού Νεάπολης Κοζάνης) και αποτελεί τη μεγαλύτερη ιδιωτική επένδυση με συνολικό εγκεκριμένο προϋπολογισμό τα 672 εκ. δρχ., καθώς

και τη μεγαλύτερη δημόσια δαπάνη 336 εκ δρχ. στα πλαίσια της κοινοτικής πρωτοβουλίας Leader II.

Έτος	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Παραγωγή	38,5	26,9	26,7	26,5	20,6	22,5	25,7	24,6	26,3

Πηγή: Winckelmann International

- Πώληση γουνοφόρων δερμάτων

Τα γουνοδέρματα που προέρχονται από τα εκτροφεία πωλούνται μέσω δημοπρασιών στους γουνοποιούς. Οι δημοπρασίες λαμβάνουν χώρα στα δημοπρατήρια γουνοδερμάτων των χωρών εκτροφής γουνοφόρων ζώων (Δανία, Φιλανδία, Η.Π.Α., Καναδάς κτλ). Στις δημοπρασίες απευθείας συμμετέχουν συνήθως οι μεγάλες επιχειρήσεις της περιοχής. Αυτό συμβαίνει γιατί τα υψηλά έξοδα μετακίνησης, διαμονής και συμμετοχής στις διεθνείς δημοπρασίες αποτελούν απαγορευτικό παράγοντα για τις μεσαίου και μικρού μεγέθους επιχειρήσεις του κλάδου να συμμετέχουν.

- Δέψη γουνοδερμάτων

Τα γουνοδέρματα εισάγονται στην Ελλάδα κατεργασμένα σε βυρσοδεψεία του εξωτερικού ή ακατέργαστα. Στην Ελλάδα σύμφωνα με στοιχεία του Κέντρου Ελληνικής Γούνας λειτουργούν μόνο 5 βυρσοδεψεία εκ των οποίων τα 4 στο Ν. Καστοριάς και 1 στη Λαμία. Πρόσφατα δημιουργήθηκε στο Ν. Καστοριάς ένα ακόμα

βυρσοδεψείο μεγάλης δυναμικότητας το οποίο βρίσκεται σε αρχικό στάδιο λειτουργίας.

- Παραγωγή ετοιμών ενδυμάτων

Η επεξεργασία των γουναρικών είναι μια σύνθετη διαδικασία η οποία ακολουθεί διάφορα στάδια στη γραμμή παραγωγής και συνήθως δεν είναι μαζική.

- Πώληση ετοιμών ενδυμάτων

Τα έτοιμα γουνοφόρα ενδύματα στο μεγαλύτερο ποσοστό τους διατίθενται σε χονδρέμπορους γουναρικών ενώ ένα μικρό ποσοστό διατίθεται με λιανική πώληση. Τα καταστήματα λιανικής πώλησης στην πλειοψηφία τους χωροθετούνται στην πόλη της Καστοριάς. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μετακίνηση των καταστημάτων σε περιοχές οι οποίες βρίσκονται στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης (Κατερίνη, Ν. Καλλικράτεια) λόγω της άμεσης πρόσβασης τους στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης με σκοπό την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών που προέρχονται από χώρες του εξωτερικού και φθάνουν στην Ελλάδα αεροπορικώς. Το γεγονός αυτό οφείλεται στην μεγάλη απόσταση που χρειάζεται να διανυθεί για να προσεγγίσουν οι ενδιαφερόμενοι την αγορά της Καστοριάς από τα διεθνή αεροδρόμια της χώρας. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Διαδικασία Βορείου Ελλάδος Α.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς,1999)

3.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ

Απασχόληση

Το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού στο Ν. Καστοριάς απορροφάται στον κλάδο της γούνας. Στον παρακάτω πίνακα φαίνεται η διαχρονική εξέλιξη καταστημάτων γούνας και της απασχόλησης σε αυτά

Πίνακας 3.1: Εξέλιξη αριθμού καταστημάτων και απασχόλησης στον τομέα της γούνας στο Ν. Καστοριάς

ΕΤΗ	1973	1978	1984	1988	1994	1998	1999
ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ	1554	2562	3416	4136	1917	4600	500
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	7441	9669	11513	12019	2212	14000	6000

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Από τον πίνακα 3.1 μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Ο τομέας της γούνας χαρακτηρίζεται από έντονες αυξομειώσεις όσον αφορά την απασχόληση και τον αριθμό των καταστημάτων κατά τη διάρκεια των 25 ετών που παραθέτονται στον παραπάνω πίνακα. Οι έντονες αυξομειώσεις οφείλονται στο γεγονός ότι τα προϊόντα γούνας είναι είδος πολυτελείας και η ζήτηση τους στην παγκόσμια αγορά μεταβάλλεται έντονα από διάφορες συγκυρίες. Συνήθως η ζήτηση αυξάνεται σε χώρες όπου ανεβαίνει το βιοτικό επίπεδο και αντίστροφα.
- Από το 1973 μέχρι το 1988 η πορεία του κλάδου της γούνας είναι σταθερά ανοδική κυρίως λόγω της κατακόρυφης ανόδου του βιοτικού επιπέδου κυρίως στις δυτικές χώρες τη συγκεκριμένη περίοδο.
- Στις αρχές της δεκαετίας του 90 ο τομέας επήλθε σε κρίση με αποτέλεσμα μεγάλη μείωση στην απασχόληση. Η συγκεκριμένη κρίση οφείλεται κυρίως στην οικολογική ευαισθητοποίηση του κοινού η οποία προήλθε από οργανωμένες εκστρατείες των οικολογικών κινημάτων ενάντια στην παραγωγή προϊόντων από

γουνοδέρματα και στην στροφή προς τις συνθετικές γνωστές και ως οικολογικές γούνες.

- Το 1998 ο τομέας της γούνας βρέθηκε στην καλύτερη κατάσταση εξαιτίας του γεγονότος της δημιουργίας εμπορικών συναλλαγών στον τομέα με χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης και ιδιαιτέρως με τη Ρωσία η οποία αποτελεί παγκοσμίως έναν από τους μεγαλύτερους καταναλωτές προϊόντων γούνας.
- Το 1999 ο τομέας της γούνας υπέστη τη μεγαλύτερη κρίση εξαιτίας της οικονομικής κρίσης στη Ρωσία τον Αύγουστο του 1998. Με την παύση της προώθησης προϊόντων γούνας στη Ρωσία ο τομέας έχασε τον σημαντικότερο καταναλωτή του με αποτέλεσμα την καθίζηση του κλάδου.
- Το 1999 ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στον τομέα της γούνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανήλθε σε 164000 άτομα δηλαδή στο Ν. Καστοριάς απασχολήθηκε το 3,6% των απασχολούμενων στην γουνοποιία επί του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια πολύ άσχημη για το νομό χρονιά.

Εισαγωγική και εξαγωγική δραστηριότητα

Ο κλάδος της γούνας χαρακτηρίζεται από τον εξαγωγικό του χαρακτήρα. Ειδικότερα για τα έτη που ακολούθησαν το άνοιγμα των ανατολικών χωρών και μέχρι το 1998 η συντριπτική πλειοψηφία της παραγωγής (98%) εξάγεται άμεσα δημιουργώντας σημαντικές σε μέγεθος συναλλαγματικές εισροές, ενώ μόλις το 2% εκτιμάται ότι διατίθεται σε έλληνες καταναλωτές.

Το συνάλλαγμα που εισάγει ο κλάδος υπολογίζεται ότι αποτελεί κατά μέσο όρο περίπου το 6% του συνολικού συναλλάγματος που εισρέει στην Ελλάδα ετησίως. Εκτός από τα συναλλαγματικά οφέλη που προσφέρει ο κλάδος έχει και στρατηγική σημασία για τη χώρα καθότι οι ελληνικές γουνοποιητικές επιχειρήσεις επεξεργάζονται το 8,5% της παγκόσμιας παραγωγής γουνοδερμάτων για ιδίο λογαριασμό και παράγουν περίπου το 30% των προϊόντων γούνας παγκοσμίως διεκδικώντας μάλιστα τα πρωτεία στην τεχνική κατεργασίας.

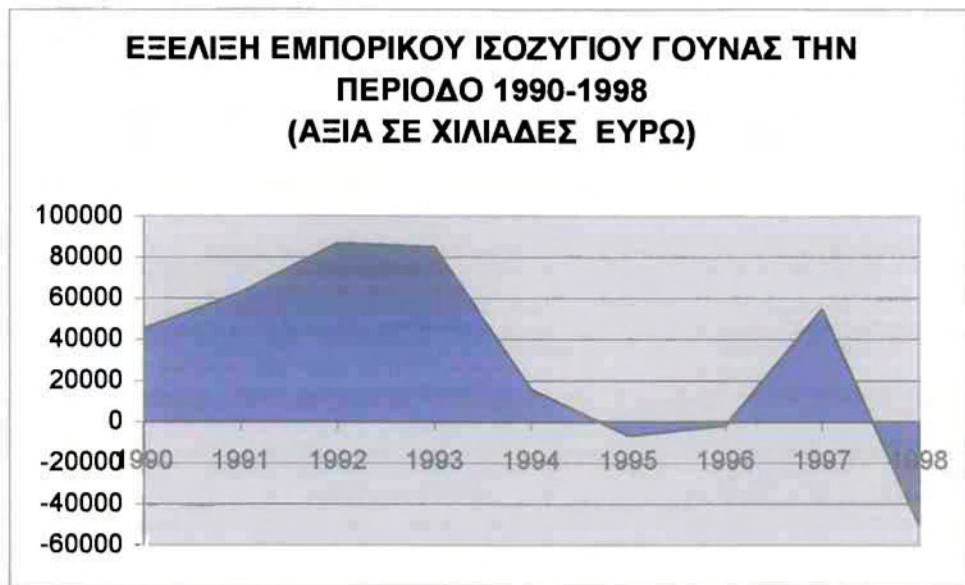
Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 το ισοζύγιο ελληνικών εξαγωγών-εισαγωγών γούνας (ακατέργαστα και κατεργασμένα γουνοδέρματα καθώς και λοιπά προϊόντα γούνας) παρουσιάζεται θετικό μέχρι το έτος 1994 ενώ από το 1995 έως το 1998 με

εξαίρεση τη χρονιά του 1997 το ισοζύγιο γίνεται αρνητικό. Τα παραπάνω παρουσιάζονται αναλυτικά στον πίνακα 3.2 . Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι ενώ οι εισαγωγές είναι πλήρως καταγεγραμμένες οι εξαγωγές θα έπρεπε να συμπληρωθούν και με το συνολικό μέγεθος της παράνομης αγοράς (ενδύματα γούνας τα οποία εξάγονται διαμέσου των τουριστών και δεν καταγράφονται στατιστικά). Έτσι είναι πολύ πιθανό η μεγάλη μείωση στην ποσότητα των εξαγωγών να οφείλεται στο γεγονός ότι όλο και περισσότερες επιχειρήσεις επιλέγουν την προώθηση των προϊόντων τους διαμέσου των τουριστών χωρίς αυτό να καταγράφεται στατιστικά.

Πίνακας 3.2: Εξέλιξη μεγεθών εξωτερικού εμπορίου γούνας την περίοδο 1990-1998

Εισαγωγές	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Ακατέργαστα	5135	10088	21548	15215	28340	32065	41976	47940	66858
Κατεργασμένο	151679	166398	159421	110051	128882	104020	162038	173366	221509
Τελικά Προϊόντα	5295	5608	8269	9025	17488	22551	19570	17977	17783
Τεχνητή Γούνα	653	587	501	520	240	363	646	599	657
Σύνολο	162762	182681	189739	134811	174950	158999	224230	239882	306807
Εξαγωγές	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Ακατέργαστα	79	40	269	201	374	1330	1009	934	1796
Κατεργασμένο	36366	48111	57157	27195	27862	21659	32088	32923	36675
Τελικά Προϊόντα	171730	197391	1219197	192387	162383	129064	189040	259909	217749
Τεχνητή Γούνα	123	114	101	109	129	165	562	936	408
Σύνολο	208298	245656	276724	219892	190748	152218	222699	294702	256628
Ισοζύγιο	45536	62975	86985	85081	15798	-6781	-1531	54820	-50179

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας (αξία σε χιλιάδες Ευρώ)

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας

Σε ότι αφορά τα **ακατέργαστα** γουνοδέρματα τονίζονται τα εξής:

- Η σημαντικότερη υποκατηγορία σε αξία και σε ποσότητα εισαγωγών είναι τα γουνοδέρματα βιζόν και ακολουθούν οι αλεπούδες.
- Οι εξαγωγές είναι πολύ μικρού μεγέθους, αφού κατά μέσο όρο αποτελούν το 2,03% της ποσότητας των εισαγωγών, ενώ σε αξία το 1,89%.
- Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές (εισαγωγές) κατέχουν σταθερά υψηλότερο μερίδιο στο σύνολο του όγκου των εισαγωγών με μέση τιμή 67,3%. Επίσης και στο

σύνολο της αξίας των εισαγωγών κατέχουν το υψηλότερο ποσοστό, κατά μέσο όρο 74,9%.

- Οι σημαντικότεροι προμηθευτές ακατέργαστων γουνοδερμάτων στον κλάδο είναι οι Σκανδιναβικές χώρες και ειδικότερα η Δανία ενώ ακολουθούν οι χώρες της Γερμανίας και των Η.Π.Α., των οποίων όμως τα μερίδια στο σύνολο των εισαγωγών μειώνονται διαχρονικά. Αντίθετα τα μερίδια της Ρωσίας αυξάνονται σημαντικά κατά την διάρκεια 1990-1998.

Σε ότι αφορά τα **κατεργασμένα** γουνοδέρματα , τονίζονται τα εξής:

- Αναφορικά με την αξία των εισαγωγών το μερίδιο της υποκατηγορίας των μη συναρμολογημένων κατεργασμένων γουνοδερμάτων ανέρχεται στο 95% περίπου της συνολικής κατηγορίας ενώ και εδώ τα βιζόν γουνοδέρματα κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο.
- Οι εξαγωγές είναι σχετικά μικρού μεγέθους σε σύγκριση με τις εισαγωγές ειδικά όσον αφορά το μέγεθος του όγκου τους, αποτελώντας το 12,1% της ποσότητας εξαγωγών. Σε αξία καταλαμβάνουν υψηλότερο μερίδιο αφού αποτελούν κατά μέσο όρο το 23,74% της αξίας των εξαγωγών.
- Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές κατέχουν το υψηλότερο μερίδιο στο σύνολο του όγκου των εισαγωγών κατεργασμένων γουνοδερμάτων με μέση τιμή 72.22% και στο σύνολο της αξίας 68,1%.
- Στους προμηθευτές κατεργασμένων γουνοδερμάτων κυριαρχεί η Γερμανία της οποίας τα μερίδια και σε όρους ποσότητας αλλά και σε όρους αξίας παρουσιάζουν πτωτική τάση εμφανίζοντας τις μέγιστες τιμές τους το 1993 και τις ελάχιστες το 1998. Άλλες χώρες που εμφανίζουν σημαντικά μερίδια είναι οι Η.Π.Α. και η Δανία ενώ τα τελευταία έτη και η Ιταλία εμφανίζεται σαν προμηθευτής γουνοδερμάτων σε ποσοστό 10%. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το μερίδιο των μικρών προμηθευτών (Πολωνία, Αργεντινή, Ν. Κορέα) παρουσιάζει αυξητική τάση. Η τάση αυτή μπορεί να ερμηνευτεί σε στροφή των γουνεμπόρων σε φθηνότερες αγορές.

Συγκρίνοντας τις δυο προηγούμενες κατηγορίες πρώτων υλών γουνοποιίας μπορούμε να συμπεράνουμε ότι τα μεγέθη κατεργασμένων γουνοδερμάτων αυξάνονται σε σύγκριση με τα ακατέργαστα . Η αιτία του φαινομένου εντοπίζεται στο γεγονός της στροφής των επιχειρήσεων στην επεξεργασία ολόκληρων γουνοδερμάτων εις βάρος της παραδοσιακής επεξεργασίας αποκομμάτων.

Σε ότι αφορά τα **τελικά** προϊόντα τονίζονται τα εξής:

- Το μέγεθος της αξίας των εισαγωγών εμφανίζεται να είναι μικρής σημασίας σε σχέση με αυτό των εξαγωγών και κατά μέσο όρο αποτελεί το 7,6% της αξίας των εξαγωγών. Οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές αποτελούν κατά μέσο όρο το 48,1% της αξίας των εξαγωγών, αποσπώντας όλο και χαμηλότερα μερίδια με ελάχιστο αυτό του 1997 (25,3%). Η διαχρονική διαφοροποίηση των ποσοστών των εξαγωγών ενδυμάτων γούνας υπέρ των εξωκοινοτικών συναλλαγών αντανακλά στην σημαντική μείωση του μεριδίου της Γερμανίας, η οποία αποτελούσε παραδοσιακό πελάτη των ελληνικών προϊόντων. Ταυτόχρονα παρατηρήται αύξηση των εξαγωγών στις ανατολικές χώρες και κυρίως στη Ρωσία.
- Οι εντός Ε.Ε. εξαγωγές σε όλη την διάρκεια της περιόδου μειώνονται με μέσο ετήσιο ρυθμό -1,6%, ενώ εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο αντίστοιχος δείκτης εμφανίζεται αυξητικός κατά 7,3%.

Εισαγωγές- Εξαγωγές (σε κιλά)

Οι εισαγωγές και εξαγωγές των προϊόντων της γούνας καταγράφονται με βάση την αξία τους σε χρήμα από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Προσεγγιστικά (η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε παρατίθεται στο παράρτημα) υπολογίστηκε το μέγεθος τους σε κιλά για το έτος 1997 και τα αποτελέσματα αναγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 3.3: Εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων γούνας το έτος 1997

	ΕΤΟΣ 1997
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (κιλά)	959.423
ΕΞΑΓΩΓΕΣ (κιλά)	1.125.000

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας

3.4 ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΓΟΡΑ ΓΟΥΝΑΣ

Η παγκόσμια αγορά γούνας παρουσίασε αλματώδη ανάπτυξη τη δεκαετία του 1970, όταν το βιοτικό επίπεδο των καταναλωτών των ανεπτυγμένων χωρών της Δ. Ευρώπης και της Αμερικής έφτασε σε υψηλά επίπεδα.. Η αγορά της γούνας παρουσιάζει ένα διεθνή καταμερισμό σε χώρες: α) προμηθευτές πρώτης ύλης β) παραγωγούς γ) καταναλωτές. Σε αρκετές περιπτώσεις μια χώρα μπορεί να ανήκει σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες.

Πίνακας 3.4: Διεθνής καταμερισμός γουνοποιίας

Προμηθευτές	Παραγωγοί	Καταναλωτές
Σκανδιναβικές χώρες	Ελλάδα	Ρωσία
Ρωσία	Αργεντινή	Ισπανία
Η.Π.Α.	Κορέα	Γερμανία
Καναδάς	Κίνα	Η.Π.Α.
	Καναδάς	Καναδάς

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας

- Η Ρωσία αποτελεί αναμφισβήτητα μια από τις μεγαλύτερες καταναλωτικές αγορές γούνας σε παγκόσμιο επίπεδο ενώ ταυτόχρονα αποτελεί και μια από τις σημαντικότερες παραγωγούς γουνοδερμάτων υψηλής ποιότητας. Εξαιτίας των υψηλών δασμών που εφαρμόζονται υπάρχει αδιαφάνεια στις συναλλαγές και ένα κύκλωμα παραοικονομίας που ελέγχει απόλυτα το εμπόριο γούνας. Τα ελληνικά προϊόντα λόγω χαμηλής ποιότητας διοχετεύονται κυρίως στις αγορές(παζάρια και διάφορα καταστήματα) της Μόσχας όπου καταλαμβάνουν μερίδιο 62%. Αντιθέτως στα εξειδικευμένα καταστήματα η παρουσία των ελληνικών προϊόντων είναι ιδιαίτερα χαμηλή. Παράλληλα τα ελληνικά προϊόντα τα τελευταία χρόνια χάνουν το μερίδιο τους στην αγορά από προϊόντα χωρών όπως η Κίνα, η Ιταλία, Δανία, Ισπανία και η Φιλανδία. Μονόδρομος για τα ελληνικά προϊόντα είναι η διείσδυση τους στα ελκυστικότερα τμήματα της Ρώσικης αγοράς όπου δραστηριοποιούνται η Γερμανία, η Η.Π.Α. και ο Καναδάς.

- Η Κίνα είναι από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες παραγωγούς και εξαγωγείς γούνας τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμιο επίπεδο. Η εξαγωγική της δραστηριότητα ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 και αναπτύσσεται με γοργούς ρυθμούς μέχρι σήμερα. Παράλληλα η Κίνα διαθέτει πολλές φάρμες εκτροφής γουνοφόρων ζώων. Οι εξαγωγές της συγκεντρώνονται στα έτοιμα προϊόντα τα οποία κατευθύνονται κυρίως προς την ευρωπαϊκή αγορά, τη Ρωσία, την Ιαπωνία και τις Η.Π.Α.. Το μερίδιο της στην Ε.Ε. ανέρχεται στο 7% των συνολικών κοινοτικών εισαγωγών με κυριότερους πελάτες την Ιταλία, την Γερμανία, την Γαλλία, τη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες. Παράλληλα οι εισαγωγές της από την Ευρωπαϊκή Ένωση αυξάνονται με την Ελλάδα να παρουσιάζει τις μεγαλύτερες αυξήσεις. Η Κίνα προβλέπεται ότι θα εξελιχθεί στη μεγαλύτερη αγορά γούνας σε παγκόσμιο επίπεδο τα επόμενα χρόνια ενώ παρουσιάζει μέση ετήσια αύξηση κατανάλωσης προϊόντων γούνας ίση με 18%.

- Στις Η.Π.Α. η αγορά προϊόντων γούνας είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και η ζήτηση αυξάνεται με ρυθμό 15% κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών. Τα οικολογικά κινήματα φαίνεται να μην έχουν επηρεάσει ιδιαίτερα την ζήτηση των προϊόντων γούνας, η οποία φαίνεται να επηρεάζεται θετικά από τις τάσεις της μόδας και την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η παρουσία των Η.Π.Α. στη διεθνή αγορά έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια κυρίως λόγω του ανταγωνισμού από την Κίνα και τη Ρωσία. Ωστόσο οι εξαγωγές της προς την Ε.Ε. αυξάνονται με ρυθμό 14,4% ετησίως σε αξία την περίοδο 1993-1998, κυρίως σε γουνοδέρματα, ενώ απευθύνονται κυρίως προς την Ελλάδα, τη Γερμανία, την Ιταλία και το Ην. Βασίλειο. Αντίθετα οι εισαγωγές από την Ε.Ε. παραμένουν στάσιμες, αναφέρονται κυρίως σε έτοιμα γουνοδέρματα και προέρχονται κυρίως από την Ελλάδα με πτωτική τάση και από την Ιταλία, την Φιλανδία, την Ισπανία, τη Δανία και τη Σουηδία. Παράλληλα διαπιστώνεται προσανατολισμός της ζήτησης σε πιο επεξεργασμένα και πρωτότυπα προϊόντα από πλευράς σχεδίασης. Με βάση την εξέλιξη αυτή η προώθηση των ελληνικών προϊόντων στην αμερικάνικη αγορά απαιτεί βελτίωση της υποδομής του κλάδου και στρατηγική προβολής του. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Διαδικασία Βορείου Ελλάδος Α.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς, 1999)

Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχει μέχρι σήμερα εντάξει στην πολιτική ιδιαίτερες δράσεις για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις του κλάδου της ευρωπαϊκής γουνοποιίας. Υπάρχουν όμως έμμεσες παρεμβάσεις της σε δυο θέματα που χρήζουν αναφοράς :

- Στην έκδοση κανονισμού για την απαγόρευση χρήσης ποδοπαγίδων και την απαγόρευση εισαγωγής γουνοδερμάτων που προέρχονται από ζώα που συλλαμβάνονται με ποδοπαγίδες.
- Στην προώθηση της ανάπτυξης προτύπων για την γούνα στο πλαίσιο της Επιτροπής Τυποποίησης της Ε.Ε.. (Αναπτυξιακή Καστοριάς - Διαδικασία Βορείου Ελλάδος Α.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς,1999)

Στη συνέχεια παραθέτονται στοιχεία που αφορούν τον κλάδο της γούνας στην Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και στοιχεία εισαγωγικής και εξαγωγικής δραστηριότητας του κλάδου που αφορούν τις πιο δραστήριες χώρες της Ε.Ε. στον κλάδο της γούνας και ειδικότερα τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία και την Ισπανία .

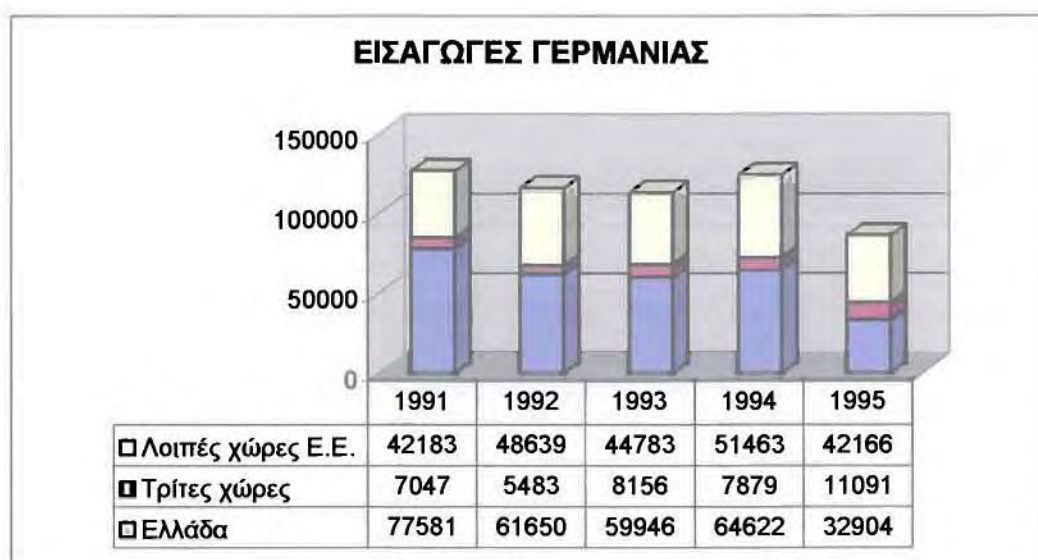
Πίνακας 3.5: Δείκτες του κλάδου της γούνας στην Ε.Ε.

Εκτροφεία γουνοφόρων ζώων στην Ε.Ε.	6000
Εκτροφεία γουνοφόρων ζώων στις υπό ένταξη στην Ε.Ε. χώρες	290
Απασχολούμενοι στον κλάδο της γούνας	164000
Μερικώς απασχολούμενοι στον κλάδο της γούνας	174000
Αξία πωλήσεων γουνοδερμάτων 1999	625 εκατ. ΕΥΡΩ
Αξία πωλήσεων γούνας 1999	3385 εκατ.ΕΥΡΩ

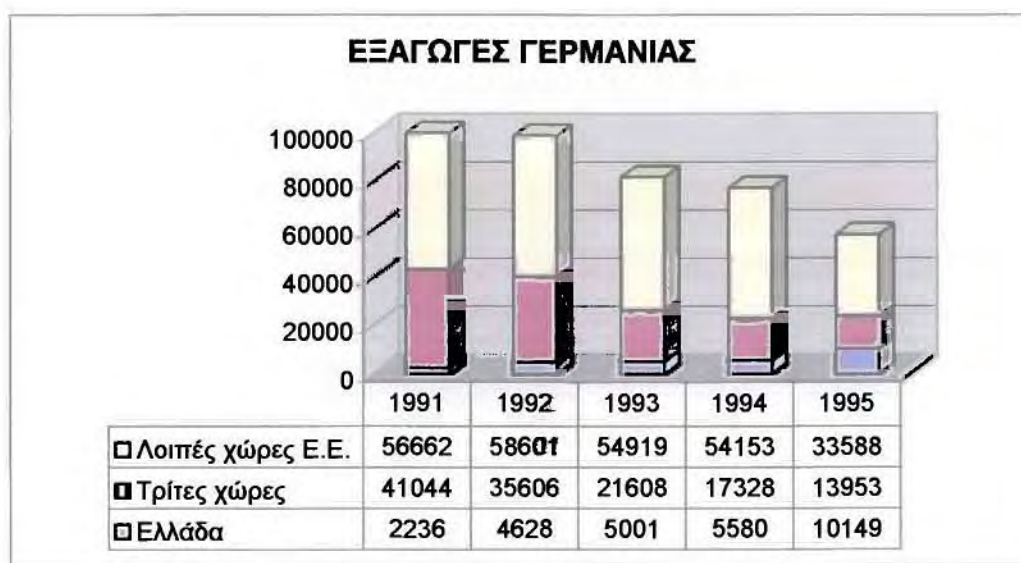
Πηγή: Ένωση ευρωπαϊών εκτροφέων γουνοφόρων ζώων (EFBA)

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Οι γουνοποιοί της Γερμανίας παράγουν γύρω στα 100.000 παλτά και ζακέτες το χρόνο. Εισάγονται όμως και σημαντικές ποσότητες από την Ελλάδα και την Κίνα, ενώ μέρος των εισαγωγών αυτών επανεξάγονται ως γερμανικό προϊόν. Αναλυτικά οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της Γερμανίας την πενταετία 1991-1995 διαμορφώθηκαν ως εξής:

Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

Συμπερασματικά για τις εισαγωγές και εξαγωγές της Γερμανίας στον κλάδο της γούνας την περίοδο 1991-1995 μπορούμε να αναφέρουμε :

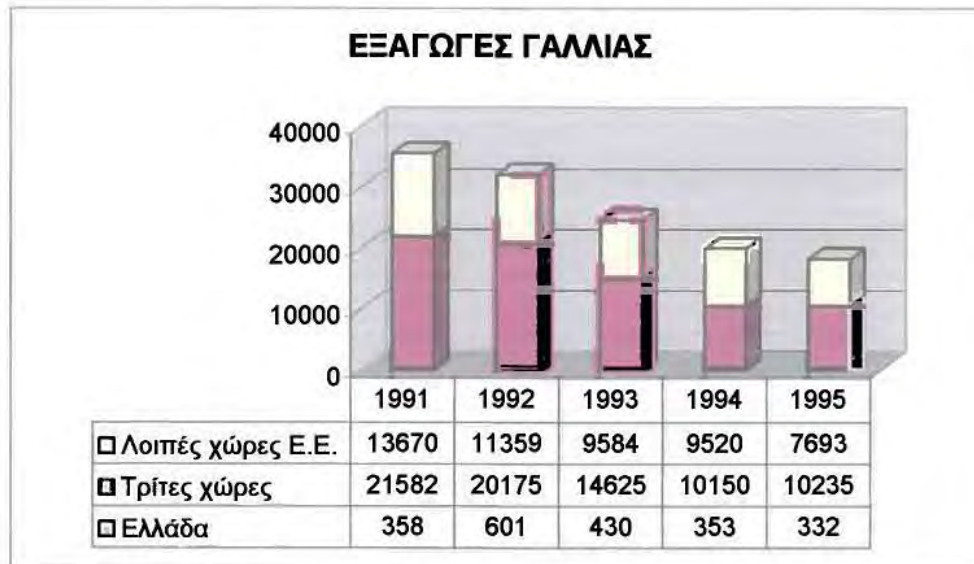
- Οι εισαγωγές της Γερμανίας παρουσιάζουν πτωτική τάση στη συγκεκριμένη περίοδο και ιδιαίτερα οι εισαγωγές από την Ελλάδα παρουσιάζουν μείωση που αγγίζει το 50% αλλά κρατούν ένα μεγάλο μερίδιο της αγοράς. Οι εισαγωγές από τα υπόλοιπα κράτη-μέλη εμφανίζονται σε σταθερά επίπεδα ενώ οι εισαγωγές από τρίτες χώρες αυξάνονται.
- Οι εξαγωγές παρουσιάζουν αισθητή μείωση και ιδιαίτερα προς τρίτες χώρες και προς χώρες της Ε.Ε. ενώ παραδόξως οι εξαγωγές προς την Ελλάδα αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς.

ΓΑΛΛΙΑ

Η γαλλική γουνοποιία αριθμεί πάνω από 1600 επιχειρήσεις ενώ υπάρχουν 60 εμπορικές επιχειρήσεις γουναρικών. Η Ελλάδα και οι χώρες της Άπω Ανατολής καλύπτουν το 60% της γαλλικής αγοράς. Αναλυτικά οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της Γαλλίας την πενταετία 1991-1995 διαμορφώθηκαν ως εξής:

Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

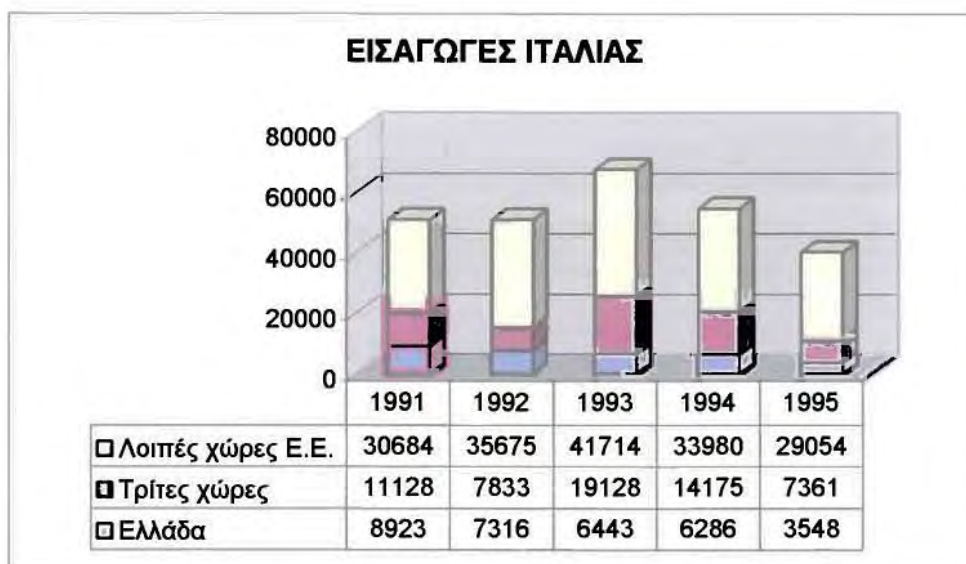
Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

Συμπερασματικά για τις εισαγωγές και εξαγωγές της Γαλλίας στον κλάδο της γούνας την περίοδο 1991-1995 μπορούμε να αναφέρουμε :

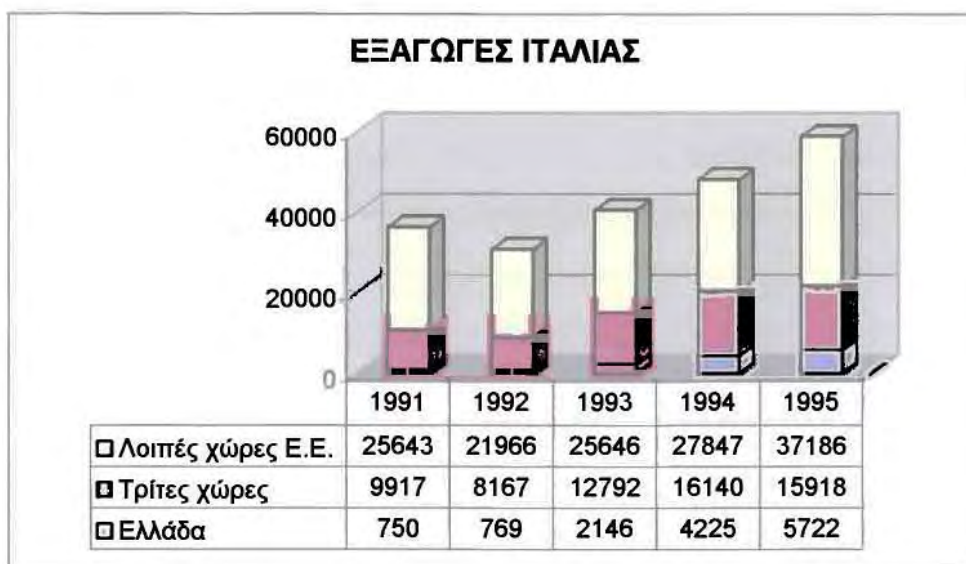
- Οι εισαγωγές της Γαλλίας παρουσιάζουν πτωτική τάση και ιδιαίτερα οι εισαγωγές από την Ελλάδα παρουσιάζουν μείωση σε ποσοστό γύρω στο 90%.
- Οι εξαγωγές παρουσιάζουν μεγάλη μείωση ιδιαίτερα προς τρίτες χώρες και τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε., ενώ οι εξαγωγές προς την Ελλάδα αν και το μέγεθος τους δεν είναι σημαντικό διατηρούνται σε σταθερά επίπεδα.

ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλία χώρα με μεγάλους οίκους μόδας στα γουναρικά, έχει τις περισσότερες εισαγωγές από όλες τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες σε γουνοδέρματα οι οποίες κατά την πενταετία 1991-1995 ανέρχονται σε 8 εκατομμύρια. Το Μιλάνο αποτελεί το κέντρο της γουνοπαραγωγής στην Ιταλία. Η εγχώρια παραγωγή ετοιμών ενδυμάτων γούνας δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη και για το λόγο αυτό μεγάλος αριθμός γουνοδερμάτων αποστέλλονται για επεξεργασία σε επιχειρήσεις τρίτων χωρών κυρίως στην Άπω Ανατολή και στην συνέχεια επανεισάγονται στην Ιταλία. Αναλυτικά οι εισαγωγές και οι εξαγωγές της Ιταλίας την πενταετία 1991-1995 διαμορφώθηκαν ως εξής:

Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

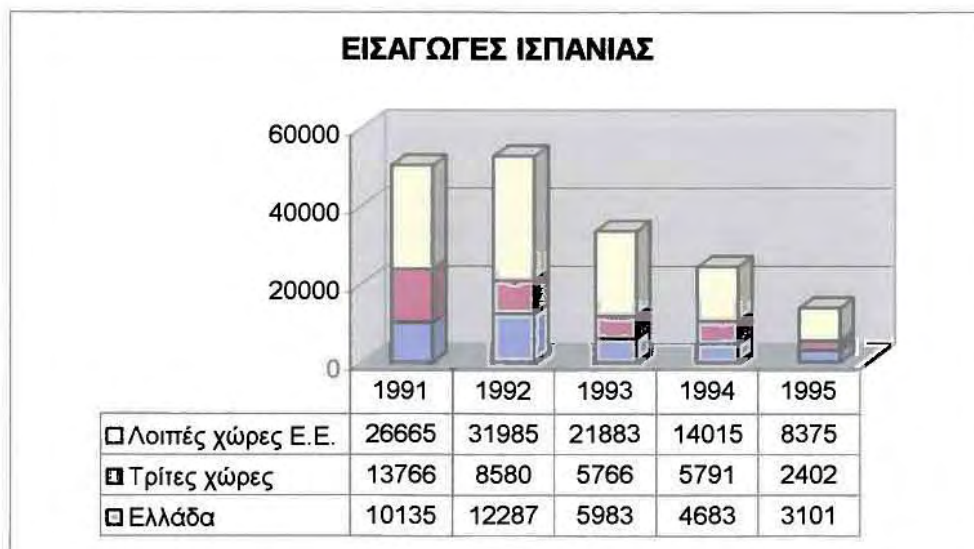
Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

Συμπερασματικά για τις εισαγωγές και εξαγωγές της Ιταλίας στον κλάδο της γούνας την περίοδο 1991-1995 μπορούμε να αναφέρουμε :

- Οι εισαγωγές της Ιταλίας παρουσιάζουν πτωτική τάση, με τις εισαγωγές από την Ελλάδα και τις λοιπές χώρες της Ε.Ε. να καθορίζουν την τάση αυτή ενώ οι εισαγωγές από τρίτες χώρες διατηρούνται σε σταθερά επίπεδα.
- Οι εξαγωγές παρουσιάζουν ανοδική πορεία τόσο στο σύνολο τους όσο και στους επιμέρους προορισμούς.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Η Ισπανία είναι η πέμπτη ευρωπαϊκή χώρα σε εξαγωγές ετοιμών ενδυμάτων γούνας μετά την Ελλάδα, τη Γερμανία, τη Γαλλία και την Ιταλία. Αναλυτικά οι εισαγωγές της Ισπανίας την πενταετία 1991-1995 διαμορφώθηκαν ως εξής:

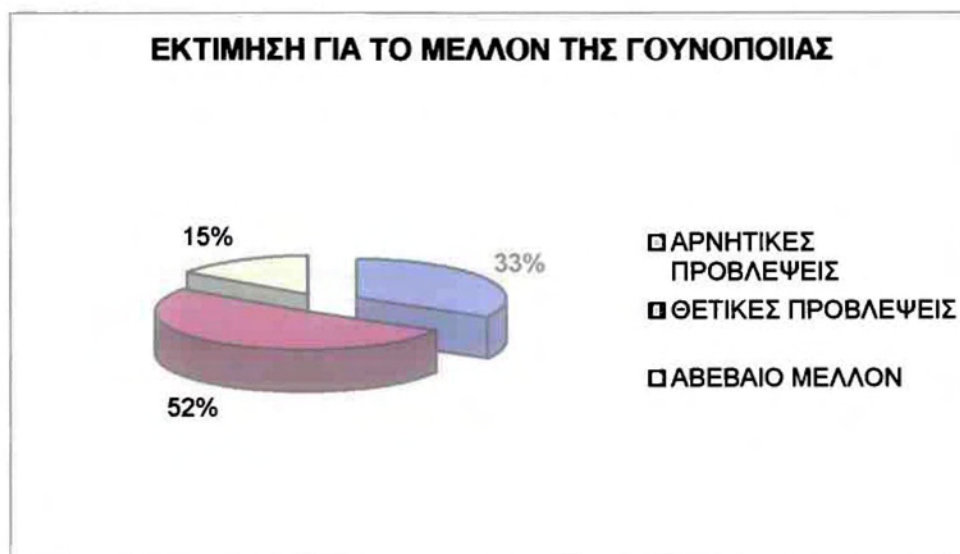
Πηγή: EUROSTAT (τιμές σε χιλ. ΕΥΡΩ)

3.5 ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T. ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ (STRENGTHS)
<p>Ικανοποιητικές κλιματολογικές συνθήκες για ανάπτυξη της εκτροφής γουνοφόρων ζώων.</p> <p>Υψηλή συγκέντρωση μονάδων παραγωγής ενδυμάτων γούνας στην περιοχή.</p> <p>Υψηλός βαθμός εξωστρέφειας του κλάδου</p> <p>Στενοί εμπορικοί δεσμοί και καλές διακρατικές σχέσεις με τις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης.</p>
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (WEAKNESSES)
<p>Έλλειψη οργάνωσης και σχεδιασμού σε ότι αφορά τις προδιαγραφές δημιουργίας οργανωμένων μονάδων εκτροφής γουνοφόρων ζώων.</p> <p>Υψηλή εξάρτηση από προμηθευτές γουνοδερμάτων.</p> <p>Υψηλή δανειακή επιβάρυνση των επιχειρήσεων του κλάδου.</p> <p>Αδυναμία στο διεθνή ανταγωνισμό εξαιτίας της έλλειψης σχεδίασης η οποία να συμβαδίζει με τις τάσεις της μόδας σε παγκόσμιο επίπεδο.</p> <p>Αδυναμία ανταπόκρισης των επιχειρήσεων σε μεγάλες παραγγελίες.</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (OPPORTUNITIES)
<p>Προβλέψεις για θετική εξέλιξη της ζήτησης ενδυμάτων γούνας στην παγκόσμια αγορά.</p> <p>Ανάπτυξη εκτροφής γουνοφόρων ζώων για την κάλυψη της ζήτησης.</p> <p>Άνοιγμα νέων αγορών γούνας (Αν. Ευρώπη, Κίνα).</p> <p>Επαναφορά της γούνας στη μόδα από επώνυμους σχεδιαστές των οίκων μόδας.</p>
ΑΠΕΙΛΕΣ (THREATS)
<p>Υψηλός βαθμός δυσκολίας άρσης του συγκριτικού μειονεκτήματος δυσφήμισης του κλάδου κυρίως από οικολογικά κινήματα.</p> <p>Η όξυνση του ανταγωνισμού από την αυξανόμενη διείσδυση στην παγκόσμια αγορά χωρών όπως η Αργεντινή, η Κίνα και η Κορέα.</p>

**ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ
Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ
(ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2002)**

ΔΕΙΓΜΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	200
ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	66
ΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	104
ΑΒΕΒΑΙΟ ΜΕΛΛΟΝ	30

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν από το δείγμα των επιχειρήσεων γούνας συμπεραίνουμε ότι διαφαίνεται μια θετική εξέλιξη όσον αφορά το μέλλον της γουνοποιίας στο νομό. Το 52% των ερωτηθέντων προβλέπει ανάκαμψη του κλάδου, το 15% δεν δίνει σαφή απάντηση ενώ το 33% προβλέπει περαιτέρω κάμψη του κλάδου στο μέλλον.

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

4.1 ΠΡΟΣΒΑΣΕΙΣ – ΣΥΝΔΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΣΤΑΣΕΙΣ

Όλες οι προσβάσεις προς την δυτική Μακεδονία και τον νομό Καστοριάς θεωρούνται δύσκολες λόγω των ορεινών όγκων που τις περιβάλλουν. Η σύνδεση της περιοχής παρέμβασης με τους νομούς της οικείας περιφέρειας ορισμένες φορές καθίσταται δυσχερής, λόγω των ορεινών όγκων του Βιτσιού και του Ασκίου και των ιδιαίτερων κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν εκεί. Όλες οι έξοδοι προς το Ιόνιο πέλαγος και τις πεδιάδες των Γιαννιτσών – Θεσσαλονίκης και της Κατερίνης διέρχονται μέσα από αυχένες ορεινών όγκων.

Έτσι η περιοχή παρέμβασης θεωρείται απομονωμένη τόσο σε σχέση με την υπόλοιπη Ελλάδα όσο και με τους γειτονικούς της νομούς.

Οι συνδέσεις του νομού Καστοριάς με τις γειτονικές του περιοχές γίνονται ως εξής:

- Δυτικές συνδέσεις: α) προς Ήπειρο – Ιωάννινα, μέσω εθνικής οδού που διέρχεται μέσα από την κοιλάδα του Σαραντάπορου και το Επταχώρι β) προς Αλβανία μέσω εθνικής οδού και επαρχιακής οδού που διέρχονται μέσα από την κοιλάδα των Κορεστειών – Λαδοπόταμου – Κρυσταλλοπηγής.
- Βόρειες συνδέσεις: προς Φλώρινα, α) μέσω της εθνικής οδού που διέρχεται μέσα από την κοιλάδα των Κορεστειών – Λαδοπόταμου και συνεχίζει προς Πισοδέρι – Βίγλα – Φλώρινα, β) μέσω της επαρχιακής οδού Καστοριάς – Βιτσιού – Φλώρινας και γ) μέσω της εθνικής οδού Καστοριάς – Αμυνταίου.
- Ανατολικές συνδέσεις: α) προς Αμύνταιο, Πτολεμαΐδα, Θεσσαλονίκη μέσω της εθνικής οδού Καστοριάς – Αμυνταίου - Θεσσαλονίκης β) προς Νεάπολη, Σιάτιστα, Κοζάνη, Θεσσαλονίκη, Αθήνα κ.λ.π μέσω της εθνικής οδού Καστοριάς Νεαπόλεως και τμημάτων της Εγνατίας Οδού, (αργότερα και μέσω του κάθετου στην Εγνατία, οδικού άξονα Κρυσταλλοπηγής – Καστοριάς – Σιάτιστας).
- Νότιες συνδέσεις: α) προς Καστανοχώρια Κοζάνης, Νεάπολη μέσω μικρών επαρχιακών δρόμων και β) προς Φούρκα, Σαμαρίνα, Γρεβενά από Επταχώρι, Ζούζουλη μέσω δασικών δύσβατων χωματόδρομων.

Οδικός άξονας Μεθοριακού Σταθμού Κρυσταλλοπηγής – Καστοριάς – Σιάτιστας και Εγνατία Οδός

Με τον κατασκευαζόμενο κάθετο στην Εγνατία, οδικό άξονα Κρυσταλλοπηγής – Καστοριάς – Σιάτιστας, δημιουργούνται νέες συνθήκες για την περιοχή αφού επιλύονται πάρα πολλά προβλήματα πρόσβασης προς σημαντικούς προορισμούς και κέντρα. Ο νέος δρόμος θα διασχίζει το κεντρικό τμήμα του νομού στον άξονα βορρά – νότου και θα συνδέει τον νομό Καστοριάς με την Εγνατία οδό στο ύψος της Σιάτιστας, εξυπηρετώντας το σύνολο σχεδόν των κατοίκων της περιοχής παρέμβασης. Ο συγκεκριμένος οδικός άξονας κατασκευάζεται με προδιαγραφές κλειστού αυτοκινητοδρόμου έχει μήκος 63 χιλιόμετρα και διατρέχει κατά μήκος την κοιλάδα του ποταμού Αλιάκμονα.

Η Εγνατία οδός είναι ο σημαντικότερος οδικός άξονας της οικείας περιφέρειας, αλλά και όλης της Βόρειας Ελλάδας και με την προέκτασή της προς την Αλβανία μέσω του κάθετου άξονα « Κρυσταλλοπηγής – Καστοριάς – Σιάτιστας», ισχυροποιεί την σύνδεση της περιοχής παρέμβασης με την περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και αναγορεύει πλέον τον νομό Καστοριάς σε ενδιάμεσο προορισμό.

Ο νέος οδικός άξονας θα είναι διεθνούς ενδιαφέροντος και εμβέλειας καθώς θα εξυπηρετεί και την Αλβανία δίδοντας, στο νοτιοανατολικό τμήμα της, πρόσβαση προς το εσωτερικό της Ελλάδας και ειδικότερα προς Θεσσαλονίκη και Αθήνα. Η περιοχή της Καστοριάς καθίσταται έτσι σημαντικός κόμβος εξυπηρέτησης των συγκοινωνιών με την Αλβανία.

Με την υλοποίηση της Εγνατίας οδού και των κάθετων σε αυτή οδικών αξόνων, παρότι οι αποστάσεις της περιοχής παρέμβασης από σημαντικά οικιστικά κέντρα και αγορές παραμένουν σχεδόν αμετάβλητες, μειώνονται σημαντικά οι χρόνοι διάνυσης αυτών των αποστάσεων.

Έτσι διευκολύνονται οι πάσης φύσεως οδικές μετακινήσεις ανθρώπινου δυναμικού καθώς και οι εμπορευματικές ροές προς σημαντικούς προορισμούς όπως φαίνεται παρακάτω:

Πίνακας 4.1: Χιλιομετρικές αποστάσεις και χρόνοι διάνυσης αποστάσεων πριν και μετά την ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού.

ΤΟΠΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ	ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΙΚΗ ΑΠΟΣΤΑΣΗ (ΣΕ ΚΜ)	ΣΗΜΕΡΙΝΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΑΝΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ (ΩΩ:ΛΛ)	ΧΡΟΝΟΣ ΔΙΑΝΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΗΣ ΕΓΝΑΤΙΑΣ (ΩΩ:ΛΛ)
ΣΙΑΤΙΣΤΑ	58	00:45	00:38
ΝΕΑΠΟΛΗ	35	00:28	00:22
ΚΟΖΑΝΗ	89	01:12	00:55
ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΑ	58	00:49	00:49
ΓΡΕΒΕΝΑ	89	01:12	00:55
ΑΜΥΝΤΑΙΟ	59	00:52	00:52
ΦΛΩΡΙΝΑ	68	01:02	01:02
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	207	02:45	02:00
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	219	03:15	02:18
ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ	305	04:38	03:19
ΛΑΡΙΣΑ	203	02:54	02:06
ΑΘΗΝΑ	512	06:49	05:39

Πηγή: Αναπτυξιακή Καστοριάς

Το ενδοπεριφερειακό δίκτυο στο Ν. Καστοριάς καλύπτει σημαντικά τις ανάγκες της περιφέρειας. Απαιτούνται προσαρμογές για την εξυπηρέτηση της νέας διοικητικής διάρθρωσης των ΟΤΑ. Σαν εθνικό οδικό δίκτυον χαρακτηρίζεται ο δρόμος Νεάπολης – Καστοριάς - Φλώρινας και καλύπτει απόσταση 92 χιλιομέτρων. Οι υπάρχοντες ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι ανέρχονται σε 339 χιλιόμετρα.

Πίνακας 4.2: Πλήθος ΙΧΕ στο Ν. Καστοριάς και χρονική τους εξέλιξη

ΕΤΟΣ	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Επιβατικά	7916	8023	8057	8884	9356	9356	9810	10324	11108	11891
Ι.Χ.										

Πηγή: ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ

4.2 ΦΟΡΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Κ.Τ.Ε.Λ. Ν. Καστοριάς

Το Κ.Τ.Ε.Λ. του νομού Καστοριάς αποτελεί το μεγαλύτερο φορέα διακίνησης επιβατών με μέσα μαζικής μεταφοράς στο νομό. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω έλλειψης σιδηροδρομικού δικτύου για τη σύνδεση του νομού με την υπόλοιπη ενδοχώρα. Το Κ.Τ.Ε.Λ. Καστοριάς πραγματοποιεί δρομολόγια από και προς Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Κοζάνη, Αμύνταιο καθώς και δρομολόγια στο εσωτερικό του νομού.

Πίνακας 4.3: Επιβατική κίνηση Κ.Τ.Ε.Λ. Ν. Καστοριάς

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ	ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ		
	1996	1997	1998
ΑΘΗΝΑ	36000	44219	60010
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	105000	100188	109400
ΚΟΖΑΝΗ	30725	23720	27298
ΑΜΥΝΤΑΙΟ	24230	16998	18427

Πηγή: Υπουργείο Μεταφορών, Τμήμα Στατιστικής, Κ.Τ.Ε.Λ. Καστοριάς

Από τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι η επιβατική κίνηση προς την Αθήνα την περίοδο 1996-1998 παρουσίασε μεγάλη αύξηση, σχεδόν διπλασιάστηκε, η κίνηση προς Θεσσαλονίκη παρέμεινε σε σταθερά επίπεδα ενώ η κίνηση προς τους κοντινούς προορισμούς της Κοζάνης και του Αμυνταίου παρουσίασε μικρή πτώση.

Στο νομό Καστοριάς δραστηριοποιούνται συνολικά 130 λεωφορεία.

Χερσαίες μεταφορές

Στο Ν. Καστοριάς δραστηριοποιούνται 3 μεταφορικές εταιρίες. Οι εταιρίες αυτές αποτελούνται από μετόχους (φυσικά πρόσωπα) κατόχους φορτηγών Δ.Χ. . Οι δυο εταιρίες εκτελούν διεθνείς μεταφορές και η τρίτη εθνικές μεταφορές. (Νομαρχία Καστοριάς Δ/ση Μεταφορών)

Επιπλέον στις μεταφορές του νομού συμμετέχουν τρεις εταιρίες courier η ACS, η CASTOR, και η DHL. Όσον αφορά τις ποσότητες των διακινούμενων εμπορευμάτων από τις παραπάνω εταιρίες δεν είναι δυνατή η συγκέντρωση στοιχείων γύρω από αυτές.

Πίνακας 4.4: Φορτηγά στο Ν. Καστοριάς και χρονική τους εξέλιξη

ΕΤΟΣ	1997	1998	1999	2000
ΠΛΗΘΟΣ ΦΟΡΤΗΓΩΝ	4422	4585	4727	4838

Πηγή: www.economist.gr

Αερομεταφορείς

Στην επικράτεια του Ν. Καστοριάς δραστηριοποιούνται αρκετές εταιρίες αερομεταφορών (AIR CARGO) οι οποίες αποτελούν παραρτήματα κυρίως εταιριών με έδρα τη Θεσσαλονίκη και αποστέλλουν οδικώς τα προϊόντα για αερομεταφορά στον αερολιμένα της Θεσσαλονίκης.

Ελληνικά ταχυδρομεία (ΕΛ.ΤΑ)

Στο Ν. Καστοριάς λειτουργούν 12 ταχυδρομικά γραφεία με συνολικό ανθρώπινο δυναμικό 49 ατόμων συνολικά και εξυπηρετούν ικανοποιητικά όλη την επικράτεια του νομού.

4.3 ΑΛΛΗΛΕΞΑΡΤΗΣΕΙΣ

Τις σημαντικότερες συνδέσεις και αλληλεξαρτήσεις της περιοχής παρέμβασης με γειτονικά κέντρα, μπορούμε να τις συνοψίσουμε ως εξής:

- Νεάπολη Κοζάνης: μετακινήσεις προς την περιοχή παρέμβασης για εργασία και αμφίδρομες εμπορευματικές ροές.
- Σιάτιστα: αμφίδρομες εμπορευματικές ροές κυρίως γουναρικών και πρώτης ύλης γουνοποιίας.
- Φλώρινα και Γρεβενά: αμφίδρομες εμπορευματικές ροές κυρίως αγροτικών προϊόντων και πρώτων υλών
- Πτολεμαΐδα: μετακινήσεις από την περιοχή παρέμβασης για εργασία και αμφίδρομες εμπορευματικές ροές με μεγαλύτερη έμφαση στη ροή εμπορευμάτων προς την περιοχή παρέμβασης.
- Κοζάνη: μετακινήσεις από την περιοχή παρέμβασης για παροχή υπηρεσιών, και αμφίδρομες εμπορευματικές ροές με μεγαλύτερη έμφαση στη ροή εμπορευμάτων προς την περιοχή παρέμβασης.
- Θεσσαλονίκη, Αθήνα: μετακινήσεις από την περιοχή παρέμβασης για παροχή υπηρεσιών, και αμφίδρομες εμπορευματικές ροές με μεγαλύτερη έμφαση στη ροή εμπορευμάτων προς την περιοχή παρέμβασης.

Οι ταχύτατες αυξητικές μεταβολές στον κλάδο της γουνοποιίας, στη διάρκεια των δεκαετιών '60 και '70 και οι σημαντικοί πόροι που εισέρευσαν στο νομό λόγω αυτής της δραστηριότητας, είχαν πολλαπλές συνέπειες στη χωροταξία, την πολεοδομία και στη δομή του παραγωγικού συστήματος, ενώ η αναντιστοιχία των ρυθμών ανάπτυξης των υποδομών, με τις εξελίξεις στη μεταποίηση, δρα υπονομευτικά στην προοπτική ισόρροπης ανάπτυξης του νομού.

Η ταχεία ανάπτυξη των πόλεων Καστοριάς και Άργους Ορεστικού, μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του '80, είχε άμεσες συνέπειες στη χωροταξική κατανομή του πληθυσμού και στην πολεοδομία. Στα δύο αυτά αστικά κέντρα, παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση του πληθυσμού και άναρχη δόμηση.

Η άναρχη και χωρίς έλεγχο πολεοδομική ανάπτυξη, ιδιαίτερα της πόλης της Καστοριάς, είχε ως συνέπεια αφ' ενός μεν την καταστροφή μιας από τις ωραιότερες πόλεις της χώρας, την ουσιαστική απώλεια πολύ αξιόλογων δειγμάτων της μεταβυζαντινής κοσμικής αρχιτεκτονικής του βορειοελλαδικού χώρου και την ελαχιστοποίηση του περιβάλλοντος χώρου των μνημείων της πόλης, μοναδικών στοιχείων της παραδοσιακής μας κληρονομιάς.

Επιπλέον η σημαντική αυτή πληθυσμιακή συγκέντρωση, στην πόλη της Καστοριάς και στην παραλίμνια περιοχή, είχε άμεσες περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην μοναδικού φυσικού κάλλους λίμνη της Καστοριάς, λόγω κύρια των αστικών λυμάτων, αναδεικνύοντας, το ζήτημα αυτό, ως ένα εκ των πλέον επειγόντων προς επίλυση.

5. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

5.1 ΚΡΑΤΙΚΟΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς «Αριστοτέλης» βρίσκεται 11 χιλιόμετρα νότια της πόλης της Καστοριάς στα όρια του σχεδίου πόλεως του Αργού Ορεστικού. Στη συνέχεια παραθέτονται οι υφιστάμενες υποδομές του αερολιμένα.

Υφιστάμενος αεροσταθμός

Ο αεροσταθμός του αεροδρομίου στεγάζεται σε δύο κτίρια τα οποία τα οποία διαθέτουν ένα μόνο επίπεδο στην επιφάνεια του εδάφους. Στο δυτικό κτίριο εμβαδού 1149τ.μ. το οποίο είναι λυόμενη κατασκευή στεγάζονται όλες οι λειτουργίες αφίξεων-αναχωρήσεων του αερολιμένα καθώς και τα γραφεία της Ολυμπιακής Αεροπορίας. Στο ανατολικό κτίριο εμβαδού 316τ.μ. στεγάζεται η υπηρεσία της πολιτικής αεροπορίας, η μετεωρολογική υπηρεσία και ο χώρος οπτικού ελέγχου των αεροσκαφών. (Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών – Υ.Π.Α. 1999)

Υφιστάμενος διάδρομος προσαπογείωσης

Ο υφιστάμενος διάδρομος προσαπογείωσης του αεροδρομίου «Αριστοτέλης» έχει συνολικό μήκος 1877 μέτρα και πλάτος 45 μέτρα. Το μήκος του αεροδρομίου σε συνάρτηση με το υψηλό υψόμετρο της περιοχής καθιστούν προβληματική ως αδύνατη τη χρήση του για απογείωση μεγάλων αεροσκαφών με πλήρες φορτίο. Ο διάδρομος διαθέτει σύστημα φωτισήμανσης PAPI και RTIC στα δύο κατώφλια. (Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών – Υ.Π.Α. 1999)

κονδύλια οι εργασίες μέχρι τον Αύγουστο του 2002 δεν έχουν προγραμματιστεί να ξεκινήσουν. Οι νέες εγκαταστάσεις με βάση τη μελέτη που εκπονήθηκε προβλέπουν τη δημιουργία νέου κτιρίου αεροσταθμού, χώρου στάθμευσης αυτοκινήτων, πάρκου καυσίμων, νέο δάπεδο στάθμευσης αεροσκαφών, χώρο μελλοντικής επέκτασης καθώς και νέα οδό πρόσβασης στο αεροδρόμιο και χωροθετούνται βόρεια του αεροδιαδρόμου στο ύψος των υφιστάμενων εγκαταστάσεων. (Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών – Υ.Π.Α. 1999)

5.2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Τύποι αεροσκαφών

Στον κρατικό αερολιμένα Καστοριάς λόγω του μικρού μήκους του υφιστάμενου διαδρόμου προσαπογείωσης δεν είναι δυνατή η προσγείωση και απογείωση αεροπλάνων μεγάλου μεγέθους γεγονός το οποίο αναμένεται να αλλάξει μετά την ολοκλήρωση των έργων επέκτασης του διαδρόμου και του πεδίου ελιγμών των αεροσκαφών.

Κατά την παρούσα φάση τα αεροσκάφη τα οποία εξυπηρετούν τα δρομολόγια της Ολυμπιακής Αεροπορίας από και προς τον αερολιμένα Καστοριάς είναι τα ATR-42 χωρητικότητας 50 θέσεων και τα ATR-72 χωρητικότητας 70 θέσεων.

Παλαιότερα κυρίως στις αρχές της δεκαετίας του 1980 χρησιμοποιήθηκαν από την Ολυμπιακή αεροσκάφη τύπου SHORTS SD-330 χωρητικότητας 30 επιβατών και DORNIER D-228 χωρητικότητας 18 επιβατών. Κατά καιρούς έχουν χρησιμοποιηθεί για την εξυπηρέτηση του κοινού και αεροσκάφη τύπου BOENG-737 χωρητικότητας 120 θέσεων αλλά με μειωμένο φορτίο για μεγαλύτερη ασφάλεια κατά την διάρκεια της διαδικασίας προσγείωσης-απογείωσης.

Επιπλέον για διάφορους λόγους κατά καιρούς έχουν πραγματοποιηθεί στον αεροδιάδρομο του αεροδρομίου τροχοδρομήσεις αεροσκαφών τύπου : HERCULES C-130, DAKOTA C-47 και διαφόρων τύπων CESSNA.(Αερολιμενάρχης Αερολιμένα «Αριστοτέλης»)

Επιβατική και εμπορευματική κίνηση

Στη συνέχεια παραθέτονται πίνακας και τα αντίστοιχα διαγράμματα με στοιχεία σχετικά με την επιβατική και εμπορευματική κίνηση που παρουσίασε το αεροδρόμιο του Ν. Καστοριάς κατά την δεκαετία 1990-2000.

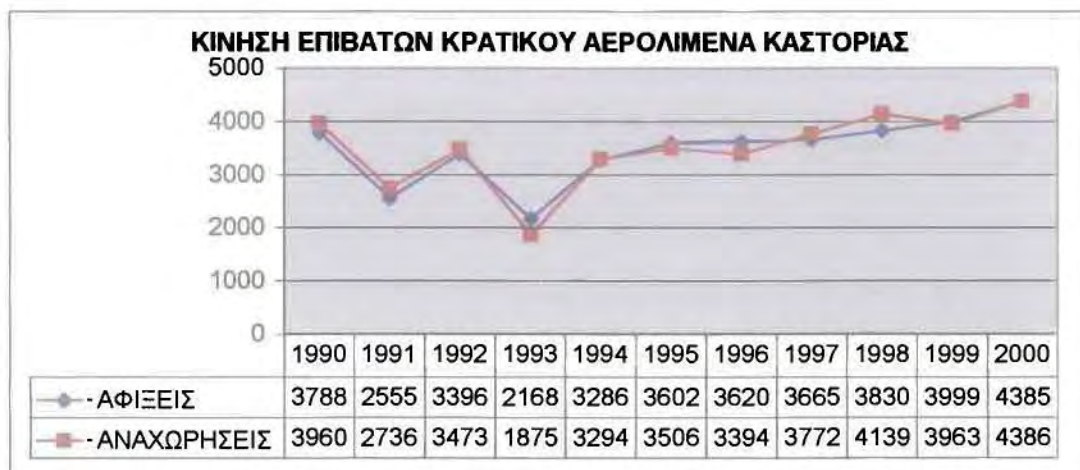
Πίνακας 5.2: Επιβατική και εμπορευματική κίνηση αερολιμένα « Αριστοτέλης» την περίοδο 1990-2000

ΕΤΟΣ	ΑΕΡΟΜΟΛΟΓΙΑ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΆΛΛΕΣ ΠΤΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΤΗΣΕΩΝ
		ΑΝΑΧΩΡΑ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡ	ΑΦΙΞΕΙΣ		
1990	238	3960	3788	10420	6186	378	616
1991	182	2736	2555	4846	2809	404	586
1992	209	3473	3396	6974	3722	198	407
1993	140	1875	2168	7265	2364	63	203
1994	195	3294	3286	13117	4463	250	445
1995	208	3506	3602	11850	2684	246	454
1996	186	3394	3620	17886	3414	118	304
1997	204	3772	3665	17293	2815	112	316
1998	198	4139	3830	11211	2969	78	276
1999	177	3963	3999	11452	2175	67	244
2000	183	4386	4385	12407	2961	183	366

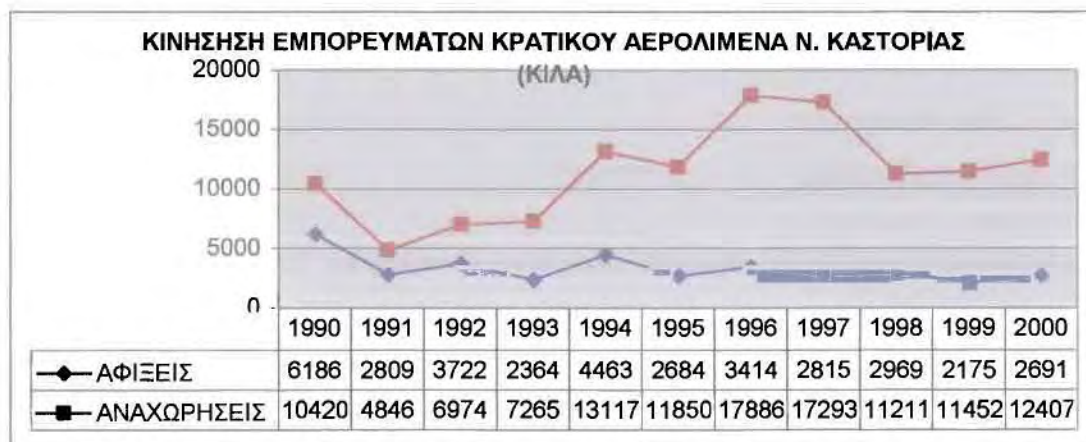
Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

Από τη μελέτη των στοιχείων της επιβατικής και εμπορευματικής κίνησης του αερολιμένα «Αριστοτέλης» κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000 μπορούμε να συμπεράνουμε τα εξής:

- Σχετικά με την κίνηση των επιβατών παρατηρείται μια σχετική ισορροπία μεταξύ των αναχωρήσεων και των αφίξεων από τον αερολιμένα.
- Η επιβατική κίνηση διατηρείται σε σταθερά επίπεδα κατά τη διάρκεια της δεκαετίας με εξαίρεση το έτος 1993 όπου ο αριθμός της παρουσίασε μεγάλη μείωση. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το έτος 2000 ο αερολιμένας παρουσίασε τη μεγαλύτερη κίνηση σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη χρονιά.
- Σχετικά με την εμπορευματική κίνηση του αεροδρομίου παρατηρείται πολύ μεγαλύτερη ποσότητα αναχωρήσεων εμπορευμάτων σε σχέση με τα αφιχθέντα. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ότι λόγω των μικρών αεροσκαφών που χρησιμοποιούνται από την Ολυμπιακή για τα δρομολόγια από και προς τον αερολιμένα Καστοριάς τα πιο ογκώδη εμπορεύματα είναι αδύνατο να μεταφερθούν και διοχετεύονται οδικώς κυρίως προς το αεροδρόμιο «Μακεδονία» της Θεσσαλονίκης ώστε να γίνει εφικτή η αερομεταφορά τους.
- Οι αφίξεις εμπορευμάτων παρουσιάζουν μείωση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000. Παρουσιάζουν την υψηλότερη τιμή τους το έτος 1990, την επόμενη χρονιά μειώνονται αισθητά και στην συνέχεια διατηρούν σταθερά μεγέθη με μικρές αυξομειώσεις.
- Οι αναχωρήσεις εμπορευμάτων παρουσιάζουν ανοδική τάση κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000 αγγίζοντας τις υψηλότερες τιμές τους τα έτη 1996 και 1997 ενώ και στη συνέχεια διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας.
- Τα δρομολόγια τα οποία αναφέρονται σε πτήσεις της Ολυμπιακής παρουσιάζουν μικρές διακυμάνσεις λόγω του τακτικού χαρακτήρα των δρομολογίων αυτών.
- Οι άλλες πτήσεις περιλαμβάνουν στρατιωτικές πτήσεις και πτήσεις για άλλους σκοπούς όπως για παράδειγμα πτήσεις για γεωργικούς σκοπούς. Τα έτη 1990 και 1991 καταγράφεται ο μεγαλύτερος αριθμός πτήσεων και αυτό γιατί τα έτη αυτά πραγματοποιήθηκαν μαζικές πτήσεις για τον ψεκασμό γεωργικών καλλιεργειών της ευρύτερης περιοχής.

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

Για την πενταετία 1995-2000 η κίνηση του αεροδρομίου περιγράφεται πιο αναλυτικά στον ακόλουθο πίνακα:

ΕΤΟΣ 1995

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	208	3602	3506	2986	2820	2820
ΣΤΡΑΤΟΣ	49	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	76	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	333	3602	3506	2986	2820	2820

ΕΤΟΣ 1996

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	186	3620	3394	3414	17886	2785
ΣΤΡΑΤΟΣ	38	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	80	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	304	3620	3394	3414	17886	2785

ΕΤΟΣ 1997

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	204	3665	3772	2815	17293	3382
ΣΤΡΑΤΟΣ	56	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	56	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	316	3665	3772	2815	17293	3382

ΕΤΟΣ 1998

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	198	3830	4139	2969	11211	3117
ΣΤΡΑΤΟΣ	28	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	50	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	276	3830	4139	2969	11211	3117

ΕΤΟΣ 1999

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	177	3999	3963	2175	11452	3107
ΣΤΡΑΤΟΣ	5	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	62	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	244	3999	3963	2175	11452	3107

ΕΤΟΣ 2000

ΦΟΡΕΑΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΤΗΣΕΩΝ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ (ΚΙΛΑ)		ΔΙΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΕΠΙΒΑΤΕΣ
		ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	
Ο.Α	183	4385	4386	2691	12407	3404
ΣΤΡΑΤΟΣ	-	0	0	0	0	0
ΛΟΙΠΕΣ	-	0	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	183	4385	4386	2691	12407	3404

Πίνακας 5.3: Επιβατική και εμπορευματική κίνηση αεροδρομίου Ν. Καστοριάς ανά μήνα το έτος 2000

ΜΗΝΑΣ	ΕΠΙΒΑΤΕΣ		ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΑ(ΚΙΛΑ)	
	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	140	239	109	810
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	248	293	97	891
ΜΑΡΤΙΟΣ	292	267	212	1051
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	464	410	185	1134
ΜΑΙΟΣ	428	416	202	880
ΙΟΥΝΙΟΣ	432	394	190	847
ΙΟΥΛΙΟΣ	529	518	226	641
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	544	544	267	1512
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	439	479	210	1092
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	310	398	201	1296
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	317	249	556	1553
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	242	179	236	700
ΣΥΝΟΛΟ	4385	4386	2691	12407

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

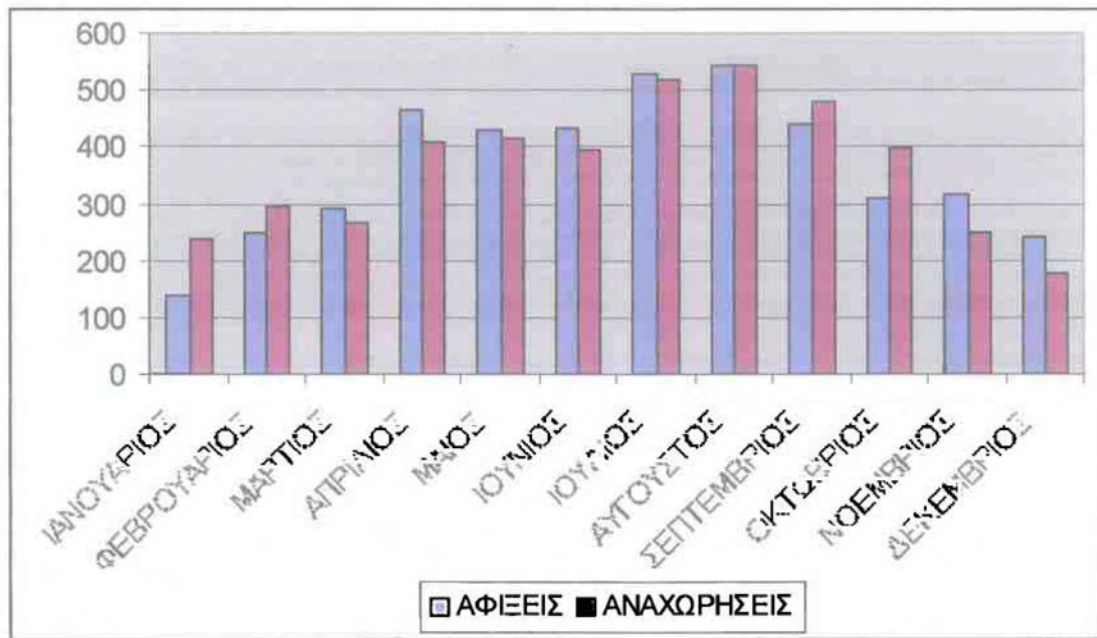
Όσον αφορά την κίνηση επιβατών και εμπορευμάτων κατά τη διάρκεια του έτους με βάση τα στοιχεία για το έτος 2000 μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Παρατηρείται μια ισορροπία μεταξύ του συνολικού αριθμού των αφίξεων και των αναχωρήσεων επιβατών. Στο σύνολο του έτους ο αριθμός των αφίξεων ήταν 4385 ενώ ο αντίστοιχος των αναχωρήσεων 4386. Γεγονός το οποίο υποδηλώνει μια σταθερότητα στον τρόπο μεταφοράς του κοινού που επιλέγει το αεροπλάνο ως μέσο μεταφοράς στις μετακινήσεις του από και προς την περιοχή της Καστοριάς.
- Κατά την διάρκεια των χειμερινών μηνών και μέχρι τον Μάρτιο παρατηρείται μεγάλη μείωση στην επιβατική κίνηση του αεροδρομίου. Την μεγαλύτερη επιβατική

κίνηση ο αερολιμένας την παρουσιάζει κατά την διάρκεια των μηνών Ιουλίου και Αυγούστου.

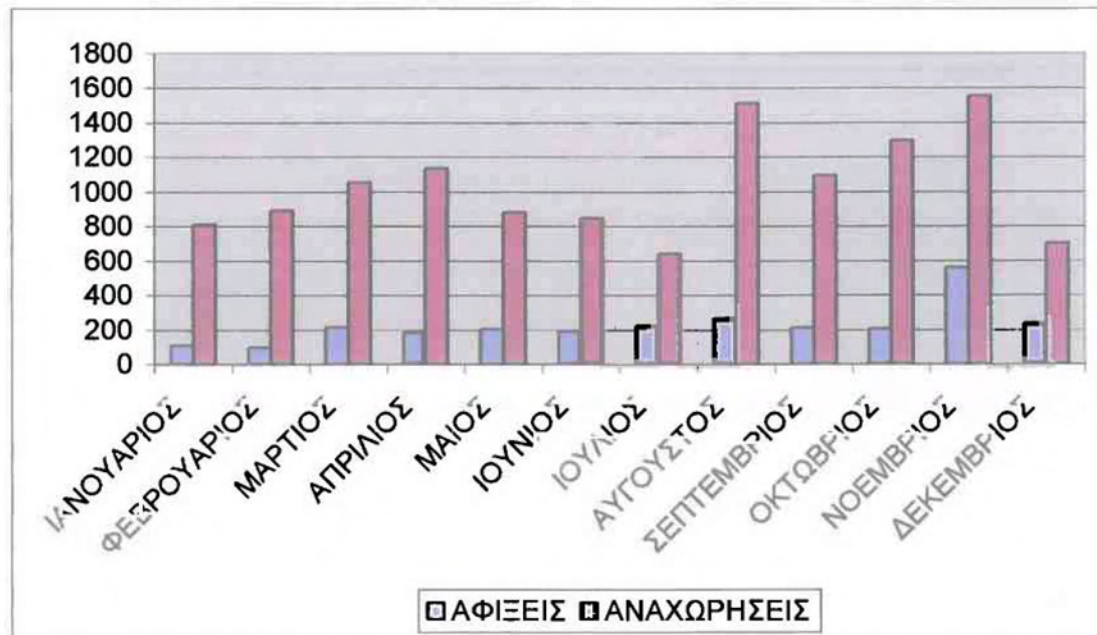
- Σε όλη τη διάρκεια του χρόνου οι αναχωρήσεις εμπορευμάτων είναι πολύ μεγαλύτερες από τις αφίξεις.
- Τόσο οι αφίξεις εμπορευμάτων όσο και οι αναχωρήσεις διακρίνονται από μεγάλες διαφοροποιήσεις από μήνα σε μήνα, γεγονός το οποίο οφείλεται στην έλλειψη σταθερών εμπορικών δικτύων. Η εμπορευματική κίνηση παρουσιάζεται αυξημένη κυρίως οι αναχωρήσεις τους μήνες Μάρτιο-Απρίλιο και την περίοδο από τον Αύγουστο μέχρι τον Νοέμβριο. Το γεγονός αυτό οφείλεται από την μια στην διεξαγωγή της ετήσιας διεθνούς έκθεσης γούνας της Ε.ΔΗ.ΚΑ. στο μεσοδιάστημα των μηνών Μαρτίου – Απριλίου με αποτέλεσμα την μεγαλύτερη διακίνηση προϊόντων γούνας στο αεροδρόμιο. Από την άλλη πλευρά οι παραγγελίες προϊόντων γούνας παραδοσιακά παρουσιάζουν μεγάλη αύξηση κατά το διάστημα Αυγούστου – Νοεμβρίου ενόψει της επικείμενης χειμερινής περιόδου.

ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ» ΑΝΑ ΜΗΝΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2000

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς Αριστοτέλης

5.3 ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T. ΤΩΝ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ (STRENGTHS)
<p>Διεθνοποίηση του αεροδρομίου και μελλοντική αναβάθμιση των εγκαταστάσεων.</p> <p>Κατασκευή Εγνατίας οδού και καθέτων αξόνων προς αυτή καθιστούν το Ν. Καστοριάς σε κομβικό σημείο των μεταφορών της ευρύτερης περιοχής.</p> <p>Το εμπόριο της γούνας το οποίο αποτελεί κυρίαρχη δραστηριότητα στην περιοχή.</p> <p>Η αύξηση της τουριστικής κίνησης και των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού που καταγράφηκε κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990.</p> <p>Γειτνίαση και κοινωνικοπολιτικές διασυνδέσεις της Ελλάδας με τις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης.</p> <p>Η ύπαρξη τελωνειακών υποδομών σε μικρή απόσταση από το αεροδρόμιο.</p>
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (WEAKNESSES)
<p>Ο ανταγωνισμός του αεροδρομίου της Θεσσαλονίκης.</p> <p>Παγκόσμια κρίση των αερομεταφορών ιδιαίτερα μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στη Ν. Υόρκη.</p> <p>Έλλειψη εμπειρίας, οργάνωσης και σχεδιασμού στον τομέα των αερομεταφορών.</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (OPPORTUNITIES)
<p>Η διεύρυνση και εντατικοποίηση του εμπορίου της γούνας κυρίως με χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.</p> <p>Η αύξηση της τουριστικής κίνησης κυρίως του εξωτερικού.</p> <p>Ανάδειξη της περιοχής σε εμπορικό κέντρο γουνοποιίας παγκόσμιας εμβέλειας.</p> <p>Ανάδειξη της περιοχής σε πρωτεύον μεταφορικό κόμβο της ευρύτερης περιφέρειας.</p>
ΑΠΕΙΛΕΣ (THREATS)
<p>Εξάρτηση από χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. στο εμπόριο της γούνας οι οποίες χαρακτηρίζονται από έντονες διακυμάνσεις στην οικονομική τους κατάσταση.</p> <p>Η αστάθεια του ευρύτερου χώρου της Βαλκανικής και οι ανακατατάξεις που επικρατούν απειλούν την ομαλή διεξαγωγή των αερομεταφορών.</p>

5.3 ΑΝΑΛΥΣΗ S.W.O.T. ΤΩΝ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΙΣΧΥΡΑ ΣΗΜΕΙΑ (STRENGTHS)
<p>Διεθνοποίηση του αεροδρομίου και μελλοντική αναβάθμιση των εγκαταστάσεων.</p> <p>Κατασκευή Εγνατίας οδού και καθέτων αξόνων προς αυτή καθιστούν το Ν. Καστοριάς σε κομβικό σημείο των μεταφορών της ευρύτερης περιοχής.</p> <p>Το εμπόριο της γούνας το οποίο αποτελεί κυρίαρχη δραστηριότητα στην περιοχή.</p> <p>Η αύξηση της τουριστικής κίνησης και των επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού που καταγράφηκε κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990.</p> <p>Γειτνίαση και κοινωνικοπολιτικές διασυνδέσεις της Ελλάδας με τις χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης.</p> <p>Η ύπαρξη τελωνειακών υποδομών σε μικρή απόσταση από το αεροδρόμιο.</p>
ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ (WEAKNESSES)
<p>Ο ανταγωνισμός του αεροδρομίου της Θεσσαλονίκης.</p> <p>Παγκόσμια κρίση των αερομεταφορών ιδιαίτερα μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στη Ν. Υόρκη.</p> <p>Έλλειψη εμπειρίας, οργάνωσης και σχεδιασμού στον τομέα των αερομεταφορών.</p>
ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ (OPPORTUNITIES)
<p>Η διεύρυνση και εντατικοποίηση του εμπορίου της γούνας κυρίως με χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.</p> <p>Η αύξηση της τουριστικής κίνησης κυρίως του εξωτερικού.</p> <p>Ανάδειξη της περιοχής σε εμπορικό κέντρο γουνοποιίας παγκόσμιας εμβέλειας.</p> <p>Ανάδειξη της περιοχής σε πρωτεύον μεταφορικό κόμβο της ευρύτερης περιφέρειας.</p>
ΑΠΕΙΛΕΣ (THREATS)
<p>Εξάρτηση από χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. στο εμπόριο της γούνας οι οποίες χαρακτηρίζονται από έντονες διακυμάνσεις στην οικονομική τους κατάσταση.</p> <p>Η αστάθεια του ευρύτερου χώρου της Βαλκανικής και οι ανακατατάξεις που επικρατούν απειλούν την ομαλή διεξαγωγή των αερομεταφορών.</p>

6. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

6.1 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Με βάση την γενική ανάλυση αλλά και την ανάλυση των τομέων της γούνας, του τουρισμού και των μεταφορών του Ν. Καστοριάς που προηγήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια προκύπτουν ορισμένα βασικά αναπτυξιακά προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ο νομός. Στο κεφάλαιο αυτό θα επιχειρηθεί ανάλυση των αναπτυξιακών προβλημάτων του νομού και σε σχέση με την αλληλεπίδραση τους με τον τομέα των αερομεταφορών στη συνέχεια θα διατυπωθούν τεκμηριωμένα συμπεράσματα και προτάσεις σχετικά με το παρόν και το μέλλον του τομέα.

Τα κυριότερα αναπτυξιακά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο Ν. Καστοριάς καθώς και οι σημαντικότεροι λόγοι που τα προκαλούν αναφέρονται παρακάτω:

Γεωγραφική θέση - Μορφολογία

Ο Ν. Καστοριάς βρίσκεται στο βορειοδυτικό άκρο της Ελλάδας και συνορεύει με την Αλβανία. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την ορεινή μορφολογία του νομού και το κακό οδικό δίκτυο που συνδέει το νομό με την υπόλοιπη χώρα συμβάλλουν στην απομόνωση του νομού καθώς απέχει αρκετά από τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα της χώρας με αποτέλεσμα η διάχυση της αναπτυξιακής διαδικασίας να μην επιτυγχάνεται ικανοποιητικά στο νομό.

Το γεγονός της γεινίασης με την Αλβανία αποτελεί τροχοπέδη προς το παρόν για την ανάπτυξη του νομού καθώς η επικράτεια του αποτελεί πέρασμα λαθρομεταναστών προς την ενδοχώρα με αποτέλεσμα την αύξηση της εισαγόμενης εγκληματικότητας η οποία προκαλεί πλήγμα κυρίως στην τουριστική ανάπτυξη.

Η ορεινή μορφολογία του νομού δεν επιτρέπει την σιδηροδρομική του σύνδεση με το εθνικό σιδηροδρομικό δίκτυο οπότε δεν διευκολύνεται η πρόσβαση στα μεγάλα αστικά κέντρα και ιδιαίτερα στα λιμάνια της χώρας για την μεταφορά των προϊόντων που παράγονται στο νομό. Επιπλέον λόγω του ορεινού ανάγλυφου του νομού δεν ευνοείται η ενασχόληση με την γεωργία γεγονός το οποίο συμβάλλει στην μικρή

συμβολή του πρωτογενούς τομέα παραγωγής στην συνολική οικονομική δραστηριότητα του νομού.

Τα μεγάλα έργα που εκτελούνται στην περιοχή στον τομέα των μεταφορών όπως είναι η Εγνατία Οδός, ο οδικός άξονας Σιάτιστα – Κρυσταλλοπηγή και η διεθνοποίηση του αεροδρομίου θα συμβάλλουν στην άρση του μειονεκτήματος της απομόνωσης που δημιουργεί η γεωγραφική θέση του νομού και θα καταστήσουν το νομό σε κομβικό σημείο των μεταφορών της ευρύτερης περιοχής.

Κρίση του τομέα της γουνοποιίας

Ο κλάδος της γουνοποιίας αποτέλεσε για δεκαετίες και συνεχίζει και σήμερα να αποτελεί την σπουδαιότερη δραστηριότητα του νομού με επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική κατάσταση της ευρύτερης περιοχής. Τα συνεχόμενα πλήγματα που υπέστη ο τομέας της γούνας κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 είχαν σαν αποτέλεσμα την οικονομική καθίζηση του νομού και την εκτίναξη της ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα. Οι σπουδαιότεροι λόγοι που δημιούργησαν την κρίση στον κλάδο της γούνας είναι οι ακόλουθοι:

- Παγκόσμια κρίση του κλάδου εξαιτίας της δυσφήμισης που υπέστη από οικολογικά κινήματα και προώθησης συνθετικής γούνας
- Διεθνής ανταγωνισμός και αδυναμία των ελληνικών επιχειρήσεων να αντεπεξέλθουν σε αυτόν κυρίως λόγω της έλλειψης πρώτης ύλης, της αδυναμίας ανταγωνιστικού σχεδιασμού προϊόντων, του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων, και της έλλειψης επώνυμων προϊόντων.
- Η οικονομική κρίση στη Ρωσία το καλοκαίρι του 1998 επηρέασε αρνητικά τον κλάδο της γούνας γιατί η Ρωσία αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες αγορές γούνας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα το οποίο δείχνει την άμεση εξάρτηση της ανεργίας στο νομό με τον κλάδο της γούνας αποτελεί η εκτίναξη της ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα μετά την κρίση του 1998 στη Ρωσία που επηρέασε άμεσα τον κλάδο της γούνας όπως αναφέρθηκε παραπάνω. Έτσι αντιπαραθέτοντας τους πίνακες 1.7 και 1.8 του 1^{ου} κεφαλαίου παρατηρούμε ότι ο αριθμός των ανέργων στο νομό από 1987 άτομα το έτος 1998 εκτινάχθηκε σε 5281 άτομα το έτος 2001.

Η κρίση στον τομέα της γούνας όμως δεν επηρέασε μόνο την ανεργία του νομού αλλά έπληξε συνολικά την οικονομική δραστηριότητα του νομού. Όπως καταγράφεται στον πίνακα 1.11 του 1^{ου} κεφαλαίου σχετικού με το ΑΕΠ είναι εμφανής η ύφεση στην οικονομική κατάσταση του νομού. Ενώ στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το επί τις εκατό ΑΕΠ του νομού σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας ήταν 96%, το 1998 έπεσε στο 73% αποκλίνοντας πολύ από το μέσο όρο της χώρας αναδεικνύοντας έτσι την άσχημη οικονομική κατάσταση που περιήλθε ο νομός στα τέλη της συγκεκριμένης δεκαετίας.

Έλλειψη επενδύσεων και υποδομών

Ο νομός Καστοριάς παρουσιάζει μεγάλες ελλείψεις σε βασικές υποδομές εξαιτίας των εθνικών πολιτικών που εφαρμόστηκαν τα προηγούμενα χρόνια οι οποίες χαρακτηρίστηκαν από την έλλειψη άσκησης περιφερειακής πολιτικής. Στην ουσία δεν πραγματοποιήθηκαν σημαντικές δημόσιες ή ιδιωτικές επενδύσεις στους μεθοριακούς νομούς της χώρας γεγονός το οποίο τα τελευταία χρόνια αντιστρέφεται με την εφαρμογή πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικών με την ανάπτυξη της περιφέρειας.

Αξιοσημείωτο για τις επενδύσεις του νομού είναι το γεγονός ότι οι δημόσιες επενδύσεις παρουσίασαν μεγάλη αύξηση και ενώ οι ιδιωτικές επενδύσεις στις αρχές της δεκαετίας του 1990 ήταν υπερδιπλάσιες των δημοσίων τα τελευταία χρόνια η κατάσταση αντιστράφηκε με αποτέλεσμα να ισοσκελιστεί η διαφορά (πίνακας 1.12). Παρά την σχετική άνοδο των επενδύσεων που προαναφέρθηκε οι επενδύσεις στο νομό εξακολουθούν να βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Επιπλέον στον Ν. Καστοριάς παρατηρείται έλλειψη επενδύσεων στον τομέα της βιομηχανίας καθώς δεν υπάρχουν βιομηχανικές μονάδες στον νομό.

Στον τομέα του τουρισμού δεν πραγματοποιούνται οι κατάλληλες επενδύσεις που είναι απαραίτητες για την ανάδειξη και αξιοποίηση των τουριστικών πόλων. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται ολοένα και περισσότερες επενδύσεις τόσο στον τομέα των ξενοδοχειακών υποδομών αλλά και στον τομέα αξιοποίησης των τουριστικών πόλων κυρίως με τη χρηματοδότηση προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (LEADER I, II, +).

Υποτυπώδης ανάπτυξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων κυρίως για τα αγροτικά προϊόντα

Στον τομέα της μεταποίησης των τοπικών αγροτικών προϊόντων παρατηρείται μεγάλη αδράνεια. Η αγροτική παραγωγή του φασολιού γίγαντας (παραδοσιακό αγροτικό προϊόν του νομού) ανέρχεται σε 3.000 τόνους ετησίως και η καλλιέργεια καταλαμβάνει 10.000 στρέμματα (πίνακας 1.20). Σύμφωνα μάλιστα με έρευνα της Αναπτυξιακής Εταιρίας Καστοριάς, η μοναδική διέξοδος για την αναζωογόνηση του κλάδου είναι η τυποποίηση του προϊόντος και η απόκτηση ισχυρού σήματος το οποίο να εγγυάται την ποιότητα και γνησιότητα του. Επιπλέον στο νομό Καστοριάς καλλιεργούνται 16.000 στρέμματα μήλων με ετήσια παραγωγή 35.000 τόνους (πίνακας 1.20) αλλά και στον κλάδο αυτό δεν εμφανίζεται καμία μεταποιητική δραστηριότητα.

Μονοδιάστατη ενασχόληση στον τομέα της γουνοποιίας - Χαμηλό μορφωτικό επίπεδο

Η εντατική ενασχόληση με τον τομέα της γουνοποιίας προκάλεσε την εμφάνιση του φαινομένου της μονοδιάστατης ενασχόλησης με τη γουνοποιία στο νομό γεγονός το οποίο ευθύνεται για την υποτυπώδη ανάπτυξη των υπόλοιπων παραγωγικών τομέων.

Σαν παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα κυρίως του αγροτικού, αν και τα τελευταία χρόνια λόγω της κρίσης του τομέα της γούνας σε συνδυασμό με τα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επιδότηση νέων αγροτών παρατηρείται στροφή προς τη γεωργία. Ωστόσο γίνονται και σημαντικά βήματα για την ενημέρωση των αγροτών και τη στροφή τους σε μορφές βιολογικής καλλιέργειας.

Επιπλέον η μηδαμινή ανεργία των προηγούμενων δεκαετιών λόγω της άνθισης της βιοτεχνίας της γούνας ώθησε τη νεολαία της περιοχής σε αποχή από την μόρφωση με αποτέλεσμα το μορφωτικό επίπεδο του νομού να είναι αρκετά χαμηλό γεγονός το οποίο δυσχεραίνει την αναπτυξιακή διαδικασία. Όπως φαίνεται στο διάγραμμα που παρατίθεται στο πρώτο κεφάλαιο σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού του νομού (σελ.29) ένα μεγάλο μέρος των κατοίκων (23.650 άτομα σε σύνολο 52.685 ατόμων) κατατάσσονται στη στοιχειώδη εκπαίδευση, ενώ πολύ μεγάλος είναι και ο

αριθμός που κατατάσσεται στην κατηγορία μη στοιχειώδη εκπαίδευση καθώς και αυτός των αγραμμάτων. Τα τελευταία χρόνια λόγω της κρίσης στον τομέα της γούνας παρατηρείται αντιστροφή του φαινομένου με αποτέλεσμα το μορφωτικό επίπεδο του νομού να παρουσιάζει ανοδικές τάσεις.

Ανεπαρκής έρευνα και χρήση νέων τεχνολογιών

Ο μοναδικός φορέας ο οποίος ασχολείται με την έρευνα στο Ν. Καστοριάς είναι τα δύο παραρτήματα του Τ.Ε.Ι. Κοζάνης (σελ.30) που βρίσκονται στην πόλη της Καστοριάς και λόγω του μικρού τους μεγέθους και της μικρής χρονικής διάρκειας της λειτουργίας τους, έχουν συντελέσει ελάχιστα στην παραγωγή έρευνας που θα βοηθήσει στην ανάπτυξη του νομού. Βέβαια ο χαρακτήρας των τμημάτων (κυρίως το Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου) εγγυάται μελλοντικά ευεργετικές συνέπειες κυρίως στην ανάπτυξη του εμπορίου της γούνας.

Το σημείο στο οποίο υστερεί σε μεγάλο βαθμό ο νομός και επηρεάζει την υγιή ανάπτυξη του, είναι η μεγάλη αδράνεια που παρατηρείται στη χρήση νέων τεχνολογιών γεγονός το οποίο οφείλεται κυρίως στην έλλειψη πόρων, τεχνογνωσίας και εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

7.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ

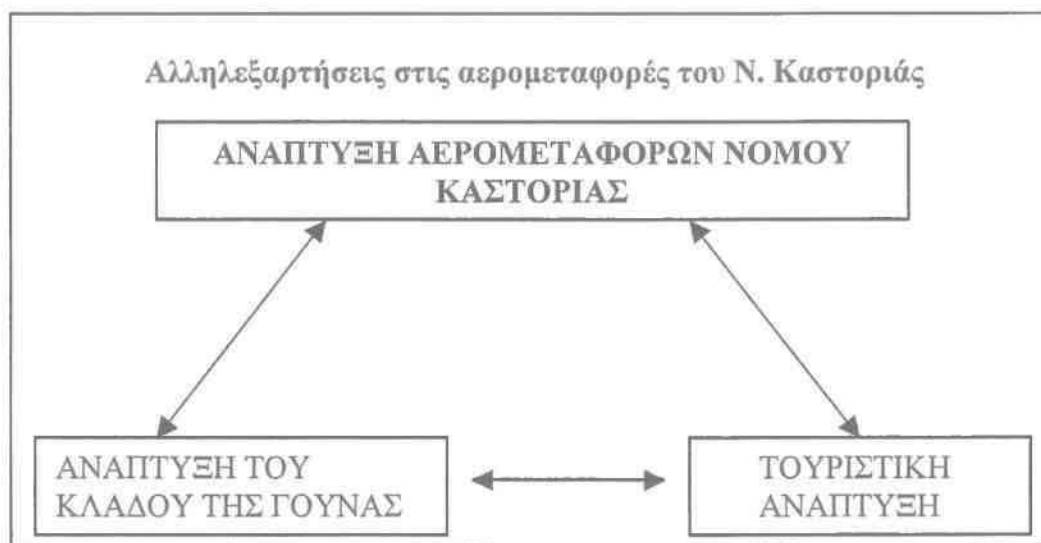
Αλληλεπιδράσεις στον τομέα των αερομεταφορών

Η προσέγγιση του κλάδου των αερομεταφορών του Ν. Καστοριάς πραγματοποιήθηκε κυρίως αναφορικά με τις δυο ισχυρότερες οικονομικές δραστηριότητες του νομού την δραστηριότητα της γουνοποιίας και την δραστηριότητα του τουρισμού. Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε διαπιστώθηκε ότι οι αερομεταφορές αλληλεπιδρούν και με τις δυο προαναφερθέντες δραστηριότητες αλλά και αυτές αλληλεπιδρούν μεταξύ τους.

Πιο συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι οι αερομεταφορές του νομού επηρεάζονται άμεσα από τον κλάδο της γούνας κυρίως για τρεις λόγους:

- Τον διεθνή χαρακτήρα του εμπορίου της γούνας, καθώς η γούνα αποτελεί καθαρά εξαγωγίμο προϊόν σε ποσοστό που αγγίζει το 98% της συνολικής παραγωγής. Οι προορισμοί του εμπορίου της γούνας βρίσκονται κατανεμημένοι στο μεγαλύτερο μέρος του βορείου ημισφαιρίου του πλανήτη με αποτέλεσμα οι αποστάσεις που πρέπει να διανυθούν να είναι τεράστιες καθιστώντας τις χερσαίες και τις θαλάσσιες μεταφορές ασύμφωρες. Επιπλέον οι εμπλεκόμενοι επιχειρηματίες στο εμπόριο γούνας εξυπηρετούνται κατά κόρον από τα αεροπορικά δίκτυα καθώς είναι αναγκασμένοι να παρακολουθούν σε όλη τη διάρκεια του χρόνου δημοπρασίες πρώτης ύλης (διεξάγονται κυρίως σε χώρες της Σκανδιναβίας) και να συμμετέχουν σε εκθέσεις γούνας σε διάφορα μέρη του πλανήτη.
- Τα έτοιμα προϊόντα του κλάδου της γούνας προσφέρονται για αερομεταφορά λόγω του μικρού σχετικά βάρους τους σε συνδυασμό με την υψηλή χρηματική τους αξία. Ενώ πολλές φορές η πίεση του χρόνου για έγκαιρη παράδοση των παραγγελιών στη διεθνή αγορά καθιστά την αερομεταφορά των προϊόντων απαραίτητη.
- Το λιανικό εμπόριο γούνας. Η εξυπηρέτηση πελατών από το εξωτερικό που έρχονται στην περιοχή για την αγορά ετοιμών ενδυμάτων γούνας. Η συγκεκριμένη κατηγορία πέλατών αναφέρεται σε πελάτες οι οποίοι προέρχονται από χώρες της Αν. Ευρώπης και ιδιαίτερα από τη Ρωσία, και καταφθάνουν μαζικά με αεροπορικές πτήσεις.

Η σχέση μεταξύ αερομεταφορών του νομού και του κλάδου της γούνας είναι αμφίδρομη δηλαδή δεν είναι μόνο ο κλάδος της γούνας ο οποίος διαμορφώνει τις αερομεταφορές, αλλά και η δυναμική των αερομεταφορών διαμορφώνει το μέλλον της γουνοποιίας του νομού. Οι αεροπορικές γραμμές που θα καθιερωθούν στον αερολιμένα, η συχνότητα των πτήσεων θα επηρεάσουν άμεσα τον τομέα της γούνας και θα διαμορφώσουν νέες σχέσεις στην διεθνή αγορά γούνας.

Η δεύτερη σχέση αλληλεξάρτησης στο μοντέλο που μελετάται είναι μεταξύ των αερομεταφορών του νομού και της τουριστικής ανάπτυξης. Και στη συγκεκριμένη σχέση οι αλληλεπιδράσεις εμφανίζονται πολύ ισχυρές.

Από τη μια πλευρά η υγιής τουριστική ανάπτυξη του νομού επηρεάζει τις αερομεταφορές καθώς αυξάνεται η τουριστική κίνηση στο νομό και επομένως και η επιβατική κίνηση του αεροδρομίου. Από την άλλη πλευρά η ανάπτυξη των αερομεταφορών με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου προσφέρει τη δυνατότητα πραγματοποίησης πτήσεων charter απευθείας από το εξωτερικό οι οποίες με την σειρά τους θα τονώσουν την τουριστική κίνηση και την εισροή συναλλάγματος στον κλάδο και θα δημιουργηθούν ευνοϊκές προϋποθέσεις για την τουριστική ανάπτυξη του νομού.

Στο παραπάνω μοντέλο είναι δυνατόν να προστεθούν και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ της ανάπτυξης του κλάδου της γούνας και της τουριστικής ανάπτυξης. Ο

συνδετικός κρίκος μεταξύ των δύο εννοιών είναι ο εμπορικός τουρισμός (σελ.33) που λαμβάνει χώρα στην περιοχή.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι αερομεταφορές του νομού είναι άμεσα εξαρτημένες από τους κλάδους της γούνας και του τουρισμού και επομένως η ανάλυση του τομέα των αερομεταφορών και οι όποιες εκτιμήσεις πραγματοποιηθούν για την μελλοντική του πορεία κρίθηκε σκόπιμο να γίνουν υπό το πρίσμα της αλληλεξάρτησης που αναφέρθηκε στο συγκεκριμένο κεφάλαιο.

Στη συνέχεια διεξάγονται εκτιμήσεις για τον τομέα των αερομεταφορών αναφορικά με τους προαναφερθέντες κλάδους αλλά και σχετικά με τη χωρική διάσταση του φαινομένου.

Εμπορευματική και επιβατική κίνηση αεροδρομίου Ν. Καστοριάς

Από την ανάλυση που προηγήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια διαπιστώθηκε ότι ο τομέας των αερομεταφορών στο Ν. Καστοριάς στην παρούσα φάση βρίσκεται σε ύφεση. Ο αριθμός των επιβατών και οι ποσότητες των εμπορευμάτων που διακινούνται στον αερολιμένα βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα.

Σχετικά με την εμπορευματική κίνηση μπορεί να διατυπωθεί το συμπέρασμα ότι η παρούσα κίνηση του αεροδρομίου είναι πλασματική εξαιτίας του γεγονότος ότι δεν πραγματοποιούνται διεθνείς πτήσεις και λόγω του μικρού αριθμού των πτήσεων που πραγματοποιούνται.

Συγκρίνοντας τους πίνακες 3.3 και 5.2 διαφαίνεται ότι ενώ ο συνολικός αριθμός εισαγόμενων και εξαγόμενων προϊόντων γούνας είναι αρκετά μεγάλος (γύρω στο 1.000.000 κιλά για κάθε δραστηριότητα) η συνολική εμπορευματική κίνηση του αεροδρομίου κινείται σε πολύ μικρούς αριθμούς (17.293 και 2.815 κιλά για αναχωρήσεις και αφίξεις αντίστοιχα). Παρουσιάζεται δηλαδή μια αναντιστοιχία μεταξύ της συνολικής κίνησης του αεροδρομίου και του αριθμού των εμπορευμάτων που θα κινούνταν στον αερολιμένα αν διεξάγονταν σε αυτόν διεθνείς πτήσεις δεδομένου ότι μεγάλο ποσοστό εμπορευμάτων γούνας διοχετεύεται για αερομεταφορά. Η αντίθεση αυτή γίνεται εντονότερη αν στον αριθμό των διακινούμενων προϊόντων γούνας αθροιστούν και οι ποσότητες προϊόντων των υπόλοιπων παραγωγικών κλάδων τα οποία προσφέρονται για αερομεταφορά.

Το γεγονός αυτό οφείλεται από τη μία στο ότι ποσοστό των εμπορευμάτων διακινείται οδικώς και από την άλλη στην διοχέτευση εμπορευμάτων σε γειτονικά αεροδρόμια για την αερομεταφορά τους και κυρίως στο αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης.

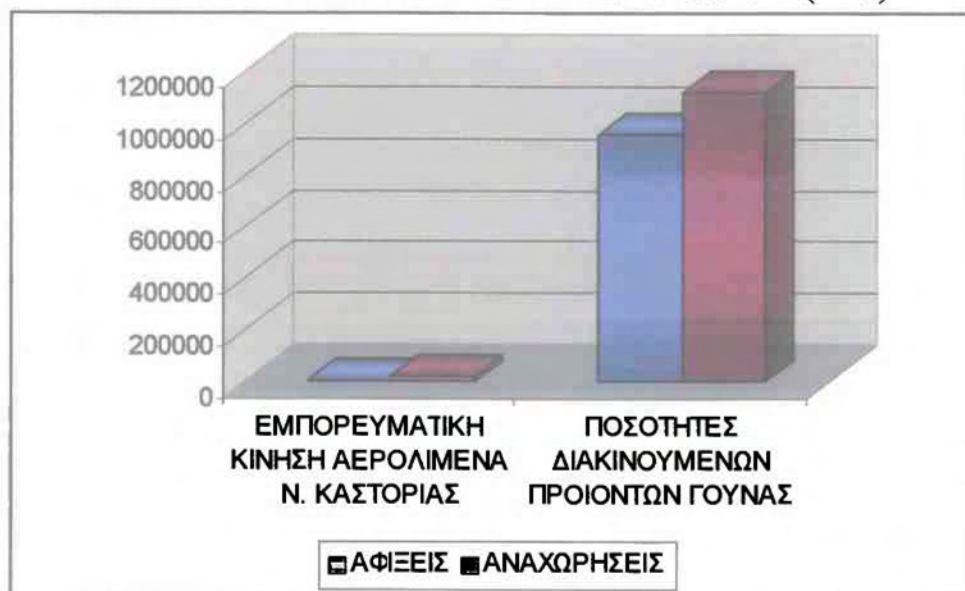
Επομένως μπορεί να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου πρόκειται να αναμένεται κατακόρυφη αύξηση της ποσότητας των διακινούμενων εμπορευμάτων σε αυτό. Στη συνέχεια παραθέτονται πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα που αφορούν την εμπορευματική κίνηση του αεροδρομίου και την συνολική κίνηση των εμπορευμάτων γούνας του νομού για το έτος 1997.

Πίνακας 7.1: Εμπορευματική κίνηση αεροδρομίου Καστοριάς και ποσότητες διακινούμενων προϊόντων γούνας (1997)

ΕΤΟΣ 1997	ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΙΟΝΤΩΝ ΓΟΥΝΑΣ
ΑΦΙΞΕΙΣ	2815	959423
ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΙΣ	17293	1125000

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων εξωτερικού εμπορίου γούνας και Κρατικού Αερολιμένα Καστοριάς

ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΤΗΤΕΣ ΔΙΑΚΙΝΟΥΜΕΝΩΝ ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ ΓΟΥΝΑΣ (1997)

Όσον αφορά την εκτίμηση για το μέλλον της εμπορευματικής κίνησης του αεροδρομίου, όπως αναφέρθηκε παραπάνω αναμένεται κατακόρυφη αύξηση της κίνησης κυρίως λόγω της αερομεταφοράς προϊόντων γούνας. Από την ανάλυση του κλάδου της γούνας που πραγματοποιήθηκε στο 3^ο κεφάλαιο προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο κλάδος αναμένεται τα επόμενα χρόνια να διατηρήσει την κυρίαρχη θέση του ανάμεσα στις οικονομικές δραστηριότητες της περιοχής παρά τα πλήγματα που δέχθηκε την τελευταία δεκαετία και να αποτελέσει τον βασικό τροφοδότη του τομέα των αερομεταφορών του νομού Καστοριάς.

Η επιβατική κίνηση του αεροδρομίου «Αριστοτέλης» παρουσιάζεται σχετικά ισχνή την δεκαετία του 1990. Για παράδειγμα ο αριθμός των επιβατών που διακινήθηκαν στο αεροδρόμιο σε όλη τη διάρκεια του έτους (αφίξεις-αναχωρήσεις) ανήλθε σε 12.407 άτομα. Η μειωμένη κίνηση του αεροδρομίου οφείλεται σε τρεις κυρίως λόγους:

- Στον μικρό πληθυσμό του νομού
- Στον περιορισμένο αριθμό δρομολογίων (Τρεις φορές την εβδομάδα από και προς την Αθήνα)
- Στην προτίμηση του κοινού σε άλλα μέσα μεταφοράς κυρίως λόγω του υψηλού κόστους της αερομεταφοράς

Συγκρίνοντας την συνολική τουριστική κίνηση στο Ν. Καστοριάς με την επιβατική κίνηση του αεροδρομίου «Αριστοτέλης» για το πρώτο οκτάμηνο του 2000 (πίνακας 7.2 ο οποίος προέκυψε από επεξεργασία των πινάκων 2.5 και 5.3) προκύπτει το συμπέρασμα ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των επισκεπτών του νομού προτιμάει επίγεια μέσα μεταφοράς.

Με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου αναμένεται να αυξηθεί ο αριθμός των αφίξεων στον αερολιμένα κυρίως αυτός των επισκεπτών που προέρχονται από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης. Το πρώτο οκτάμηνο του 2000 ο αριθμός των αλλοδαπών επισκεπτών ανήλθε σε 6.206 άτομα εκ των οποίων οι 2.358 προήλθαν από την Ρωσία κυρίως για εμπορικό τουρισμό που σχετίζεται με τον κλάδο της γούνας. Στην παρούσα φάση οι Ρώσοι επισκέπτες εξυπηρετούνται από το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης αλλά με την καθιέρωση δρομολογίων από το αεροδρόμιο της Καστοριάς προς την Ρωσία η κατάσταση αυτή αναμένεται να αλλάξει. Επιπλέον

μελλοντικά καθίσταται δυνατή η πραγματοποίηση πτήσεων charter για την εξυπηρέτηση αλλοδαπών επισκεπτών του νομού και τις ευρύτερης περιοχής.

Από τους 50.938 επισκέπτες του νομού την περίοδο αναφοράς (πρώτο οκτάμηνο 2000) ένα συντριπτικό ποσοστό που ανέρχεται σε 44.732 άτομα ήταν Έλληνες οι οποίοι λόγω των σχετικά μικρών αποστάσεων κινούνται κυρίως με επίγεια μέσα μεταφοράς γεγονός το οποίο μελλοντικά αναμένεται να διατηρηθεί αφού οι οδικές αποστάσεις αναμένεται να μειωθούν ιδιαίτερα μετά την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού . Βέβαια ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού των ελλήνων επισκεπτών του νομού τα τελευταία χρόνια στρέφεται προς τις αερομεταφορές εξαιτίας της μεγάλης μείωσης στην χρονική διάρκεια του ταξιδιού που προσφέρουν.

Αξιοσημείωτο γεγονός αποτελεί η αύξηση της επιβατικής κίνησης κατά την διάρκεια της δεκαετίας 1990-2000 φθάνοντας στο έτος 2000 στα υψηλότερα επίπεδα που βρέθηκε ποτέ.

Συμπερασματικά μπορεί να αναφερθεί ότι μετά την διεθνοποίηση του αεροδρομίου Καστοριάς αναμένεται αξιόλογη αύξηση της επιβατικής κίνησης γεγονός που θα εξαρτηθεί άμεσα από την τουριστική ανάπτυξη του νομού η οποία με βάση την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στο 2^ο κεφάλαιο αναμένεται να είναι σημαντική.

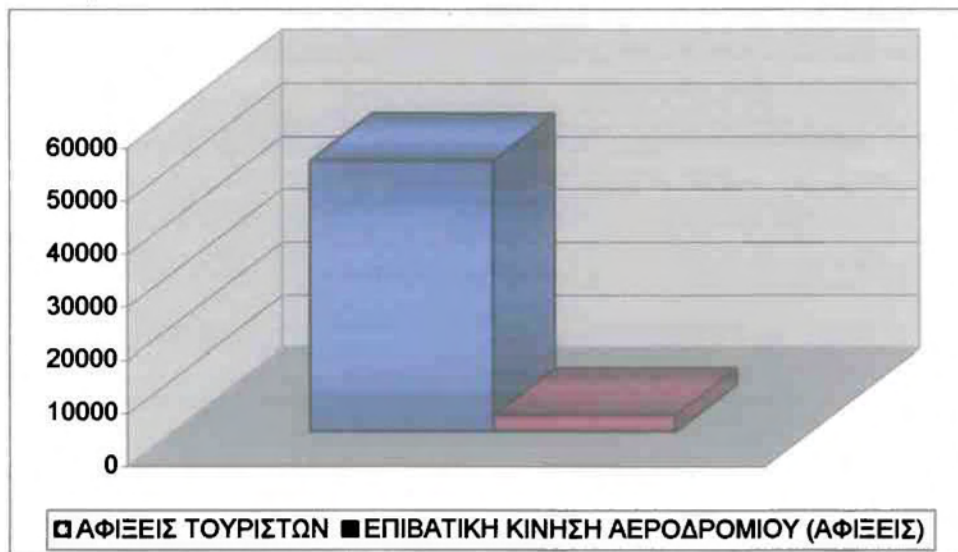
Στη συνέχεια παραθέτονται πίνακας και το αντίστοιχο διάγραμμα που αφορούν την επιβατική κίνηση του αεροδρομίου και την συνολική τουριστική κίνηση του Ν. Καστοριάς κατά την διάρκεια του πρώτου οκταμήνου του έτους 2000.

Πίνακας 7.2: Αφίξεις τουριστών και επιβατική κίνηση Αεροδρομίου Καστοριάς το πρώτο οκτάμηνο του 2000

ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ	50938
ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ(ΑΦΙΞΕΙΣ)	3077

Πηγή: Γραφείο τουρισμού Δ. Μακεδονίας και Αερολιμένας Καστοριάς

**ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΟ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΒΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ
(ΑΦΙΞΕΙΣ) ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΟΚΤΑΜΗΝΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 2000**

Δίκτυο πώλησης ετοιμών ενδυμάτων γούνας

Όπως αναφέρθηκε στο 3^ο κεφάλαιο (σελ.48) σχετικά με την κατανομή στον χώρο των καταστημάτων λιανικής πώληση ετοιμών ενδυμάτων γούνας παρατηρείται η τάση να συγκεντρώνονται σε περιοχές με άμεση πρόσβαση σε διεθνή αεροδρόμια για την καλύτερη εξυπηρέτηση των πελατών που προέρχονται από το εξωτερικό με σκοπό την αγορά προϊόντων γούνας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα μεγάλος αριθμός επισκεπτών που καταφθάνει στην Ελλάδα για εμπορικό τουρισμό και συγκεκριμένα για την αγορά ετοιμών ενδυμάτων γούνας καστοριανής προέλευσης να εξυπηρετείται από άλλα κέντρα διάθεσης των συγκεκριμένων προϊόντων.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα περιοχής όπου ακμάζει το λιανικό εμπόριο γούνας αποτελεί η παραλία Κατερίνης όπου εκτός των καταστημάτων λιανικής πώλησης τα προϊόντα διατίθενται ακόμα και σε υπαίθριες αγορές με άμεσο αποτέλεσμα την υποβάθμιση τους.

Με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου Καστοριάς και την άμεση πρόσβαση των αγοραστών στην τοπική αγορά η κατάσταση που έχει διαμορφωθεί αναμένεται να αλλάξει τονώνοντας το τοπικό δίκτυο καταστημάτων λιανικής πώλησης ετοιμών ενδυμάτων γούνας και επηρεάζοντας ανοδικά τόσο την επιβατική όσο και την εμπορευματική κίνηση του αεροδρομίου.

Ο ρόλος του αεροδρομίου στο χώρο

Ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς «Αριστοτέλης» αποτελεί ένα από τα τέσσερα αεροδρόμια της ευρύτερης περιοχής της Μακεδονίας και ένα από τα 42 στο σύνολο της χώρας τα οποία εξυπηρετούν πολιτική κίνηση.

Πίνακας 7.1: Αεροδρόμια στην Ελλάδα ανά περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ Α/Δ
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – ΘΡΑΚΗ	2
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	2
ΗΠΕΙΡΟ	2
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	3
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	3
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1
ΑΤΤΙΚΗ	3
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ	3
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	4
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	14
ΚΡΗΤΗ	3
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	42

Πηγή: Υ.Π.Α.

Στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας υπάρχουν δύο αεροδρόμια στους νομούς Καστοριάς και Κοζάνης σε σχετικά μικρή απόσταση μεταξύ τους (περίπου 90χλμ.). Το πλεονέκτημα του αεροδρομίου της Καστοριάς σε σχέση με το αντίστοιχο της Κοζάνης είναι η δυνατότητα που θα παρέχεται κατά το άμεσο μέλλον στο αεροδρόμιο Καστοριάς να πραγματοποιούνται σε αυτό διεθνείς πτήσεις. Στην ουσία το αεροδρόμιο της Καστοριάς αναμένεται να διαδραματίσει ρόλο διεθνούς πύλης για την ευρύτερη περιοχή της Δ. Μακεδονίας και να καλύψει τις ανάγκες των διεθνών αερομεταφορών της συγκεκριμένης περιφέρειας.

Σε σχέση με την ευρύτερη περιοχή του διαμερίσματος της Μακεδονίας τον κυρίαρχο ρόλο στις αερομεταφορές αναμένεται να διατηρήσει το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης εξαιτίας του μητροπολιτικού ρόλου της πόλης και των σημαντικών υφισταμένων εγκαταστάσεων που διαθέτει.

Επιπροσθέτως αξίζει να επισημανθεί το γεγονός της θέσης του αεροδρομίου σε κοντινή απόσταση από τα σύνορα με το κράτος της Αλβανίας και ιδιαίτερα μετά την αποπεράτωση του οδικού άξονα Σιάτιστας – Κρυσταλλοπηγής. Το γεγονός αυτό θεωρείται αρκετά σημαντικό καθώς καθιερώνει το αεροδρόμιο της Καστοριάς σε κέντρο των αερομεταφορών της ευρύτερης περιοχής σε διεθνές επίπεδο καθώς η αεροπορική υποδομή της γειτονικής χώρας όπως είναι γνωστό είναι υποτυπωδώς ανεπτυγμένη ιδιαιτέρως στο νότιο τμήμα της χώρας.

Απειλές

Από τα στοιχεία που προέκυψαν από την ανάλυση που προηγήθηκε οι προοπτικές των αερομεταφορών του νομού Καστοριάς διαγράφονται ευόιωνες για το μέλλον. Ωστόσο υπάρχουν ορισμένοι παράγοντες οι οποίοι ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τον τομέα των αερομεταφορών. Οι παράγοντες αυτοί αναλύονται παρακάτω:

- Η γενικότερη κρίση στον τομέα των αερομεταφορών

Οι αερομεταφορές τα τελευταία χρόνια διέρχονται κρίση σε παγκόσμιο επίπεδο και ιδιαίτερα μετά το τρομοκρατικό χτύπημα στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο του 2001. Αποτέλεσμα της κρίσης είναι η παύση της λειτουργίας αεροπορικών εταιριών και οι εκτεταμένες συγχωνεύσεις στον κλάδο. Η κατάσταση αυτή προκαλεί μείωση του αριθμού των αεροπορικών δρομολογίων ή ακόμα την κατάργηση αεροπορικών γραμμών ασύμφωνων για τις εταιρίες. Το ευρύτερο πλαίσιο που διαμορφώνεται στον τομέα των αερομεταφορών παγκοσμίως είναι λογικό να επηρεάσει και τις αερομεταφορές του νομού Καστοριάς οι οποίες δεν είναι αποκομμένες από τον διεθνή χώρο. Ωστόσο η τάση αυτή αναμένεται να επηρεάσει περισσότερο την επιβατική κίνηση σε αντίθεση με την εμπορευματική κίνηση. Το ερωτηματικό που δημιουργείται αφορά την κατάρτιση και την συχνότητα των δρομολογίων που θα καθιερωθούν από τις αεροπορικές εταιρίες μελλοντικά.

- Η εξάρτηση του εμπορίου της γούνας από χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο (3^ο) το εμπόριο της γούνας του νομού Καστοριάς εξαρτάται άμεσα από χώρες της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. και ιδιαίτερα από τη Ρωσία. Η οικονομική κατάσταση στις συγκεκριμένες χώρες διακρίνεται από έντονες διακυμάνσεις. Για παράδειγμα η οικονομική κρίση του 1998 στη Ρωσία έπληξε σε μεγάλο βαθμό τον κλάδο της γούνας στο νομό Καστοριάς αν και η κατάσταση αυτή δεν ήταν μόνιμη. Μια μελλοντική κρίση όμως μπορεί να πλήξει σημαντικά το εμπόριο της γούνας και εν συνεχεία τις αερομεταφορές του νομού.

- Ο ανταγωνισμός του αεροδρομίου της Θεσσαλονίκης

Το αεροδρόμιο της Θεσσαλονίκης κυριαρχεί παραδοσιακά στον τομέα των αερομεταφορών της ευρύτερης περιοχής του γεωγραφικού διαμερίσματος της Μακεδονίας. Επιπλέον η πόλη της Θεσσαλονίκης χαρακτηρίζεται από τον μητροπολιτικό της χαρακτήρα στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων. Σε συνδυασμό με το γεγονός της δραστηριοποίησης επιχειρήσεων της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης στον τομέα της γούνας και της έναρξης διεθνούς εκθέσεως γούνας στην πόλη από τον Οκτώβριο του 2002 δημιουργούνται κίνδυνοι απώλειας του συγκριτικού πλεονεκτήματος του μονοπωλίου στο εμπόριο της γούνας από την περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας. Η άρση του συγκριτικού πλεονεκτήματος που προαναφέρθηκε θα είχε ολέθριες συνέπειες για τον κλάδο της γούνας και εν συνεχεία για τις αερομεταφορές του νομού.

- Η αστάθεια του ευρύτερου χώρου της Βαλκανικής

Ο γεωγραφικός χώρος των Βαλκανίων διακρίνεται από συνεχόμενες γεωπολιτικές ανακατατάξεις τα τελευταία χρόνια. Η ρευστή κατάσταση που επικρατεί στην ευρύτερη περιοχή είναι δυνατόν να επηρεάσει τις αερομεταφορές του νομού σε περιόδους κρίσεων αν αναλογιστεί κανείς ότι το αεροδρόμιο της Καστοριάς βρίσκεται σε παραμεθόρια περιοχή. Ωστόσο από την άλλη πλευρά η θέση του αεροδρομίου στο χώρο σε περιόδους κρίσεων στην ευρύτερη περιοχή το καθιστά σε στρατηγικό σημείο των αερομεταφορών της περιοχής. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί μια διαφορετική προοπτική που διαγράφεται για τον αερολιμένα «Αριστοτέλης». Λόγω της στρατηγικής θέσης του αεροδρομίου στον ευρύτερο χώρο των Βαλκανίων μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν στρατιωτικό αεροδρόμιο σε περιόδους κρίσεων.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα προηγούμενα σχετικά με το μέλλον των αερομεταφορών του νομού Καστοριάς είναι δυνατόν να γίνει η πρόβλεψη ότι με την διεθνοποίηση του αεροδρομίου θα επέλθει αύξηση στην επιβατική και εμπορευματική κίνηση του αεροδρομίου. Το μέγεθος της αύξησης αυτής δεν είναι δυνατόν να υπολογιστεί γιατί εξαρτάται από διάφορους παράγοντες οι οποίοι δεν είναι γνωστοί στην παρούσα φάση. Τέτοιοι παράγοντες είναι η συχνότητα των δρομολογίων που θα πραγματοποιούνται καθώς και οι προορισμοί αυτών.

Επιπλέον η εξάρτηση των αερομεταφορών από τους κλάδους της γούνας και του τουρισμού καθιστά απαραίτητη τη διερεύνηση των προοπτικών των συγκεκριμένων κλάδων έτσι ώστε να διαφανούν οι προοπτικές των αερομεταφορών. Από την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε στο 2^ο και 3^ο κεφάλαιο διαπιστώθηκε ότι οι συγκεκριμένοι κλάδοι μπορούν να αναπτυχθούν μελλοντικά σε ικανοποιητικό βαθμό. Ωστόσο η ανάπτυξη τους πρέπει να υποστηριχθεί από τον κατάλληλο σχεδιασμό σε όλα τα επίπεδα κυρίως από την πλευρά των εμπλεκόμενων τοπικών παραγόντων.

Καθίσταται προφανές ότι ο νομός Καστοριάς αναβαθμίζεται σε κομβικό σημείο των μεταφορών της ευρύτερης περιοχής της Δυτικής Μακεδονίας και της Νότιας Αλβανίας ιδιαίτερα των συνδυασμένων μεταφορών (αερομεταφορές-χερσαίες μεταφορές) με την ολοκλήρωση της Εγνατίας και του κάθετου άξονα Σιάτιστας-Κρυσταλλοπηγής.

Συμπερασματικά μπορεί να αναφερθεί ότι το μέλλον των αερομεταφορών του νομού θα εξαρτηθεί άμεσα από τις δράσεις που θα πραγματοποιηθούν από τους τοπικούς φορείς στη συγκεκριμένη κατεύθυνση.

7.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Για την υγιή ανάπτυξη των αερομεταφορών στο νομό Καστοριάς προτείνονται ορισμένες δράσεις οι οποίες έχουν προεκτάσεις σε όλους τους τομείς που επηρεάζουν τον τομέα των αερομεταφορών με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από την προηγούμενη ανάλυση. Οι προτάσεις αφορούν κυρίως τα τρία βασικά πεδία που αλληλεπιδρούν και διαμορφώνουν την κατάσταση στον τομέα των αερομεταφορών δηλαδή τις αερομεταφορές, την γούνα και τον τουρισμό.

Ανάπτυξη εκτροφής γουνοφόρων ζώων

Όπως διαπιστώθηκε στο τρίτο κεφάλαιο η πρώτη ύλη για την παραγωγή προϊόντων γούνας εισάγεται σε ποσοστό 97,5%. Οι κλιματολογικές συνθήκες στο νομό Καστοριάς ευνοούν την εκτροφή γουνοφόρων ζώων οπότε κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη εκτροφείων στην περιοχή. Η παραγωγή γουνοδερμάτων θα συμβάλλει στην ανάκαμψη του κλάδου της γούνας ο οποίος αποτελεί τον μεγαλύτερο τροφοδότη των αερομεταφορών του νομού.

Δημιουργία Πάρκου Γούνας και Μουσείου

Ο νομός Καστοριάς είναι ο μοναδικός νομός σε πανελλήνιο επίπεδο ο οποίος ασχολείται σε πολύ μεγάλο βαθμό με την βιοτεχνία και το εμπόριο γούνας. Η υπάρχουσα τεχνογνωσία και η συσσωρευμένη εμπειρία στον κλάδο της γούνας μπορεί να αποβεί χρήσιμη στη δημιουργία πάρκου γούνας στο νομό Καστοριάς όπου και θα πραγματοποιηθεί η μεταφορά των επιχειρήσεων γουνοποιίας, της ετήσιας έκθεσης γούνας (Ε.ΔΗ.ΚΑ.) και των εγκαταστάσεων των υπόλοιπων εμπλεκόμενων φορέων στον κλάδο της γούνας.

Επιπλέον προτείνεται στον ίδιο χώρο η λειτουργία μουσείου γούνας στο οποίο θα παρουσιάζεται η ιστορική εξέλιξη του κλάδου καθώς και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενδυμάτων γούνας. Στον ίδιο χώρο είναι

δυνατόν να αναπτυχθούν δραστηριότητες που σχετίζονται με κάθε πτυχή της γουνοποιίας αλλά και ψυχαγωγικές δραστηριότητες σχετικές με τον κλάδο.

Ένα τέτοιο εγχείρημα μοναδικό στο είδος του σε παγκόσμιο επίπεδο θα συνδέσει άμεσα την κυρίαρχη δραστηριότητα του νομού με τον τουρισμό και θα προσελκύσει μεγάλο αριθμό επισκεπτών ενώ συγχρόνως θα τονώσει τον κλάδο της γούνας.

Διαφήμιση της περιοχής

Προτείνεται η εκτεταμένη διαφήμιση των τουριστικών πόλων του νομού σε παγκόσμιο επίπεδο με στόχο την προσέλκυση τουριστών κυρίως από το εξωτερικό. Ο νομός Καστοριάς μεταξύ άλλων διαθέτει δυο τουριστικά αξιοθέατα σπάνια στο είδος τους τα οποία μπορούν να αποτελέσουν πόλους έλξης τουριστών. Τα αξιοθέατα αυτά είναι ο Προϊστορικός Λιμναίος Οικισμός Δισπηλιού και το Απολιθωμένο Δάσος Νοστήμου για τα οποία υπάρχει εκτενής αναφορά στο 2^ο κεφάλαιο. Επιπλέον, μέσα από τη διαφήμιση πρέπει να αναδειχτεί η πρόταση του εναλλακτικού τουρισμού που προσφέρει ο νομός.

Διοργάνωση αθλητικών γεγονότων παγκόσμιας εμβέλειας

Η παρουσία της λίμνης και του ποταμού Αλιάκμονα προσφέρουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το υγρό στοιχείο. Ήδη στην λίμνη πραγματοποιούνται κωπηλατικοί αγώνες και οι υπάρχουσες υποδομές κρίνονται ικανοποιητικές. Προτείνεται η βελτίωση των υποδομών στη λίμνη και η δημιουργία υποδομών στον ποταμό Αλιάκμονα ώστε να γίνει δυνατή η πραγματοποίηση διεθνών αγώνων στους χώρους αυτούς. Η διοργάνωση αθλητικών γεγονότων παγκόσμιας εμβέλειας θα τονώσει την τουριστική κίνηση στο νομό.

Σχεδιασμός των αερομεταφορών

Για να μπορέσουν οι αερομεταφορές του νομού να ισχυροποιηθούν στο διεθνή χώρο πρέπει να υπάρξει ο ανάλογος σχεδιασμός. Απαιτείται να διενεργηθούν προσπάθειες έτσι ώστε να καθιερωθούν ανταγωνιστικά δρομολόγια που να εξυπηρετούν πραγματικά τις ανάγκες που υπάρχουν. Επιπλέον καλό θα ήταν να δίνεται βάρος στη συχνότητα των δρομολογίων έτσι ώστε να είναι πυκνά και να εξυπηρετούν το κοινό. Τέλος προτείνεται η δημιουργία οργανωμένου χώρου υποδοχής επιχειρήσεων που σχετίζονται με τις αερομεταφορές στα όρια του αερολιμένα έτσι ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι επιχειρήσεις και οι ενδιαφερόμενοι στον τομέα των αερομεταφορών.

Δημιουργία δικτύων συνεργασίας με πόλεις του εξωτερικού

Ευεργετικές επιπτώσεις ιδιαίτερα στους κλάδους του τουρισμού και της γούνας θα απέδιδαν συνεργασίες των δήμων της περιοχής με αντίστοιχους του εξωτερικού με σκοπό την ανταλλαγή εμπειριών και την απόκτηση τεχνογνωσίας για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων προβλημάτων. Οι συνεργασίες αυτές είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν στα πλαίσια συγκεκριμένων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΠΗΓΕΣ

- Alpha Τράπεζα Πίστωσης** (1997): «Οι νομοί της Ελλάδος» Ενημερωτικό Έντυπο. Αθήνα.
- Αναπτυξιακή Καστοριάς**: Υπόβαθρα χαρτών
- Αναπτυξιακή Καστοριάς – Διαδικασία Βορείου Ελλάδος Α.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς** (1999): «Μελέτη διερεύνησης των δυνατοτήτων δημιουργίας και ανάπτυξης δικτύσεων επιχειρήσεων (clusters) στον κλάδο της γούνας». Θεσσαλονίκη.
- Αναπτυξιακή Καστοριάς - Euricon Ε.Π.Ε. – Γραφείο Βιομηχανικής Αλλαγής Καστοριάς** (1999): «Διερεύνηση επενδυτικών ευκαιριών μεταποίησης-εμπορίας επιλεγμένων αγροτικών κλάδων του Ν. Καστοριάς». Καστοριά.
- Γραφείο Τουρισμού Δυτικής Μακεδονίας** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία τουριστικής κίνησης
- Δήμος Μακεδών-Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης** (χωρίς ημερομηνία): Ενημερωτικό Έντυπο Λιμναίου Οικισμού
- Δήμος Ορεστίδος** (χωρίς ημερομηνία): Ενημερωτικό Έντυπο Απολιθωμένου Δάσους
- Διεύθυνση Εγγείων Βελτιώσεων** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία Γεωργικών Ελκυστήρων
- Διεύθυνση Γεωργίας Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία γεωργικών εκτάσεων και καλλιεργειών
- Εθνική Στατιστική Υπηρεσία**. Στατιστικά στοιχεία απογραφών 1981,1991,2001
- Ένωση Ξενοδόχων Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Ενημερωτικό Έντυπο Τουρισμού
- ΕΞΙΠΡΕΣ, Μάιος 2001**: «Δράσεις Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης»
- Επιμελητήριο Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Στατιστικά στοιχεία
- EUROSTAT** (1997): Στοιχεία εμπορίου γούνας στην Ε.Ε.
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών – Εργανή Finance ΕΠΕ** (2000): «MASTER PLAN του κλάδου της γούνας». Αθήνα.
- Κέντρο Ελληνικής Γούνας** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία του κλάδου της γούνας
- Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς «Αριστοτέλης»**: Στοιχεία κίνησης αεροδρομίου

- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς – Βασιλείου Θ.- Πασχαλίδης Α.** (1999): «Μελέτη τουριστικής ανάπτυξης νομού Καστοριάς». Καστοριά.
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Τουριστικός Οδηγός Καστοριάς
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Καστοριάς - Διεύθυνση Μεταφορών και Συγκοινωνιών** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία για τους φορείς μεταφορών
- Ο.Α.Ε.Δ. Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία σχετικά με την ανεργία
- Σκυργιάννης,Χ. και Σκάγιανης,Π.** «Αερομεταφορές και τουρισμός: ο ρόλος του αεροδρομίου Νέας Αγχιάλου». Διεθνές Συνέδριο για τις *Αερομεταφορές και τα Αεροδρόμια: εξελίξεις στον 21^ο αιώνα*, Πανεπιστήμιο Πατρών, 3-4 Δεκεμβρίου 2001.
- Τσούκα,Δ., Σκάγιανης,Π. και Ματσούκης,Ε.** «Αερομεταφορική Εξυπηρέτηση Πελοποννήσου». Διεθνές Συνέδριο για τις *Αερομεταφορές και τα Αεροδρόμια: εξελίξεις στον 21^ο αιώνα*, Πανεπιστήμιο Πατρών, 3-4 Δεκεμβρίου 2001.
- Τ.Ε.Ι. Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία σχετικά με τον αριθμό σπουδαστών
- Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών – Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας** (1999): «Μελέτη ζήτησης αερομεταφορών Δυτικής Μακεδονίας». Αθήνα.
- Υπουργείο Μεταφορών, Τμήμα Στατιστικής, Κ.Τ.Ε.Λ. Καστοριάς** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία επιβατικής κίνησης Κ.Τ.Ε.Λ. Καστοριάς
- Υπουργείο Πολιτισμού** (1979): *Θησαυροί της Αρχαίας Μακεδονίας*. Αθήνα
- Winckelmann International** (χωρίς ημερομηνία): Στοιχεία παγκόσμιας παραγωγής γουνοφόρων ζώων
- www.economics.gr**: Οικονομικά στοιχεία (πρόσβαση 15-5-2002)
- www.efbanet.com** (Ένωση ευρωπαϊών εκτροφών γουνοφόρων ζώων): Στοιχεία τομέα εκτροφής γουνοφόρων ζώων (πρόσβαση 18-9-2002)
- www.teikoz.gr** (Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας): Ιστορικά στοιχεία (πρόσβαση 18-9-2002)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΩΝΩΝ ΚΑΙ ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΩΝ ΔΩΜΑΤΙΩΝ Ν.
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
«Ανθηρό» Μαργαρίτης Δημήτρης 0467041415, 21750	Ανθηρό		3	5
«Αχιλλεϊον» Αχιλλέας Γάλλος 0467031120	Νεστόριο	A'	6	17
Βασιλείου Δήμητρα 0467085721, 85586,85609	Δισπηλιό		6	13
Γακίδης 0467084081	Επταχώρι		5	10
«Αίγλη» Γακόπουλος Κ. 0467041500, 43255	Άργος Ορεστικό	A'	3	10
Γαλιλαίος Κωνσταντίνος 0467095340	Βογατσικό		4	14
Γιαννάκης Πέτρος 0467094202, 94270	Κλεισούρα		9	20
Γιαννακόπουλος Σωκράτης 0467044015, 42580	Βοτάνι	A'	4	8(έως 12)

«ΒΑΤΥΝΑ» Δημητριάδης Παντελής 0467031118, 31123	Νεστόριο	Β'	4	12
Ζημωτικός Ξενώνας Κλεισούρας 0467094213	Κλεισούρα	Δεν λειτουργεί	-	56
«ΛΟΓΓΑΣ» Αυγίας Στέφανος 0467029758, 72424	Σιδηροχώρι	Α'	12	28
Ήδιστον Δωμάτια-Σουίτες 0467022250 Παχής Δημήτρης		Α'	4 (σουίτες)	12
«ΒΕΡΝΟΝ» Καπούλης Αργύριος 0467022589, 84354	Πολυκέρασος	Γ'	5	12
Δημοτικός Ξενώνας Καστανοφύτου 0467042493	Καστανόφυτο		2	8
Δημοτικός Ξενώνας Αγίου Ηλία 0467021750	Άγιος Ηλίας	Γ'	4	8
«Αείθερος» Χλόη Ταλίδης Πέτρος 0467029721	Απόσκεπος	Α'	10	20

fax 23755				
«Αλέξανδρος» Νταούτης Μιχάλης 0467022910,31114	Νεστόριο	Α'	4	10
«Αναστασία» Κυριακού Αναστασία 0467031101,23366	Νεστόριο	Α'	8	16
«Ηλέκτρα» Πετσάλνικος Χριστόδουλος 0467074056, 74786	Κρεπενή		10	20
Δημοτικός Ξενώνας Πτελέας Βλάχος Ιωάννης 0467031096	Πτελέα		3	8
Τριανταφύλλου 0467084159	Επταχώρι		4	8
Τσιόλας Δημήτριος	Δισπηλιό	Γ'	8	16
Φιλιάδης Φίλιππος	Νόστιμο			
Δημοτικός Ξενώνας Δήμου Μακεδονών 0467074289	Μαυροχώρι	Γ'	4	9
Δημοτικός Ξενώνας Κοτύλης 0467031204	Κοτύλη			10
«Λόφος» 0467082047			6	12
«Κατερίνα»			3 (σουίτες)	13

0467024645				
«Ιωάννα» Ζάχου Μαρία 0467051600, 51630	Κορησός	Γ'	13	38
Πίνδος	Επταχώρι	Κλειστό		
Ξενώνας Κορέστεια Σαλβαρίνας Θανάσης 0946035232	Ν. Οικισμός	Γ'	4	8

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ Ν. ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΟΝΟΜΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ
Αρχοντικό Βενετούλας (παραδοσιακό) Παναγιώτης Τσαδήλας 0467022146	Αγ. Θεολόγου 6	Β'	8 (1 σουίτα)	13
Αρχοντικό Βέργουλα (παραδοσιακό) Αναστάσιος Σφηναρολάκης 0467023415	Αιδητράς 14	Α'	12	23
«Βυζάντιο» Ηρως (Κων/νος, Σπυρίδων,	Φουντουκλή	Β'	20	40

Αργύρης) 0467021313				
«Γαλαξίας» Σούζη Λεπκα 0467085510	Περιοχή Μαυροχωρίου	Γ'	20	40
Castor Palace Γράμμου 273 Μήκας Νίκος Πιστικός Δημ. 0467082160	Περιοχή Λυβ	Β'	40	80
«Δέδης» Κληρονόμοι Ιωάννη Δέση 0467085552	9 ^ο χλμ Ε.Ο. Κοζάνης Θεσσαλονίκης	Β'	47	85
Europa Καλατζίδης Μωυσής 0467023826	Αγ. Αθανασίου 12	Γ'	36	68
Georgio Inn Φλώρα Μπότη Μεγ. Αλεξ. 54 0467051209, 51535	Κορησός	Β'	36	68
«Ιωάννα» Ζάχου Μαρία 0467051242, 51600	Κορησός	Γ'	13	38
Filoxenia Κυρκινέσκας Χρήστος 0467022162	Πάροδος Προφήτη Ηλία 23	Α'	9	18
Filoxenia Τζιούφας	Κλεισούρα	Δεν λειτουργεί	11	30

0467094277				
«Το Πέτρινο του Χάτσιου» Χάτσιος Γρηγόριος 0467022870	Σιδηροχώρι		6	12
«ΚΡΕΠΕΝΗ» Παναγιώτης Κούστας 0467085905	Μαυροχώρι		6	16
«ΝΑ ΜΑΣΤΕ» Χρήστος Κυριλλίδης 0467074193	Μαυροχώρι		5	11
Μήτριος Παναγιώτης 0467041588, 42403	Άργος Ορεστικό	Γ'	7	11
Μπατσέλας Αργύριος 0467043770 43778	Άργος Ορεστικό	Γ'	10	22
«ΙΩΑΝΝΑ» Μπελεγάκη Ιωάννα 0467051185	Κορησός	Α'	4	12
Δημοτικός Ξενώνας Αμμουδάρας 0467042858	Αμμουδάρα		8	16
Πακασιδέρης Δαμιανός 0467085477	Δισπηλιό	Β'	6	12

Δημοτικός Ξενώνας Γλυκονερίου Δήμου Νεστορίου Βλαχοπούλου Ειρήνη 0467071234	Γλυκονέρι (Νεστόριο)		5	10
«Αιολίς» Παραδοσιακό Μουσής Καλαιτζίδης 0467021080, 21086	Αγ. Αθανασίου 30	Α'	14 (3 σουίτες)	26
«Αναστασιού» Αφοί Π. Αναστασιού 0467086885	3 ^ο χλμ Εθνικής Οδού Καστοριάς- Άργους Ορεστικού	Γ'	15	35
«Άνεσις» Παντελής Σαμυρίνης 0467013908		Γ'	21	39-45
«Πέτρα» Μαλέας Αναστάσιος 0467080702	2 ^ο χλμ Εθνικής Οδού Καστοριάς- Άργους Ορεστικού	Β'	34	70
«Τσάμης» Γρηγόριος Τσάμης 0467085331, 85334	3 ^ο χλμ Εθνικής Οδού Καστοριάς- Άργους Ορεστικού	Β'	80	153

«Αγγελής» 0467086691-5	Φουντουκλή	B'	66 (4 σουίτες)	127-
«Καστοριά» Μίχος Αντώνης 0467029453, 29608	Λ. Νίκης 122	B'	37	77
Κέλετρον 0467022676, 22525	Κάθετος στην 11 ^{ης} Νοεμβρίου 50		25	41

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΒΑΡΟΥΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΓΟΥΝΑΣ ΝΟΜΟΥ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ

Το 1997 εισήχθησαν στο νομό περίπου 4.000.000 γουνοδέρματα (Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.). Για κάθε παλτό απαιτούνται περίπου 50 γουνοδέρματα οπότε τα 4.000.000 γουνοδέρματα αντιστοιχούν σε $4.000.000/50$ παλτά, δηλαδή 80.000 παλτά. Το βάρος κάθε παλτού κυμαίνεται γύρω στα 3 κιλά οπότε το βάρος των 4.000.000 γουνοδερμάτων ανέρχεται σε $80.000 * 3 = 240.000$ κιλά.

Επιπλέον η εισαγωγή αποκομμάτων το ίδιο έτος ανήλθε σε 719.423 κιλά σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε.

Το συνολικό βάρος της εισαγόμενης πρώτης ύλης το 1997 ήταν:

$$240.000 + 719.423 = 959,423 \text{κιλά}$$

ΕΞΑΓΩΓΕΣ

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του Κέντρου Ελληνικής Γούνας το 1997 πουλήθηκαν γύρω στα 375.000 παλτά. Με βάρος ανά παλτό τα 3 κιλά μπορεί να υπολογιστεί το συνολικό βάρος των παλτών που πουλήθηκαν:

$$375.000 * 3 = 1.125.000 \text{κιλά}$$

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΓΟΥΝΟΠΟΙΟ ΓΑΛΜΠΙΑΔΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟ
(Η επιχείρηση του ασχολείται με εργολαβίες – φασόν παραγωγή) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ
ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΟΥΝΟΠΟΙΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ
ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ
ΕΧΕΙ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΑΣ?

Την επηρέασε σε μεγάλο βαθμό αφού ήταν μεγάλα τα διαστήματα στα οποία δεν υπήρχε δουλειά στην επιχείρηση και δεν μπορούσαν να καλυφθούν τα λειτουργικά της έξοδα (Νοίκι, Ρεύμα, ΤΕΒΕ κ.τ.λ.).

ΠΟΥ ΝΟΜΙΖΕΤΕ ΠΩΣ ΟΦΕΙΛΕΤΑΙ Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ
ΓΟΥΝΟΠΟΙΑΣ?

Κατά τη γνώμη μου η κρίση της γούνας οφείλεται κυρίως στην είσοδο της Κίνας και άλλων χωρών της Ασίας στην παραγωγή με πολύ φθηνά εργατικά χέρια με αποτέλεσμα ακόμα και ελληνικά παλτά να στέλνονται στις συγκεκριμένες χώρες για παραγωγή. Μεγάλο ρόλο στην κρίση παίζει και η στροφή των γουναράδων της Καστοριάς να ανοίξουν επιχειρήσεις στην Κατερίνη και να χάνεται έτσι η δουλειά από το νομό.

ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ
ΓΟΥΝΑΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ?

Η γούνα στο νομό Καστοριάς θα έχει πτωτική πορεία γιατί είναι αδύνατον να κερδίσει τον διεθνή ανταγωνισμό και γιατί η δουλειά πέφτει συνεχώς

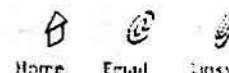
ΠΙΣΤΕΥΕΤΕ ΟΤΙ Η ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΘΑ ΕΠΗΡΕΑΣΕΙ
ΤΟΝ ΚΛΑΔΟ ΤΗΣ ΓΟΥΝΑΣ?

Δεν πιστεύω ότι θα βελτιωθεί η κατάσταση απλώς αντί τα εμπορεύματα να φεύγουν από το αεροδρόμιο Θεσσαλονίκης θα φεύγουν από το αεροδρόμιο της Καστοριάς.

European Fur Breeders' Association

Introduction

Home

Email

Links

[ecologic](#) [economics](#) [research](#) [legislation](#) [interview](#) [EFBA/ITTF publication](#)
[About us](#)

[Press](#)
[Ezine](#)

The Socio-Economic Impact of European Fur Farming

This brochure is the result of a joint initiative on the part of the European Fur Breeders' Association (EFBA) and the International Fur Trade Federation (ITTF). It is being produced, as a printed brochure, in 10 different languages (Dutch, English, Finnish, French, German, Greek, Italian, Norwegian, Spanish, and Swedish). The text which appears on this site is in English. If you would like to view a pdf of this text, as a printed brochure, please click [here](#). To view the pdf version, you will need the free Adobe Acrobat Reader, click [here](#) to download it now. If you would like more information about the International Fur Trade Federation (ITTF), please click [here](#).

Contents

1. [Where does fur come from?](#)
2. [Worldwide Fur Farming](#)
3. [EU fur sector in figures \(1999\)](#)
4. [From farm to consumer](#)
5. [From farm to consumer – a truly international trade](#)
6. [The fur sector in Europe](#)
7. [Research yields results that benefit animals](#)
8. [The regulation of fur farming in the EU](#)
9. [Consumer support for fur](#)
10. [Further information...](#)

1. Where does fur come from?

Fur is obtained from both farmed and wild species of fur bearing animals. 85% of world pelt production originates from farmed species that have been domesticated. The wild species that enter the fur trade are normally taken for pest/predator control or wildlife management reasons. Fur farming started at the end of the 19th century in America and spread to Europe in the beginning of the 20th. Today, it is an important branch of animal husbandry in many countries. The animals have adapted to their farm environment and the farming systems have evolved to meet the animals' needs. These systems provide high standards of animal welfare, housing, husbandry methods and disease control. The main farmed species are min fox, fitch (polecat), finn racoon, chinchilla and nutria, the first two being the most important ones. Except for Portugal and Luxembourg there are fur animal farms in all EU member states.

[\[top\]](#)

2. Worldwide Fur Farming

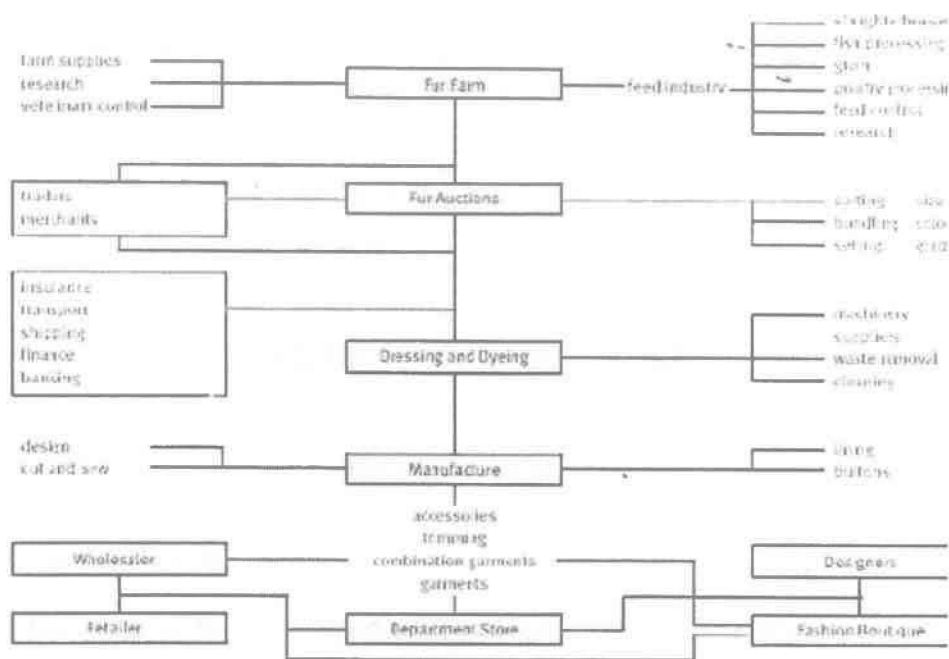
[top]

3. EU fur sector in figures (1999)

Number of fur farms in EU Member States	6,000
Number of fur farms in EU-applicant countries	290
Value of EU farmed fur (skin auction price value)	625 million Euro
Number of EU-based fur sector enterprises (retailers, dressers, auction houses, brokers, etc.)	29,125
Number of full time employees in fur sector	164,000
part time	174,000
Value of fur sales in the EU 1998/1999	3,385 million Euro
estimated in the EU 1999/2000	4,789 million Euro
Amount of animal by-products fed yearly to fur animals in the EU;	
poultry processing	220,000 tonnes
fish and fish processing	365,000 tonnes
slaughterhouse	62,000 tonnes

[top]

4. From farm to consumer

[top]

5. From farm to consumer – a truly international trade

The fur sector is complex and international with the fur pelt produced by the farmer normally passing through several countries and undergoing various processes before it reaches the final consumer. Though fur is largely produced in countries with cold climates, the end products are worn all over the world.

Most of the world's farmed fur is produced by European farmers. The EU accounts for 67 % of global mink production and 70 % of fox production. Denmark is the world's largest producer and exporter of mink skins – the staple raw material of the fur industry worldwide while Finland is the world largest producer of fox pelts – another industry staple.

To produce a pelt, the farmer cannot work alone. The farmer's network includes links with, for example, feed kitchens, transport companies, specialised auction houses, veterinarian-ians, seasonal workers, etc. This network becomes truly international when the pelts are sold as raw dried skins at the auction house.

The world's largest fur auction houses are in Copenhagen, Helsinki, Oslo, New York, Saint Petersburg, Seattle and Toronto. The bulk of the pelts are purchased by buyers from all over the world. From the auction house, the pelt moves to be dressed and dyed. In the EU, the main centres for these processes are in Italy, France and Germany. Subsequent to being dressed and dyed the pelts are ready to be manufactured into a fur garment or incorporated into a textile garment or used to make accessories.

Manufacture of full fur garments, combination garments and garments with trim takes place worldwide. Today, fur garments and accessories reach the final

consumer via a wide range of retail outlets: specialised fur shops, department stores and fashion boutiques.

[top]

6. The fur sector in Europe

In the EU, fur farming is concentrated in Denmark, Finland and the Netherlands. The most important Member States as far as fur garment manufacture is concerned are Greece, Italy, Germany and Spain.

Fur farming was worth 332 million Euro to Danish farmers in 1998 and fur that country's fourth largest agricultural export product after bacon, cheese and canned meat. In Finland the annual value of fur production at 250 million Euro is greater than that of beef. Fur farming is also important in some of the Central and Eastern European countries that have applied for EU membership – Latvia, Poland, Lithuania and Estonia. In Poland the production figure for mink skins is estimated to be over 400,000 in the year 2000.

Revenue from fur farming allows many farmers to supplement income from other agricultural activities. In this, fur farming contributes to maintaining viable rural communities. Fur farming also allows farming to remain economically viable in areas where climatic conditions limit the options open to farmers in terms of what they can produce and market profitably – in Finland an estimated 50% of fur farmers rely exclusively on fur farming for their incomes. Even where climatic limitations are not an issue, other factors can limit the alternative possibilities open to farmers e.g. quotas for products such as beef and milk, environmental and planning restrictions, etc. It is important to note that unlike many other farm animal husbandries fur farming exists without the need for EU subsidies.

1. Fur farm

2. Fur auction

3. Dressing/Dyeing

4. Working a fur technique

Fur farming provides an efficient use for animal by-products that are purchased from fish and poultry processors. Fur animals in the EU consume

on an annual basis 220,000 tonnes of by-products from poultry processing 62,000 tonnes of slaughterhouse by-products and 365,000 tonnes of fish and fish processing by-products. The consumption by fur animals of these by-products not intended for human use helps to keep down the actual cost of human food production.

On-going research is an important aspect of European fur farming and a considerable amount of research has been done with the findings incorporated into law and/or farming practice to benefit the animals in areas such as housing, disease prevention, nutrition, husbandry and breeding. Research is paid for by farmers and national governments.

When it comes to the manufacture of fur garments, Greece is the most important EU Member State. The fur sector dominates the economies of two areas (Kastoria and Siatista) where opportunities outside the fur sector are very limited.

However, the EU is not just a producer of raw pelts and a manufacturer of fur garments, it is also a leading consumer of finished fur garments and fur is very much a part of the EU's fashion industry. Fur sales in the EU have been increasing sharply since the mid-1990s thanks in large measure to product development – e.g. lighter furs, sheared furs, knitted furs, and to dramatic increase in demand for so-called "combination" garments (i.e. fur combined with other materials).

Sales of full fur and fur trim in the EU in the 1998/99 season amounted to an estimated 3,385 million Euro (US \$3,936 million). Estimated sales for the 1999/2000 season are 4,789 million Euro (US\$ 5,568 million).

[top]

7. Research yields results that benefit animals

1. Fur farming research

2. Distributing straw on a fur farm

3. Veterinary care on a fur farm

A considerable amount of research has been undertaken into different aspects of fur farming. In 1999, government and fur sector research spending on fur farming in four of the main producing countries – Denmark

Finland, Norway and The Netherlands – exceeded Euro 1.600.000. Research results have in many instances been incorporated into law and/or farm practices to benefit farmed fur animals in areas such as:

- housing (e.g. the introduction of nest boxes for mink and observation platforms for foxes)
- disease prevention (e.g. Aleutian disease)
- nutrition (e.g. composition, hygiene and control of feed)
- husbandry (e.g. the promotion of early handling of kits)
- breeding and selection (e.g. selection for more confident animals).

Fur farmers are very conscious of the importance of continuing with this scientific research and this for two key reasons. First, fur farmers wish to ensure that farming systems continue to have a high standard of animal welfare. Second, they want to ensure that any new rules or regulations governing the sector will have a sound scientific basis. To these ends, European fur farmers have been instrumental in ensuring the establishment of the Fur Animal Welfare Research Committee. This independent group, set up in early 1999, includes scientists from the UK, Denmark, Finland, Norway and The Netherlands. It reports regularly to the Council of Europe's Standing Committee that deals with farm animal welfare and the Fur Animals Recommendation.

The health and welfare of their animals will continue to be a preoccupation of fur farmers. Keen that production systems should evolve in line with increasing scientific and practical knowledge of the animals' needs, European fur farmers will continue to support scientific research and to embrace its practical results. Furthermore, farmers will continue working in line with legislation at national and European level.

[top]

8. The regulation of fur farming in the EU Fur farming is well regulated at both national and EU level.

EU Directive 98/58 on the welfare of farm animals covers fur animals. Directive 93/119 deals with the killing of farmed animals and specifies the permitted methods for individual species. The EU Treaty protects the free trade in live animals and skins. Additionally, fur farming is covered by the common market organisation established by Regulation 827/68.

The Council of Europe adopted a Recommendation on the keeping of fur animals in 1990 and revised it in 1999. The text was developed with input from EU Member States, veterinarians, animal welfare groups and farmers organisations. The Recommendation serves as the base for legislation on fur farming at national level and contains provisions on housing, stockmanship and inspection, management, research, killing methods and equipment. It is designed to ensure the health and welfare of the fur farmed species it covers (mink, polecat/ferret/fitch, red fox, arctic fox, coypu/nutria, chinchilla and fennel racoon).

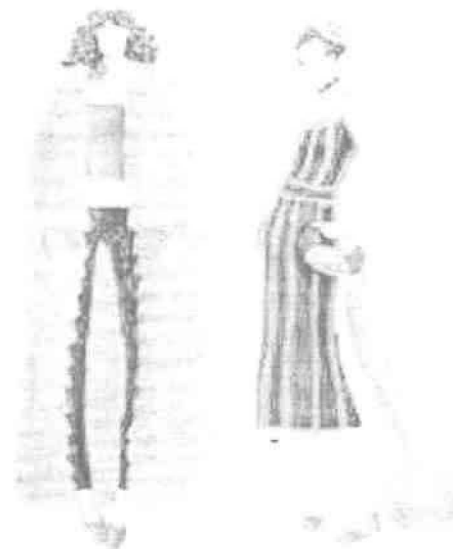
EU environmental laws that apply to agricultural activities also cover fur farming. In the main fur farming countries the farms are inspected regularly by national authorities and such inspections deal with animal welfare and

environment protection.

[top]

9. Consumer support for fur

In the last 5 years fur has re-established its position in the fashion world with in excess of 200 leading international fashion designers working with fur in their collections. Fur is not confined to exclusive or expensive clothing or to full fur garments, it is also used for trim and accessories. This popularity of fur among designers and consumers has been greatly helped by product development e.g. the production of lighter furs, sheared furs, knitted furs. There has also been a dramatic increase in so-called "combination" garments in recent years (i.e. fur combined with other materials (e.g. coats lined with fur, wool jackets worked with fur and textile garments with fur trim).

Consumer support for fur and fur farming has also been revealed in independent surveys and polls. In the Netherlands a recent consumer survey revealed that 71% of the population agreed with the statement "it makes in principle no difference for what reason you keep animals as long as you take care of their welfare". The latest poll (results released in November 2000) shows that 67% of the Dutch population are of the opinion that people should have a free choice to wear fur. In the UK a February 2000 poll revealed that 81% of people believe that it is acceptable to farm animals for any purpose, provided there is good animal welfare. 62% of people interviewed consider that it is environmentally sound to use natural fibres such as wool, silk, fur and leather.

A public opinion poll undertaken in Finland in 1998 revealed that 73% of people had a positive opinion about fur as garments and accessories while 69% of people had a positive attitude towards fur farming. A January 2001 poll showed that 70% of Finns see fur farming in conformity with western moral values.

Demand for fur garments exists in all Member States and sales of fur are highest in Italy, Spain, Germany, France and Austria.

it makes in principle no difference for what reason you
keep animals as long as you take care of their welfare

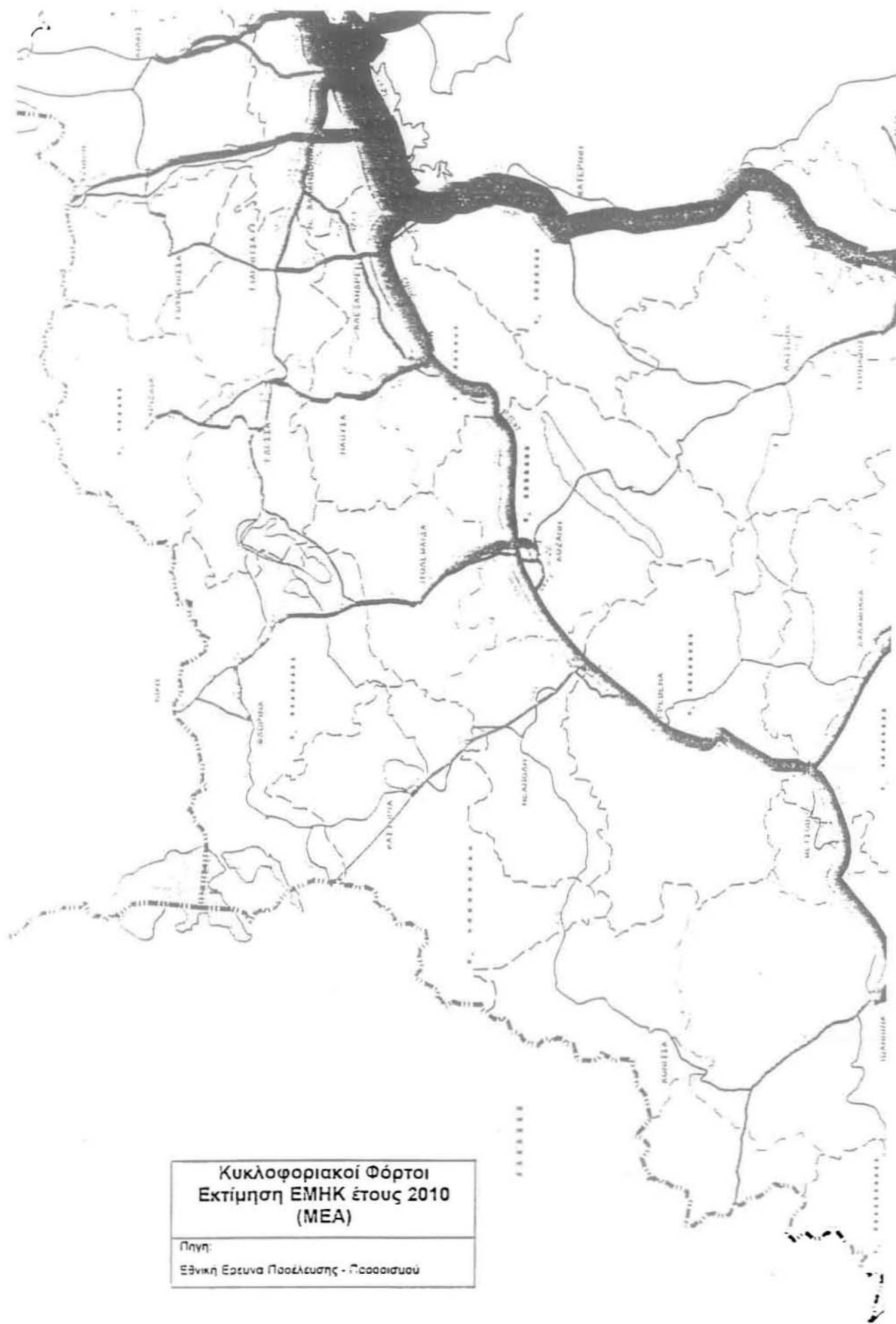
[top]

10. Further information...

First established in 1968, the European Fur Breeders' Association (EFBA) is the umbrella organisation of 16 national fur breeders associations in Europe. It represents 8,000 fur farmers throughout Europe. In close co-operation with its member organisations, EFBA works to promote a realistic image of the European fur farming sector.

First established in 1949, the International Fur Trade Federation (IFTF) is an independent federation of 34 national fur trade associations and organisations representing 28 countries. Through its work and the activities of its Members, IFTF seeks to promote a factual image of today's fur trade.

[top]

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Κόσμος Βαλκανίων
Π.Γ.Δ.Μ.

Π. ΑΝ. ΜΑΚ. ΣΡΑΚΣ

Κοινωνική Εργασία οδοί

ΑΛΒΑΝΙΑ

Π. ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΚΕΝΤΡ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Π. ΒΕΛΓΙΚΗΣ

Π. ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

Π. ΠΕΡΕΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

Π. ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

Π. ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Στοιχεία για την Ελλάδα
1974-1975

